

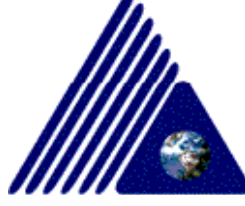
TC
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KÖY İLKÖĞRETİM OKULLARINDA YÖNETİM VE SORUNLARI
(İstanbul İli Örneği)

Şakir GÜLDER

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

İSTANBUL-2007

TC
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KÖY İLKÖĞRETİM OKULLARINDA YÖNETİM VE SORUNLARI
(İstanbul İli Örneği)

Şakir GÜLDER

DANIŞMAN
Doç. Dr. Halil EKŞİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

İSTANBUL-2007

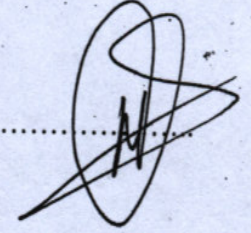
KÖY İLKÖĞRETİM OKULLARINDA YÖNETİM VE SORUNLARI
(İstanbul İli Örneği)

Şakir GÜLDER

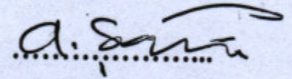
ONAY

Jüri:

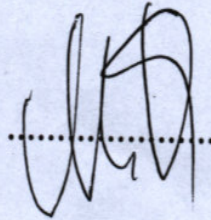
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Halil EKŞİ

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ahmet SİRİN

Üye : Dr. Mustafa OTRAR

Yüksek lisans tezi onay tarihi: 21./02./2007

İÇİNDEKİLER

KONU	SAYFA NO
İÇİNDEKİLER	I
ÇİZELGE LİSTESİ	V
ÖNSÖZ	VIII
ÖZET.....	IX
ABSTRACT.....	X
BÖLÜM 1.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1.Problemin Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.2.1.Alt Problemler.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Araştırmanın Sayıltıları.....	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.6. Tanımlar	6
BÖLÜM 2.....	8
2. İLGİLİ LİTERATÜR	8
2.1.EĞİTİM YÖNETİMİ.....	8
2.1.1. Türk Eğitim Yönetiminin Tarihçesi	9
2.1.2. Eğitim Yönetiminin Amaçları	11
2.1.3. Eğitim Yönetiminin Özellikleri.....	12
2.1.4. Eğitim Yönetiminin Ortamı	13
2.1.5. Eğitim Yönetiminin Sorunları.....	14
2.1.5.1. Kırtasiyecilik	15
2.1.5.2. Aşırı Merkezîyetçilik	16
2.1.5.3. Alt Sistemler Arasında Koordinasyon Eksikliği	17
2.1.5.4. İletişim Sistemi.....	18

2.1.5.5. Yetkilerin Üst Düzeyde Toplanması	19
2.1.5.6. Yöneticilerin Yöneticilik Bilgisi	19
2.1.5.7. Yöneticinin Siyasallaşması	20
2.1.5.8. Teftiş ve Denetim Sistemi	21
2.1.5.9. Eğitim Yöneticilerinin Yeterlikleri.....	21
2.1.5.10. Eğitim Yönetiminin Diğer Sorunları.....	23
2.2. EĞİTİM ORTAMININ YÖNETİCİSİ	23
2.2.1. Eğitim Yöneticisinin Yetiştirilmesi.....	25
2.2.2. Yönetici Seçiminde Dikkat Edilecek Hususlar	26
2.2.3. İyi Bir Eğitim Yöneticisinde Aranılan Nitelikler	27
2.2.4. Yaratıcı Okul Yöneticilerinin Yapması Gereken Davranışlar	28
2.2.5. Eğitim Yöneticisinin Sahip Olması Gereken Beceriler	29
2.2.6. Eğitim Yöneticisi ve Bilgisayar	30
2.2.7. Eğitim Yönetiminde Kadın	31
2.3. TÜRKİYE'DE İLKÖĞRETİM OKULLARI VE YÖNETİMİ	32
2.3.1. İlköğretim Okulları	32
2.3.1.1. Gündüzlü İlköğretim Okulları	36
2.3.1.2. YİBO ve PİO'lar	36
2.3.1.3. Yetiştirici ve Tamamlayıcı Sınıflar ve Kurslar	37
2.3.1.4. Özel Eğitim İlköğretim Okulları	38
2.3.1.5. Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulları	38
2.3.1.6. Taşınabilir İlköğretim Okulları.....	39
2.3.1.7. Müfredat Laboratuvar Okulları (MLO).....	39
2.3.1.8. Açık İlköğretim Okulu	39
2.3.1.9. Gezici Köy Okulları.....	40
2.3.2. İlköğretim Okullarında Yönetim.....	40
2.3.2.1. Eğitim Programının Yönetimi.....	41
2.3.2.1.1. Okul Yıllık Planın Hazırlanması.....	41
2.3.2.1.2. Derslerin Öğretmenlere Dağıtılması	42

2.3.2.1.3. Sosyal Etkinlik Çalışmaları	42
2.3.2.1.4. Kutlama ve Anma Etkinlikleri	43
2.3.2.2. Öğrenci Hizmetlerinin Yönetimi	44
2.3.2.2.1. Öğrencinin Okula Kaydedilmesi	44
2.3.2.2.2. Öğrencinin Devamının İzlenmesi	45
2.3.2.2.3. Öğrenci Nakil ve Kayıt Silme İşlerinin Yapısı	46
2.3.2.2.4. Öğrenci Başarısı ve Sınıf Geçme	46
2.3.2.2.5. Mezuniyet ve Diploma, Mezunların İzlenmesi	47
2.3.2.2.6. Öğrencinin Sorunlarını Çözmeye Yardım	48
2.3.2.2.6.1. Disiplin	48
2.3.2.2.6.2. Öğrenci Sağlığı	49
2.3.2.2.6.3. Rehberlik	49
2.3.2.2.6.4. Yönelme	50
2.3.2.2.7. Güvenlik Önlemlerinin alınması	51
2.3.2.3. Personel Hizmetlerinin Yönetimi	51
2.3.2.3.1. Atama, Nakil ve Göreve Başlama	53
2.3.2.3.2. Adaylık İşlemleri	53
2.3.2.3.3. Personel Özlük işleri	54
2.3.2.3.4. Hizmet Öncesi ve Hizmetiçi Eğitim	57
2.3.2.4. Okul İşletmeciliği	58
2.3.2.4.1. Eğitim Yerlerinin Bakım Onarım ve Temizlik İşleri	58
2.3.2.4.2. Sivil Savunama, Korunma ve Güvenlik Hizmetleri	59
2.3.2.4.3. Resmi Yazışma Dosyalama ve Kayıt Hizmetleri	60
2.3.2.4.3.1. Yazışma	60
2.3.2.4.3.2. Resmi Mühür	60
2.3.2.4.3.3. Dosyalama	60
2.3.2.4.3.4. Kayıt	61

2.3.2.4.4. Bütçeleme	61
2.3.2.4.5. Ayniyat İşleri	62
2.3.2.5. Okul Halk İlişkisi Hizmetleri	63
BÖLÜM 3	64
3.YÖNTEM	64
3.1. Araştırmanın Modeli	64
3.2. Evren ve Örneklem.....	64
3.3. Veri Toplama Araçları	65
3.4. Verilerin Toplanması.....	65
3.5. Verilerin Analizi.....	66
BÖLÜM 4	67
4. BULGULAR VE YORUMLAR	67
4.1. Bilgi Formu Sonuçları	67
4.2. Anket Formu Sonuçları.....	78
BÖLÜM 5	115
5. SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER	115
5.1. Sonuçlar ve Tartışma	115
5.2. Öneriler	122
KAYNAKÇA	125
EKLER	129
EK 1. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Okul Yönetiminde Karşılaştıkları Sorunlar Anketi	129

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 4.1. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Cinsiyetlere Göre Dağılımı.....	67
Çizelge 4.2. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Yaşları.....	68
Çizelge 4.3. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin En Son Mezun Oldukları Okullar.....	69
Çizelge 4.4. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Görev Unvanları.....	70
Çizelge 4.5. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yöneticilik Kıdemleri	71
Çizelge 4.6. Köy İlköğretim okulları Müdürlerinin Buldukları Okullardaki Görev Süreleri	72
Çizelge 4.7. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Okul Müdürü Olarak Hizmet İçi Eğitim Kurslarına Katılma Durumlar.....	73
Çizelge 4.8. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Eğitim Yönetimi İle İlgili Eser Okuyup Okumadıkları.....	74
Çizelge 4.9. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Bilgisayar Kullanma Dereceleri.....	75
Çizelge 4.10. Köy İlköğretim Okullarında Bilgisayarlı Okul Yönetim Programı Olup Olmadığı.....	76
Çizelge 4.11. Köy ilköğretim Okullarında Eğitim Yöneticisi Sayıları.....	76
Çizelge 4.12. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Algılarına Göre Köydeki Okullarda Yöneticilik Yapmanın Şehirdeki Okullarda Yöneticilik Yapmaya Göre Çalışma Şartları Açısından Daha Büyük Güçlükler İçerdiğini Düşünüp Düşünmedikleri.....	77
Çizelge 4.13. Köy İlköğretim Okullarının Şehir Merkezlerine Uzaklığı.....	78
Çizelge 4.14. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Hangi Sıklıkta Gitmeniz Gerekıyor	79
Çizelge 4.15. Okul Müdürlerinin İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne Gitmeleri Gerektiğinde Ulaşım Konusunda Sorun Yaşayıp Yaşamadıkları.....	80
Çizelge 4.16. Müdürlerin Algılarına Göre Ulaşımında Sorun Yaşanıyor İse Sorunun Kaynağı	80
Çizelge 4.17. Köy ilköğretim Okulu Müdürlerinin İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile Yazışmaların Zamanında Gerçekleşmesinde Sorun Yaşayıp Yaşamadıklar	81
Çizelge 4.18. Müdürlerin Algılarına Göre Yazışmaların Zamanında Gerçekleşmesinde Sorun Yaşanıyor İse Sorunun Kaynağı	82
Çizelge 4.19. Köy İlköğretim Okul Binalarının Eskiliği/Yeniliği.....	83
Çizelge 4.20. Köy İlköğretim Okullarının Büyük Onarıma İhtiyacı Olup Olmadığı.....	83
Çizelge 4.21. Köy İlköğretim Okulların Öğretim Şekli.....	84
Çizelge 4.22. Köy ilköğretim Okullarındaki Ortalama Öğrenci Mevcutları	85
Çizelge 4.23. Köy ilköğretim Okullarının Ortalama Sınıf Mevcutları	86
Çizelge 4.24. Okul Müdürlerinin Algılarına Göre Köy İlköğretim Okullarında Sınıf Sayılarının Yeterli Olup Olmadığı.....	86
Çizelge 4.25. Köy İlköğretim Okullarında Eğitim Odaları, Oyun Salonu Spor Salonu ve Müzenin Bulunup Bulunmadığı	87
Çizelge 4.26. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerin Algılarına Okullarda Öğrencilere Öğretim Araç- Gereç ve Materyalleri Sağlanıp Sağlanmadığı.....	88
Çizelge 4.27. Köy ilköğretim Okullarında İdari Personelin Rahat Çalışabilmesi İçin Gerekli ve Yeterli Odanın Bulunup Bulunmadığı.....	89
Çizelge 4.28. Öğretmenler Odasının Öğretmen Sayısı Düşünüldüğünde Uygun Büyüklükte Olup Olmadığı	90

Çizelge 4.29. Köy İlköğretim Okullarının Ana Sınıfı Uygulaması İçin Yeterli Fiziki Mekâna Sahip Olup Olmadıkları	90
Çizelge 4.30. Köy İlköğretim Okullarında Veli Toplantısı, Öğretmenler Kurul Toplantısı ve Müsamerelerin Yapılabileceği Çok Amaçlı Salon Olup Olmadığı	91
Çizelge 4.31. Köy İlköğretim Okullarında Belirli Gün ve Haftaların Amacına Uygun Olarak Kutlanması İçin Yeterli İmkânın Olup Olmadığı.....	92
Çizelge 4.32. Köy İlköğretim Okullarında Kadrolu Öğretmen Sayısının Yeterli Olup Olmadığı	93
Çizelge 4.33. Köy İlköğretim Okullarının Norm Kadrolarına Göre Öğretmen İhtiyacı	93
Çizelge 4.34. Öğretmenlerin Barınma Konusunda Sorun Yaşayıp Yaşamadıkları.....	94
Çizelge 4.35. Köy İlköğretim Okullarında Köy Dışında İkamet Eden Öğretmen Olup Olmadığı	95
Çizelge 4.36. Köy Dışında İkamet eden Öğretmenlerin Ulaşımında Sorun Yaşayıp Yaşamadıkları.....	95
Çizelge 4.37. Okulunuzdan Başka Bir Okula Veya Başka Bir Okuldan Okuluza Gövvelendirilen Öğretmen Var mı?	96
Çizelge 4.38. Cevabınız Evet İse Gövvelendirilen Öğretmenlerin Yaşadıkları Sorunlar	97
Çizelge 4.39. Okul Müdürlerinin Algılarına Göre Öğretmenler Genel Olarak Köy Okullarına Atandıktan Kaç Yıl Sonra Tayin İsteğinde Bulunurlar?	97
Çizelge 4.40. Köy İlköğretim Okullarında Öğrencilerin Okula Devamının Sağlanması Sorun Yaşayıp Yaşanmadığı	98
Çizelge 4.41. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Algılarına Göre Hangi Cinsiyetteki Öğrenciler Arasında Devamsızlık Daha Fazla Görülmektedir?	99
Çizelge 4.42. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre Öğrencilerin Yaz Aylarında Ailelerine Yardımcı Olmak İçin Devamsızlık Yapıp Yapmadıkları.....	99
Çizelge 4.43. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Mezun Öğrencileri İzleme Olanağı Olup Olmadığı	100
Çizelge 4.44. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Algılarına Göre Mezun Öğrencilerin Bir Üst Öğrenime Devam Etme Oranları.....	101
Çizelge 4.45. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre Öğrenciler İçin Yeterli Sosyal ve Kültürel Etkinlik Düzenlenip Düzenlenemediği	102
Çizelge 4.46. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Algılarına Göre Öğrenciler Arasında Şiddet, Çeteleşme Gibi Olumsuz Davranışların Olup Olmadığı.....	102
Çizelge 4.47. Köy İlköğretim Okullarında Öğrencilerin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerinin Nasıl Yürütüldüğü.....	103
Çizelge 4.48. Köy İlköğretim Okullarında İdari İşlerin Yürütülmesinde okul Müdürlerine Yardımcı Olan Memurun Olup Olmadığı	104
Çizelge 4.49. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Algılarına Göre Okulda İdari İşlerde Yardımcı Memurun Bulunmamasının İdari İşlerin Yürütülmesine Etki Oranı	105
Çizelge 4.50. Köy İlköğretim Okullarında Yeterli sayıda Kadrolu Hizmetli Bulunup Bulunmadığı	106
Çizelge 4.51. Okullarında Kadrolu Hizmetli Olmayan Okulların Destek Hizmetlerini Nasıl Yürüttükleri	106
Çizelge 4.52. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Algılarına Göre Okullarda Sosyal Çevreden Kaynaklanan ve Eğitim Öğretimi Etkileyen Sorunların Olup Olmadığı	107

Çizelge 4.53. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin algılarına Göre Sosyal Çevre Kaynaklı Sorunların Nedenleri.....	108
Çizelge 4.54. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre Okullarda Yapılan Veli-Sınıf ve Veli-Okul Toplantılarına Velilerin Katılma Düzeyleri.....	109
Çizelge 4.55. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre Öğrenci Velilerinin Okullara Maddi Katkı Düzeyi	110
Çizelge 4.56. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Algılarına Göre Okul Aile Birliği Çalışmalarına Velilerin Katılma Düzeyleri.....	111
Çizelge 4.57. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre Köy Yönetiminin Okullara Yeterince Maddi Manevi Destek Olup Olmadıkları	111
Çizelge 4.58. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre Okul Yıllık Bütçesinden En Fazla Harcama Yapılan Kalemler	112
Çizelge 4.59. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin Okulların Sosyal Çevre Kaynaklı Sorunlarının Olduğunu Kabul Edip Etmedikleri	113
Çizelge 4.60. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre Müfettişler Denetim Yaparken Okulların Sosyal Çevre Kaynaklı Sorunlarını Dikkate Alıp Almadıkları	113

ÖNSÖZ

İlköğretim, eğitimin temelini oluşturur. İlköğretim okulları, anasınıfına gitme imkânı bulamayan öğrenciler için eğitim ile tanışma yerleri, orta öğrenime devam etmeyen bir öğrenci için ise eğitim hayatının tamamıdır. Bundan dolayı ilköğretim okulları, eğitim sistemlerinin en sorunsuz okulları olmalıdır.

Türkiye’de ilköğretim okullarında karşılaşılan sorunlarla ilgili birçok araştırma yapılmış ve bu okullarda yaşanan sorunlar ortaya konmuştur. Bu araştırmalar sonucunda karşılaşılan sorunların kaynakları birbirlerinden oldukça farklıdır. Köy yerleşim alanının kendine özgü yapısından dolayı, burada bulunan okullarının sorunları da kendine özgüdür.

Bu çalışma ile köy ilköğretim okullarında, özellikle de okul yönetiminde karşılaşılan sorunların belirlenmesi, çözüm yolları konusunda önerilerde bulunulması amaçlanmıştır.

Bu çalışmayı yapma konusunda beni yönlendirip değerli birikimleriyle yol gösteren, çalışmama katkı sağlayan hocam, tez danışmanın sayın Doç. Dr. Halil EKŞİ’ye,

Anket formlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında bana yardımcı olan, değerli köy ilköğretim okulu müdürlerine,

Benim bugünlere gelmeme vesile olan annem ve babama, (mekânları cennet olsun)

Manevi desteğini hiçbir zaman benden esirgemeyen sevgili eşime, tez hazırlığı süresince kendisiyle ilgilenemediğimden dolayı özür dilediğim biricik kızıma, teşekkürlerimi sunarım.

Şubat 2007 –İSTANBUL

Şakir GÜLDER

ÖZET

Bu araştırmada, İstanbul iline bağlı köy ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerinin okul yönetiminde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların nedenlerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışma, İstanbul ilinde, 65 köy ilköğretim okulu müdürü üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada tarama modeline yer verilmiş, veri toplama aracı olarak da yazar tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır.

Köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre;

Köy ilköğretim okullarında köylerin şehir merkezlerine uzak ve tarifeli araç sayısının yetersiz olmasından kaynaklanan ulaşım sorunu vardır.

Köy İlköğretim okullarında eğitim araç gereç eksiklikleri, yeterli ölçüde eğitim odalarının bulunmaması, çok amaçlı salon ve anasınıfı uygulaması için yeterli fiziki mekânın olmamasından kaynaklanan sorunlar vardır.

Köy ilköğretim okullarında kadrolu öğretmen eksikliği büyük ölçekli bir sorun; öğretmenlerin ulaşım ve barınma konusunda yaşadıkları sorunlar ise orta dereceli bir sorundur.

Köy ilköğretim okullarında, öğrenciler için yeterli sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlenememesi, öğrencilerin rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin yeterince karşılanamaması büyük ölçekli bir sorundur.

Köy ilköğretim okullarında, idari işlerde okul müdürüne yardımcı memur ve yardımcı hizmetli sayısı oldukça yetersizdir.

Köy ilköğretim okullarında, öğrenci velilerinin okul veli toplantılarına ve okul aile birliği çalışmalarına katılmada isteksiz olmaları büyük ölçekli bir sorundur. Köy ilköğretim okullarında velilerin ve köy yönetiminin okula maddi katkıları orta düzeyde gerçekleşmesinden dolayı okulun kırtasiye giderleri, bakım onarım giderleri, ücretli hizmetli personel maaşları vb. temel harcamaların karşılanmasında büyük ölçüde sorun yaşanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Eğitim Yönetiminin Sorunları, İlköğretimde Yönetim

ABSTRACT

In this research, it is aimed to show the problems of the principals who work at the primary schools in the villages of Istanbul about school management and also the reasons of these problems. This study has been applied to 65 principals who work at the village schools in Istanbul. Scanning model and also an investigation form which is developed by the writer for finding data has been used.

According to the principals who work at the village schools, There are transportation problems because the villages are distant to the centre of the city and the numbers of the vehicles between these places and the centre of the city are not sufficient.

There are not enough education devices and rooms at the village schools and they have not also enough physical condition for pre-school education

At the village schools the absence of the teachers who are permanent in staff is a big problem. There are problems about teachers' transportation and shelter at the villages.

The main problems are there are not enough social and cultural activities and the students can not benefit from counselling and psychological services sufficiently at the village schools.

The absence of the established officials who help the principals for the management of the school is an important problem and also the absence of the employees is big difficulty for the cleanliness and attendance of the school at the village schools.

At the village schools, the families having not aware of the importance of the education and being not willing to participate in meetings at schools are important problems. The families and management of the villages have not also social possibilities. For these reasons, needs of the schools like repair maintenance or salaries of employees can not be covered sufficiently.

Key Words: Education Management, Problems of Education Management, Management of Primary Schools

BÖLÜM 1.

1.1.GİRİŞ

1.1.Problemin Durumu

İlköğretim, 6–14 yaş gurubundaki öğrencilere temel becerileri kazandırarak onları hayata ve bir sonraki eğitim kurumlarına hazırlayan bir eğitim devresidir (Fidan ve Erden, 1993).

Türkiye’de okullaşma oranının en fazla olduğu öğretim kurumu, ilköğretim okullarıdır. İlköğretimi bitiren bireylerin büyük bir kısmının üst öğrenime devam etmemesi, bu kurumun önemini daha da arttırmaktadır (Özben, 1997).

İlköğretim birçok amaca hizmet eder. Bunlardan en önemlilerinden birisi, öğrencilere temel bilişsel beceriler kazandırmak, diğeri de öğrencilerin topluma katkıda bulunabilmeleri için gerekli olan beceri ve tutumları geliştirmektir. Böylece çocuklara toplumun amaçlarını, değerlerini ve sembollerini kazandırarak onların genel bir değer sistemi oluşturmalarına ve dolayısıyla uluslaşma amaçlarına katkıda bulunur (Fidan ve Baykul, 1991, aktaran, Bülbül, 2005).

Diğeri yandan ilköğretim; kültürel sürekliliğin sağlanmasının, istikrarlı toplumun oluşmasının, demokratik yaşam biçimin benimsenmesinin, halkın yaşam kalitesinin yükseltilmesinin, yaşam boyu eğitimin ve insan gelişiminin temelidir (Kavak, 1997, aktaran, Gümüşeli, 1996). İlköğretimin bireysel ve toplumsal kalkınmadaki bu önemli işlevlerini gerçekleştirmesi, eğitim sistemlerinin temel örgütlerinin etkili yönetilmesi ile olanaklıdır (Gümüşeli, 2002).

İlköğretim sisteminin kendisinden beklenen görevleri yerine getirebilmesi için çağdaş bir örgüt ve yönetim yapısına kavuşturulması gerekir. Bu da sistemin yapısı ve işleyişinin; sistemde görev yapan okul müdürlerinin çalışma koşullarının, niteliklerinin, beklentilerinin,

sorunlarının, çalışma ve yaşama koşullarının bilimsel araştırmalar ile ortaya çıkarılarak gerekli düzenlemelerin yapılmasını zorunlu kılar (Gümüşeli, 2002).

Türk milli eğitim sisteminin bugünkü yapısında öğrenim çağında bulunan bütün ağ nüfusunun temel eğitimden yararlanması için gerekli olan düzenlemeler yapılmış; öğrencilerin sayılarının ve özel eğitime muhtaç öğrencilerin durumunun göz önüne alınmasıyla aynı müfredatı takip eden fakat farklı yapıya sahip ilköğretim okulları açma gereksinimi ortaya çıkmıştır. Bunun sonucu olarak eğitim sistemimizde var olan yatılı bölge ilköğretim okulları, pansiyonlu ilköğretim okulları, taşımalı ilköğretim okulları, gezici köy okulları ve birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarının köy yerleşim alanına özgü okullar olduğu görülmektedir.

Okul ya da eğitim rgt, işleyişi boyunca kk büyük sorunlarla karşı karşıya kalır. Bu sorunlar zlmeden okul ya da eğitim örgütünün amaçlarını gerçekleştirmesi, planlanan düzeye ulaşamaz (Başaran, 1996). İlkretim okullarındaki yerleşim yeri farklılığı, okul yönetiminin karşılaştığı sorunların farklılaşmasını da beraberinde getirmiştir. Bu noktadan hareketle, Şehir yerleşim alanında bulunan okullarda yaşanan yönetim sorunları ile köy yerleşim alanında bulunan okullarda yaşanan yönetim sorunlarının birbirlerinden farklı olduğu tahmin edilmektedir. Köy ilköğretim okullarında okulların Şehir merkezine uzaklığı, sosyal vre, eğitim olanakları vb. unsurlardan kaynaklanan sorunların varlığı öngörülmektedir.

Araştırmanın İstanbul gibi büyükŐehirde yapılması, idari açıdan ülkenin en büyük Őehrine bağlı bir köy okulunu yönetmenin, okul yöneticilerine farklı görev ve sorumluluklar yüklediği ikinci öngörüdür.

1.2. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problemini; “İstanbul ili, köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre, okul yönetiminde karşılaşılan sorunlar, sorunların nedenleri ve üzüm nerileri nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır.

1.2.1. Alt Problemler

Bu çalışmada yukarıdaki ana problem çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır

1. Köy ilköğretim okulları yöneticilerinin mezun oldukları okullara göre dağılımı nasıldır?
2. Köy ilköğretim okulları müdürleri, yeterince yönetim tecrübesine sahip midirler?
3. Köy ilköğretim okulları müdürleri buldukları okullarda ortalama kaç yıldır görev yapmaktadırlar?
4. Köy ilköğretim okulları müdürleri, hangi düzeyde bilgisayar kullanma becerisine sahiptirler?
5. Köy ilköğretim okulları müdürleri, okul yönetiminde bilgisayar, internet teknolojilerinden ne ölçüde yararlanmaktadırlar?
6. Köy ilköğretim okullarında ortalama kaç yönetici görev yapmaktadır?
7. Köy ilköğretim okulları müdürleri, köydeki okullarda yöneticilik yapmanın, şehirdeki okullarda yöneticilik yapmaya göre çalışma şartları açısından daha büyük güçlükler içerdiğini düşünmekte midirler?
8. Köy ilköğretim okullarının şehir merkezlerine ortalama uzaklığı ne kadardır?
9. Köy ilköğretim okulu müdürleri, ortalama ne sıklıkta ilçe milli eğitim müdürlüğüne gitmek zorundadırlar?
10. Köy ilköğretim okulları müdürleri, ilçe merkezine ulaşım konusunda güçlüklerle karşılaşmakta mıdır? Ulaşımında sorun yaşanıyor ise, okul müdürlerinin algılarına göre, sorunun kaynağı nedir?
11. Köy ilköğretim okulları müdürleri ilçe milli eğitim müdürlükleriyle yazışmaların zamanında gerçekleşmesinde sorun yaşamakta mıdır? Sorun yaşanıyorsa müdürlerin algılarına göre sorunun kaynağı nedir?
12. Köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre, köy ilköğretim okullarının büyük onarıma ihtiyaçları var mıdır?
13. Köy ilköğretim okulları, hangi eğitim şekli/şekillerine sahiptirler?
14. Köy ilköğretim okullarının ortalama okul/sınıf mevcutları ne kadardır?

15. Köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre, köy ilköğretim okullarındaki sınıf sayısı öğrenci mevcudu göz önüne alındığında yeterli midir?
16. Köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre, köy ilköğretim okulları yeterli fiziki donanımına sahip midirler?
17. Köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre, köy ilköğretim okullarında yeterli ölçüde görsel ve deneysel eğitim araç gereçleri var mıdır?
18. Köy ilköğretim okullarında, yöneticilerin rahat bir ortamda çalışmalarını için gerekli fiziki mekân var mıdır?
19. Köy ilköğretim okullarında, ana sınıfı uygulaması için gerekli fiziki mekân var mıdır?
20. Köy ilköğretim okullarında, öğretmen sayısı yeterli midir?
21. Köy ilköğretim okullarında, hangi branşlarda öğretmen açığı bulunmaktadır?
22. Köy ilköğretim okulları öğretmenleri, barınma konusunda sorun yaşamakta mıdır?
23. Köy ilköğretim okullarında, görevlendirme olarak görev yapan öğretmenler var mıdır? Eğer görevlendirme olarak çalışan öğretmen var ise, okul müdürlerinin algılarına göre, görevlendirme öğretmenler konusunda yaşanan sorunlar var mıdır?
24. Köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre, köy ilköğretim okullarında çalışan öğretmenler atandıktan ortalama kaç yıl sonra tayin isteğinde bulunmaktadırlar?
25. Köy ilköğretim okullarında, öğrencilerin derse devamı konusunda sorun yaşanmakta mıdır?
26. Köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre okullarda yaşanan devamsızlıkların cinsiyete göre dağılımı nasıldır?
27. Köy ilköğretim okulları öğrencileri yaz aylarında ailelerine yardım amacıyla devamsızlık yapmakta mıdır?
28. Köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre ilköğretim okullarından mezun olan öğrencilerin bir üst öğrenime devam etme oranı nedir?
29. Köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre öğrenciler için yeterli sosyal kültürel etkinlikler düzenlenebilmekte midir?
30. Köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre, öğrenciler arasında çeteleşme, şiddet, vb. davranışlara rastlanmakta mıdır?

31. Köy ilköğretim okullarında öğrencilerin rehberlik ve psikolojik danışmanlık ihtiyaçları nasıl karşılanmaktadır?
32. Köy ilköğretim okullarında idari işlerin yürütülmesinde, okul yönetimine yardımcı olan memur var mıdır? Eğer memur yoksa müdürlerinin algılarına göre bu durum idari işlerin yürütülmesini nasıl etkilemektedir?
33. Köy ilköğretim okullarında kadrolu hizmetli sorunu var mıdır?
34. Köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre, köy ilköğretim okullarında sosyal çevre kaynaklı sorunlar var mıdır?
35. Köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre, köy ilköğretim okullarında veli-okul, veli- sınıf toplantılarına katılım hangi orandadır?
36. Köy ilköğretim okullarında velilerin okullara maddi katkıları ne ölçüdedir?
37. Köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre, köy ilköğretim okullarında okul aile birliği çalışmalarına velilerin katılma oranı nedir?
38. Köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre, köy ilköğretim okullarına köy yönetimi yeterince destek olmakta mıdır?
39. Köy ilköğretim okullarının bütçelerinden en fazla harcama hangi kalemlere yapılmaktadır?
40. Köy ilköğretim okulları müdürlerinin algılarına göre ilçe milli eğitim müdürleri ve müfettişler, köy okullarının sosyal çevre kaynaklı sorunlarının olduğunu kabul ederler mi?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma ile köy ilköğretim okulları müdürlerinin rol alanlarına (personel hizmetleri, öğrenci hizmetleri, öğretim hizmetleri, eğitim hizmetleri ve okul işletmesi) ilişkin karşılaştıkları sorunların ortaya konmasının yanı sıra, köy yerleşim alanına özgü; ulaşım, sosyal çevre ve eğitim olanaklarından kaynaklanan sorunların ortaya konması amaçlanmaktadır.

Bu araştırmada elde edilen veriler doğrultusunda, köy ilköğretim okulları müdürlerinin okul yönetiminde ne gibi sorunlarla karşılaştıkları ve bu sorunların nedenleri üzerinde değerlendirmelerin yapılması mümkün olacaktır.

1.4. Araştırmanın Sayılıtları

1. Örnekleme alınan tüm ilköğretim okulları müdürlerinin evreni temsil edecek nitelikte olduğu kabul edilmiştir.
2. Araştırmada ilköğretim okulları müdürlerinin anket formalarını samimiyetle yanıtladıkları kabul edilmiştir.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma 2005–2006 eğitim–ğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Araştırma İstanbul iline bağlı köy yerleşim yerinde görev yapan ilköğretim okulları müdürleri ile sınırlıdır.
3. Araştırma konu bakımından, “Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Okul Yönetiminde Karşılaştıkları Sorunlar” anketiyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim Yönetimi: Toplumun eğitim gereksinimlerini karşılamak üzere kurulan eğitim örgütünü önceden belirlenen amaçlarını gerçekleştirmek için etkili işletmek geliştirmek ve yenileştirmek sürecidir (Başaran, 1996).

İlköğretim Okulu: İlköğretim ve Eğitim Kanunu’ndaki ifadeye göre ilköğretim; kadın, erkek bütün Türklerin milli gayelere uygun olarak bedeni, zihni ve ahlaki gelişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretimdir. İlköğretim okulu da bu amacı gerçekleştirmek için kurulmuş bir eğitim ve ğretim kurumudur.

Normal Sınıflı İlköğretim Okulları: Her şubenin ayrı sınıflarda eğitim gördüğü ilköğretim okullarıdır.

Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulları: Birden fazla sınıfın aynı şubede eğitim gördüğü ilköğretim okullarıdır.

İlköğretim Okulu Müdürü: Çağdaş okul yöneticiliği anlayışına göre, başlıca sorumlulukları bütçeleme, öğretmen ve diğer işgörenleri denetleme, öğrenci yönetimi, kayıt yönetimi, öğretim liderliği olan ve görev yaptığı okulun günlük işlerinden yönetsel bakımından sorumlu olan kişidir (Gümüseli, 1996). Araştırmada bu kavramı ifade eden “Okul Müdürü”, ”Okul Yöneticisi” ve “Müdür” kavramları kullanılmıştır.

Müdür Yetkili Öğretmen: Birleştirilmiş sınıflı okullarda 10–30 arasında öğrenciyi okutan ve aynı zamanda okul müdürü olan öğretmendir (Per. Genel Müd. 97303 Sayılı Genelge, 1990).

BÖLÜM 2

2. İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. EĞİTİM YÖNETİMİ

Eğitim yönetimi, toplumun eğitim gereksinimlerini karşılamak üzere kurulan eğitim örgütünü, önceden belirlenen amaçları gerçekleştirmek için, etkili işletmek, geliştirmek ve yenileştirmek sürecidir (Başaran, 1996).

Eğitim yönetimi, eğitimle ilgili kuruluş ve okulların amaçlarına ulaşabilmeleri için insan, para, araç-gereçlerinin en etkili ve verimli biçimde yerleştirilmesini ya da kullanılmasını inceleyen bir bilim dalıdır (İlgar, 2005).

Eğitim yönetimi, kamu yönetiminin özel bir alanı olarak düşünülebilir. Gerçekte eğitim faaliyetleri özel sektöre bırakıldığı durumlarda bile devletin gözetim ve denetimi ile sınırlandırıldığı için bir kamu görevidir. Eğitim örgütleri, temsili siyasal organlar tarafından saptanmış olan eğitim politikaları çerçevesinde eğitim ve öğretim faaliyetlerinde bulunurlar (Kaya, 1999).

Eğitim yönetimi, bir toplumun eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan eğitim sisteminin ve eğitim sisteminde yer alan bütün örgütlerin yönetimini kapsamaktadır. Eğitim kurumlarında yer alan eğitim programlarını etkili bir şekilde uygulanması öğretim hizmetleri, personel yönetimi, bütçe, bina, araç ve gereçlerin verimli bir şekilde kullanılması için yöntemler geliştirilir ve yönetim süreçlerinin etkili bir şekilde işletilmesi yolları aranır (İlgar, 2005).

Eğitim yönetimi daha çok sistemle ilgilenen bir alandır. Bu çerçevede eğitim yönetimi denildiğinde akla Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim Müdürlükleri, Halk Eğitim Müdürlükleri, Ders Araçları Merkezi, İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri gibi birimlerin yönetilmesi gelir (Açıkalin, 1998).

Temel girdisi ve çıktısı insan olan eğitim kurumlarında, insan ilişkilerinin ve bu ilişkilerin yönetiminin çok önemli olduğu söylenebilir. Eğitim yönetimi içerisinde yer alan insan ilişkileri, bir örgütteki insanları birleştirip ahenkleştirerek, çalışma durumuna sokmayı amaç edinen bir yönetim eylemidir (Başaran, 1994). Buradan insan ilişkilerinin yönetiminin, eğitim yöneticilerine önemli sorumluluklar yüklediği ve etkili olmak isteyen bir eğitim yöneticisinin insan ilişkilerini yönetmek açısından etkin olması gerektiği söylenebilir.

Hemen tüm yönetim ve eğitim yönetimi tanımlarında dikkat çeken nokta, yönetimin öncelikle insanla çalışma süreci olduğudur. Örgüt dendiğinde, ilk akla gelen insan ögesidir. Maddi kaynak ise ancak insan ögesi varsa anlamlı olabilen, insan tarafından üretilen, insan kullanımına göre biçimlenen, insanın bir araç olarak kullandığı bir etkidir. Bu nedenle, insan boyutu olmaksızın ne örgütten, ne de yönetimden söz edilebilir (Açıkgöz, 1994).

2.1.1. Türk Eğitim Yönetiminin Tarihçesi

Eğitim alanında devletin liderliği ve sorumluluğu geleneği Türk tarihinin ilk yıllarında gelişmeye başlamıştır. Gerçekten de hem Selçuklular döneminde (1071–1299) hem de Osmanlılar döneminde (1299–1920) devletin, eğitim kurumlarının gelişmesinde katkısı çok büyük olmuştur (Kaya, 1999).

İlk kez Bağdat'ta açılan ve ilköğretimden yüksek öğretime kadar kademeli bir öğretim veren medreseler (Osmanlılarda ilk medrese 1330'da Orhan Bey tarafından İznik'te yaptırılmıştır.) ile 1455 yılında yönetici ve devlet adamı yetiştirmek amacıyla Fatih Sultan Mehmet tarafından kurulan Enderun okulları imparatorluk döneminin önemli eğitim kurumları idi. Türk-Osmanlı toplumunun bürokrat, asker, doktor, yargıç gibi her meslekten eğitilmiş elemanları bu eğitim kurumunda yetişmekteydi (İlgar, 2005).

Eğitim yönetimi açısından, İkinci Mahmut Döneminin en büyük etkisi, kuşkusuz açılan yeni okulların eğitimin üst düzeyde örgütlenmesine ve batı anlayışına uygun okul yöneticiliğine gereksinim yaratmış olmasıdır.

İstiklal savaşının başladığı 1919 yılına dek Türk eğitim sistemi biçimsel olarak ileri uluslardaki sistemlerin temel niteliklerine kavuşmuştu. Devlet bütün vatandaşlarına en azından ilköğretim verebilmek için sorumluluğunu resmen kabul etmişti (Kaya, 1999).

Kurtuluş Savaşı Dönemi eğitimim temel özellikleri şöyle özetlenebilir: 1) Kurtuluş mücadelesi eğitimi derinden etkilemiş, eğitim de bu mücadeleye katkıda bulunmuştur. 2) Savaşın yoğun olduğu bir zamanda Ankara’da bir eğitim kongresi toplanmış bu kongrenin açılış konuşmasını yapan Mustafa Kemal eğitimin milli olması gerektiğine işaret etmiştir. 3) Milli uyanış ve örgütlenmede kongrelerin toplanmasında öğretmenlerin büyük etkileri söz konusudur. 4) Ayrıca kurtuluş savaşı yıllarında milli eğitim bakanları görevlerin yerine getirmişlerdir (Ilgar, 2005).

Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasıyla eğitim ğretim faaliyetleri farklı adlar altında faaliyet gösteren okullar, 3 Mart 1924 tarih ve 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile birleştirilmiştir. Zamanın hkmetleri yasaya uygun olarak ğretim birliğini gerçekleştirmek üzere, bakanlık merkez ve taşra örgütlerini yeni bir yapıya kavuşturmaya çalışmışlardır (Başaran, 1996).

Yeni kurulan örgütlerin yönetici, müfettiş ve ğretmen ihtiyacını karşılamak üzere 1928 yılında Gazi Eğitim Enstitüsüne bağlı olarak pedagoji bölümü açılmıştır.

Pedagoji bölümüne meslekte tecrübeli, başarılı, yönetici ve müfettiş olmaya yetenekli ilkokul öğretmenleri yazılı ve sözlü sınavdan sonra alınmışlar ve hazırlanmışlardır. Bu hazırlık sürecinde eğitim ğretim mesleği, yöneticilik ve müfettişlik konularında temel bilgiler verilmiştir. 1970’e kadar bakanlık merkez ve taşra örgütlerinde görev alanların yüzde doksanınin pedoloji bölümü mezunu oldukları: bu tarihten sonra yetenek, başarı ve tecrübe ölçütlerinin yerini siyasi tercihlerin aldığı belirtilmektedir (Tekişik, aktaran, Can ve elikten, 2000).

Türk eğitim sisteminde eğitim örgütlerinin yeniden yapılandırılması ve eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesine dönük bilimsel anlayış ve çabaların sürdüğü ancak bu çabaların somut göstergelerinin henüz yeni olduğu söylenebilir (Can ve elikten 2000).

2.1.2. Eğitim Yönetiminin Amaçları

Tüm örgütlerin amacı, varlıklarını sürdürmektir. Örgütü amaçlarına uygun yaşatmak, örgütteki insan ve madde kaynaklarını en verimli biçimde kullanmakla gerçekleşir. Eğitim yönetiminin özel bir alanda uygulanışı olan okul yönetiminde okul içi ve dışı bireylerin, okulun amaçlarına dönük olarak eyleme geçirilebilmesi için yöneticilerin eğitim yönetiminde olduğu kadar davranış bilimlerinde de yeterli olması gerekir (Bursalıoğlu, 1994).

Örgütün amaçları açık ve kapalı olabilir. Açık amaçlar formal ve geneldir: Kapalı amaçlar ise informal bilgilere dayanılarak kararlaştırılır. Görev örgüt modelinde önemli bir öğedir. Çünkü önce görev sonra biçim gelmelidir. Böylece bir eğitim sistemi kurulur veya yenilenirken, başlangıç noktası önce amaç, sonra görev olmalıdır. Böyle yapılmazsa örgüt amaçlarına uygun bir sistem kurulmamış olur (Bursalıoğlu, 1994).

Bir okulun birbirinden soyutlanmayan, birbirine bağımlı görünen a) büyüme ve gelişme b) yaşamını sürdürme c) etkilenme ve ihtiyaçları karşılama üzere üç esas amacı vardır. Bu üç temel amaçtan değişim ve gelişim için gerekli olan hedefler saptanabilir (Taymaz, 1995).

Eğitimde birbirine karıştırılmaması gereken üç tür amaç dizisi vardır. Bunlar eğitsel, örgütsel ve yönetsel amaçlardır.

Eğitsel Amaçlar: Eğitim sisteminden geçerek yetiştirilen bir kişinin hangi davranışları kazanması olması gerektiğini gösterir. Türk milli eğitimin amaçları denilen bu amaçlar, ülküsel bir yurttaş modelini anlatır. Bu amaçlar da kendi içinde genel ve özel olmak üzere ikiye ayrılır (Başaran, 1996).

Örgütsel Amaçlar: Bir sistem olarak eğitim örgütünün var olması ve yaşamını sürdürmesi için gerçekleştirilmesi gereken amaçlardır. Eğitimin üst sistemleri, yaşamak için yönetsel kararlar

üretirler; aracı üst sistemler, bunları temel sistemlere iletirler, gerekirse kendi sınırları içinde yönetsel kararlar üretirler (Başaran, 1996).

Yönetsel amaçlar: Eğitim örgütünün etkili olmasını sağlamaya yöneliktir. Bir okul, planlana örgütsel amaçlarını gerçekleştirdiği ölçüde etkilidir. Yönetim, okulun üreteceği eğitimi nicelikçe arttırdığı ve nitelikçe yükselttiği oranda etkinliğini yükseltir. Bunun için bir eğitim yönetmeni, hem eğitimi yaymak hem de eğitimin niteliğini yükseltmek zorundadır (Başaran, 1996).

2.1.3. Eğitim Yönetimin Özellikleri

Eğitim yönetimi, kamu yönetiminin eğitim alanına uygulanması olarak görülür. Bu nedenle eğitim yönetiminin özellikleri, eğitimin amaç ve işlevlerinden kaynaklanmaktadır. Eğitim sisteminin girdisi, işlediği varlık ve çıktısı insandır. Bu bakımdan diğer sistemlerden farklılık gösterir (Taymaz, 1995).

Eğitim yönetiminin özellikleri aşağıdaki gibi özetlenebilir.

1. Eğitim sistemi doğrudan veya dolaylı olarak insanlarla ilgili hizmette bulunur, onların davranışlarının değiştirir veya yeni davranışlar kazandırır. İnsan davranışlarında oluşturulan değişiklikler, veliler ve toplum tarafından beklenenlerden farklılaştığında çatışmalara neden olabilir.
2. Eğitim kurumlarında yetiştirenler eğitildikleri alanlar dışında çalışmak isteyebilirler. Bu durumda eğitim-insan- iş dengesi bozulabilir.
3. Eğitim sisteminde insan davranışlarında oluşturulan değişikliğin veya kazandırılan davranışın ölçülmesi, amaçlara ulaşma derecesinin saptanarak başarının değerlendirilmesi güçtür.
4. Eğitim sisteminin girdisi ve çıktısı çevre insanıdır. Bu nedenle eğitim yönetimi, çevrenin gereksinimlerini karşılama durumundadır ve çevrenin etkisi kaçınılmazdır.

5. Eğitimle ilgilenen ve eğitim sistemini doğrudan veya dolaylı olarak denetleyenlerin sayısı çoktur. Değişik birey ve gurupların beklentileri de farklı olacağından özellikle okul yöneticileri değişik baskılar altında çalışırlar.
6. Topulumun eğitim sisteminden beklentisi ile ilgisi dengeli değildir. Beklentiye kıyasla ilgi azdır, bu nedenle işbirliğinin sağlanması güçtür.
7. Eğitim kurumu olan okullarda görev alan öğretici personel, genelde mesleki öğretim görmüş öğretmenlerden oluşur. Okul müdürleri bakanlık tarafından çoğunlukla öğretmenler arasında seçilerek atanır. Bunların büyük bir kısmının okul yöneticiliği konusunda öğrenim ve deneyimleri olmadan atanması teknik yetkinin kullanılmasını güçleştirmektedir.
8. Eğitim kurumları ülkenin her yerinde ve en küçük yerleşim birimi olan köyler kadar yayılmıştır. Eğitim yönetimi, çeşitli kademelerde ve alanlarda öğrenim yapan tüm kurumların verimli biçimde yönetilmesinden sorumludur.
9. Eğitim kurumları çevre ve yörenin gereksinimlerini karşılamakla yükümlü olmalarına karşın, yönetim genelde merkezi sisteme bağlıdır (Kaya, 1999).

2.1.4. Eğitim Yönetiminin Ortamı

Toplumların gelişmesi sürecinde hangi türde ve hangi kademedede olursa olsun birer eğitim kurumu olarak okulların oynadıkları rolün önemi hiç şüphesiz çok büyüktür. Okulların gerçekleştirdikleri etkinlikler nedeniyle, nitelikli üretimin, akılcı tüketimin, uygarca ve birlikte yaşamının huzur ve güvenin vazgeçilmez unsuru olan bireyi yetiştirmenin temel aracıdır (Gümüseli, 2002).

Okul sosyal bir örgüttür. Girdisi ve çıktısı insandır. Girdiyi çevreden alır, belirli bir eğitim sürecinden sonra ürünü tekrar çevreye verir. Bu yüzden çevreyle sıkı bir ilişki içindedir. Bu iş birliğinin tam olarak gerçekleştiği örgütlerde örgüt amacına ulaşır, gerçekleşmeyen örgütlerde ise eğitim örgütü tam olarak amacına ulaşamaz, sorunlar ortaya çıkar (Kolay, 2004).

Okul adı verilen eğitim örgütünün, yapı, süreç ve işlevleri dikkate alındığında önemi yadsınamaz. Okul, eğitim sisteminin en stratejik parçası olup açık ve halkla ilişkisi en fazla

olan sosyal bir örgüttür (Ilgar, 2005). Okul örgütü, öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci, öğretmen- aile ve öğrenci aile ilişkilerini kapsamaktadır. Okuldaki ilişkiler sadece formal öğrenme ile sınırlı değildir. Okulda çok yönlü ilişkiler yer almaktadır (Aydın, 2000).

Okullar denildiğinde ilk akla gelen eğitim ve öğretimin başlangıç noktası olan ilköğretim okullarıdır. Fidan ve Baykul'a göre ilköğretimin en önemli amaçlarından biri öğrencilere temel bilişsel becerileri kazandırmak ve öğrencilerin topluma etkin olarak katkıda bulunabilmeleri için gerekli olan beceri ve tutumları geliştirmektir. Bu sayede ilköğretim; çocuklara toplumun amaç, değer ve sembollerini kazandırarak onların genel bir değerler sistemi oluşturmalarına katkıda bulunacaktır (Özbaykal, 1997).

İlköğretimin bu önemli işlevlerini gerçekleştirebilmesi, eğitim sisteminin temel örgütleri olan ilköğretim okullarının etkin ve iyi yönetilmesi ile mümkündür. Okulları yöneten kişiler okul müdürleridir. Okul müdürlerinin önemi aslında üslendikleri “okulu amaçlarına uygun olarak yaşatma” yönetim görevinden kaynaklanmaktadır (Bursalıoğlu, 1994).

Eğitim yöneticilerinin, bu görevlerini layıkıyla yerine getirebilmeleri için, eğitim yönetimi, davranış bilimleri ve özellikle insan ilişkilerine hâkim olmaları gereklidir. Yöneticilerin en az eğitim öğretim kadar insanı da tanması gereklidir. Araştırmalar, etkin okulun oluşturulmasında öğretmenlerin beklentileri, okulun yönetimi ve okulun ikliminin en kritik özellikler olduğunu ortaya koymuştur. Okul binalarının tamirat, temizlik gibi eğitime destek hizmetlerinin idare amiri tarafından yürütülmesi, okul müdürünün eğitim öğretim konularına daha çok zaman ayırabilmesini sağlayacaktır (Fındıkçı, 1992, aktaran, Bülbül, 2005).

2.1.5. Eğitim Yönetiminin Sorunları

Türk eğitim sisteminin şu andaki yönetsel yapısı, ekonomide, endüstride, kültürde ve daha birçok alanda gerçekleşen gelişmelerin ağırlıklı olarak devletin güdümünde olduğu dönemlerde belki de işlevseldi. Ancak bugün böyle bir eğitim düzeninin oluşmasına neden olan şartların hızla değiştiğini görüyoruz. Artık ekonominin, endüstrinin ve toplumun

gelişmesinde devletin inisiyatifi o kadar fazla değildir. Ekonomi ve sosyal hayat belirli yerlerden yapılan yönlendirmelerin dışında kendi dinamizmi içinde gelişmektedir (Erdoğan, 2002).

Bu çerçevede eğitime duyulan talepler de hızla artmakta ve çeşitlenmektedir. Ancak dinamik yapı içerisinde ortaya çıkan ihtiyaçları, durağan ve planlı gelişmelere cevap vermek üzere yapılan bir eğitim sistemi karşılamaya çalışmaktadır. Bu çelişki içerisinde doğal olarak okullar, ihtiyaç duyulan yeni değer ve becerileri kazanmada zorlanmakta, çok çeşitleme bireysel ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalmakta ve uzun vadeli hesaplar ve hedefler göre programlanmaları nedeni ile hızlı değişimler karşısında uyum sağlayamamaktadır (Erdoğan, 2002).

2.1.5.1. Kırtasiyecilik

Özellikle insanlara güvensizlikten kaynaklanan aşırı kontrol düşüncesi, işlemlerin en küçük ayrıntılarına kadar, çok kesin kurallara bağlı tutulmasına neden olmuş, bundan da, "gereğinden çok kâğıt, gereğinden çok imza" diye tanımlanabilecek olan "kırtasiyecilik" doğmuştur. Aslında amaca uygun, amaç için yeterli bir takım kurallar olması, kamu yönetimi için zorunludur. Ancak uygulamada, kurallar, amacın çok üstüne çıkmakta, hatta amacın yerini almaktadır. Savcıdan ya da doktordan, son öğrenim dereceleri belgelendiği halde, sırf yönetmelikte belirtiliyor diye ilkokul diploması istenmesi, artık bu tip kırtasiyeciliğe klasik bir örnek olarak gösterilmektedir. Bunun gibi kuralların amacı da dikkate almayan katı uygulaması, halkı kırtasiyecilikten, hatta bürokrasiden bıktırmaktadır. Özellikle merkezden yönetim sistemi, en basit kuralların değiştirilmesinde bile, önemli güçlükler çıkardığı için, gereksiz bürokratik işlemlerin sayısı her geçen gün artmaktadır (Çoker, 2004).

Bir örgütte kırtasiyecilik; yöneticinin yetkisini kullanmaktan, sorumluluk almaktan korkması yüzünden gereksiz belgeleri, onayları toplamaya başlamasıyla ve geçmişte uygulanan işlemlerin gereksizleşmesine karşın katı bir tutuculukla sürdürülmesiyle örgütte yerleşir,

giderek kökleşmeye başlar. Kimi kez belgeler toplamak, işleri bürolardan bürolara göndermek o kadar artar ki örgütün asıl amaçları bir yana itilir. Kırtasiyeciliğin gereklerini gerçekleştirmek, örgütsel amaçları gerçekleştirmenin yerini alır (İlgar, 2005).

Bürokratik yapıdaki örgütlerin kaçınılmaz sonucu kırtasiyeciliktir. Kırtasiyecilik örgütün işlerini kolaylaştırmaktan çıkarak zorlaştırmaya başladığında örgüt canlılığını, etkinliğini yitirerek hantallaşmaya başlar. Çoğalan işlemleri yapmak, izlemek, dosyalamak için üretime katkısı olmayan pek çok işgören çalıştırmak zorunluluğu doğar. İşlerin yapılması için harcanan süre uzar. Kimi kez işlerin ne zaman bitirileceği kestirilemez (İlgar, 2005).

Yönetimde işlerin gecikmesine neden olan ve kısaca kırtasiyecilik diye adlandırılan yazışmacılığın, gereksiz işlemciliğin eğitim yönetimimizde yaygınlık derecesini saptamaya yönelik Y. Kemal Kaya'nın 1976 yılında eğitim yöneticileri üzerinde yaptığı araştırmaya göre, eğitim yöneticilerinin %62,4'ü kırtasiyeciliğin çok olmasından yakınmışlardır. Kırtasiyeciliğin olmadığını belirtenlerin oranı sadece %4,3'tür (Kaya,1999).

2.1.5.2. Aşırı Merkeziyetçilik

Merkezden yönetim, yönetsel hizmetlerin merkezde toplanması ve bu hizmetlerin merkezin hiyerarşisi içerisinde yer alan örgütlerce yürütülmesi anlamına gelir. Merkezden yönetimin özellikleri:

- 1.Hizmetler bir merkezde toplanmıştır. Karar alma ve alınan kararları uygulama yetkisi merkezdedir.
- 2.Merkezi yönetimin üstlendiği hizmetler, merkeze ilişkin görevlilerce yürütülür.
- 3.Hizmetlerin yürütülmesi için gerekli gelir ve giderler de merkezileştirilmiştir (İlgar, 2005).

Merkeziyetçilik, eğitim hizmetlerinde; hem Milli Eğitim Bakanlığı örgüt yapısı içinde ve hem il sistemi bağlamında yetki devri ve yetki genişletilmesi uygulamalarına yer verilmemesi, hem

de eğitim hizmetlerinde yerel yönetimlere yetki ve görev devri yoluna gidilmemesi şeklinde ortaya çıkmaktadır (TÜSİAD, 1995, aktaran, Kurt, 2006).

Eğitim sisteminin aşırı merkezci yapısı ile ekonomik siyasal ve teknolojik alanlarda ortaya çıkan ihtiyaçlara cevap vermesi mümkün değildir. Merkeziyetçi bir sistemde büyük ölçüde aynı türden programların sunulması ile çok sesliliğe dayalı bir demokrasi kültürünün oluşması zordur. Demokrasinin belki de en önemli temellerinden biri olan arzu ettiğini seçebilme pratiğinin, merkeziyetçi bir eğitim sistemi içerisinde yaşayabilmesi oldukça zordur. Ayrıca çok kültürlülüğün ve sesliliğin korunması ve yaşatılması da merkeziyetçi yapının baskın olduğu bir sistemde oldukça zor olsa gerek. Merkeziyetçi eğitim sisteminin doğası, ülke ölçeğindeki ihtiyaçları karşılamak üzere kurulur. Böyle bir yapı içinde, eğitim kurumlarının yerel düzeyde ortaya çıkan ihtiyaçları karşılaması mümkün değildir (Erdoğan, 2002).

Türkiye’de eğitim sisteminin merkeziyetçi yapısını değiştirmenin gerekliliğinin ilgililerin kabul alanına girdiği bir döneme ulaşılmıştır. Bu aşamada merkez örgüt yetkilerinin bir kısmını il ya da ilçe eğitim yönetimlerine aktarma girişimleri merkezi yönetim tarafından da desteklenmektedir. Bundan sonraki aşamada bu yetkilerin büyük bir kısmının okul yöneticilerine aktarılması kaçınılmazdır (Açıkalin, 1998).

2.1.5.3. Alt Sistemler Arasında Koordinasyon Eksikliği

Eğitim sistemini oluşturan farklı birimler arasında düzenli ilişkiler sürdürerek, sistemin tüm parçalarını bir bütün içerisinde kaynaştırmak ve ortak amaca yönlendirmek, başka bir deyişle koordinasyon sağlamak, eğitim yöneticilerinin görevidir. Bu nedenle yöneticilere çoğu kez koordinatör denmektedir (Kaya, 1999).

Etkili bir koordinasyon sürecinde personel ihtiyacının karşılanması ve okul ihtiyaçlarının düşük bir maliyetle giderilmesinin de önemli bir rol oynar. Personel ihtiyacını iki kaynaktan gidermek mümkündür. Bunlar; kurumların iç kaynakları ve dış kaynaklardır. Personel ihtiyacını iç kaynaklardan karşılamamanın yararları arasında, kurumun personelinin (müdür

yardımcılığı ya da okul müdürlüğü) beklentilerinin karşılanması, dış kaynaktan sağlanacak personel için ayrıca bir yatırım yapılmaması, dış kaynaklardan saplanan personelin kurumun değerlerini benimsememe gibi sorunların bertaraf edilmesi sayılabilir (Fındıkçı, 2000, aktaran, Aydoğan, 2001).

Bunun yanı sıra eğitim sistemimizde okulların kimi ihtiyaçlarının düşük bir maliyetle giderilmesi için, gerek çıraklık eğitim merkezleri, gerek halk eğitim merkezleri, gerekse endüstri ve teknik mesleki liseler bir kısım okulların yapım, onarım, bakım, tamir işleriyle sorumlu tutulabilir. Böylelikle belli bir miktar para ve zaman kaybına neden olan birçok iş hem çok daha ucuz, hem de şimdikinden daha çabuk gerçekleşebilir (Aydoğan, 2001).

2.1.5.4. İletişim Sistemi

Bilgilerin bir yerden başka bir yere aktarılması başka bir deyişle iletişim örgüt ve yönetim açısından son derece önemlidir. Örgüt bir bakıma, bir iletişim sistemi olarak tanımlanabilir. Hemen hemen tüm yönetim süreçlerinin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi, örgütte yeterli bir biçimsel iletişim sisteminin varlığını gerektirir (Kaya, 1999).

Niyazi Can'ın "Değişim Sürecinde Eğitim Yönetimi" adlı araştırmasının sonuç kısmında iyi bir yöneticinin "Okulda çift yönlü iletişim sağlayan, kararları öğretmen, veli ve öğrencilerle birlikte oluşturan, bilgi, haber ve duygu akışını sağlayan, çevreyi, personeli ve öğrencileri her konuda bilgilendiren bir iletişimci" olması gerektiği tespitinde bulunmuştur (Can, 2002).

Kaya'nın "Eğitim Yönetiminin Yönetimsel ve Örgütsel Sorunları" adlı çalışmasında, üzerinde araştırma yaptığı eğitim yöneticilerinin çoğu iletişim sistemini yetersiz ya da az yeterli buldukları sonucuna varmıştır. Kaya'nın Bursalıoğlu'ndan naklettiğine göre, 5442 sayılı yasaya göre, bakanlıkla taşra örgütü arasındaki iletişim, kamu yönetimi basamaklarından geçmek zorundadır. Bu nedenle bir bakanlık emri, bir kasaba okuluna 3-4 haftada ancak ulaşabilir. Dilekçelerin aylarca yayımlanmaması, bir sümenin altında unutulması ya da çeşitli basamaklardan geçerken kaybolması çoğu kez olağan sayılmaktadır (Kaya, 1999).

2.1.5.5. Yetkilerin Üst Düzeyde Toplanması

Önemli yönetim ilkelerinden birisi ve sorumlulukların denkliği ilkesidir. Oysa ülkemizde yetkilerin üst düzeyde toplandığı, buna karşılık sorumlulukların alt kademeye doğru kaydırıldığı ileri sürülmekte, yetkisizlikten yakınan genel müdür yardımcısı, müsteşar yardımcısı üst düzey yöneticilerine bile rastlanmaktadır (Kaya, 1999).

Türk eğitim sisteminde, sistemin önemli girdisi olan eğitim işgörenleri bakanlıkça atanmakta; işgören öğrenci ve genel hizmetlerle, bütçeye ilişkin tüzük, yönetmelik, genelge gibi yönetsel belgeler, kararlar bakanlıkça hazırlanmakta; eğitim sisteminin öğrenci, hizmet araştırma, yayın gibi çıktılarına ilişkin kararlar bakanlıkça verilmektedir (Köksal, 1997). Bu durum yönetimin gelişimi açısından bakıldığında 1900'lü yıllarda uygulanan Taylorizm ya da Klasik Yönetim Yaklaşımlarına benzetilmektedir (Altınoluk, 1997, aktaran, Kurt, 2006).

2.1.5.6. Yöneticilerin Yöneticilik Bilgisi

Çağdaş yöneticide yöneticilik bilgisi, alana ilişkin teknik bilgi, insan ilişkileri becerisinin birlikte bulunması zorunluluğu vardır. Bu özellikler teori-uygulama ilişkisini de zorunlu kılmaktadır. Okul eğitiminden geçmemiş, sadece öğretmenlik esasına dayalı okul yöneticiliği, okulların etkin ve verimli çalışmasını sağlamada başarısız kalmaktadır. Nitekim bazı araştırmalar, okul müdürlerinin yönetici davranışlarının, okulun verimliliğini istenen seviyeye çıkarabilecek nitelikte olmadığını göstermektedir (Okutan, 2003). Günümüzün okul yöneticisinin, “çağdaş yönetici” olabilmesinin asgari şartı, okul müdürlerinin “okullu” olmalarıdır. Çünkü çağdaş okul yöneticisi;

- Kapsamlı insan bilgisine ulaşmış,
- Etkili iletişim becerisine sahip,
- Liderlik özellikleri baskın,
- Ana dilini doğru ve güzel kullanabilen,
- Felsefe, mantık, uygarlık tarihi okumuş,
- İletişim teknolojilerine hâkim,

- Beden ve ruh yönünden sağlıklı,
- Eğitime inanmış yöneticidir (Kolay ve Töremen, 2003).

2.1.5.7. Yöneticinin Siyasallaşması

Yönetimin siyasallaşması, küçük farklılıklarla değişik tanımları literatürde yapılmıştır. Eryılmaz'a göre yönetimin siyasallaşması, kamu görevlerine yapılan atamalarda siyasi unsurların birinci derecede rol oynamasıdır. Benzer ve bu tanımları destekleyen nitelikteki tanımları Krister Stahlberger şu şekilde yapmıştır: "...memurların işe alımları ve yükselmelerinde siyasal iktidarın kayırmacılığı"dır (Eryılmaz, aktaran, Kılavuz ve Yılmaz, 2002).

Yönetimde siyasallaşma, daha çok az gelişmiş ülkelerde görülen, idarî sistemin yozlaştığına delalet eden önemli göstergelerden birisidir. Kamu görevlilerinin atamalarında siyasî faktörlerin birinci derecede rol almasını ifade eder. Türk kamu personel rejiminin en önemli ilkeleri, liyakat ve siyasî tarafsızlık olmasına rağmen, uygulamada, idarenin siyasallaşmasına dair örneklere sıkça rastlamaktayız. Siyasal iktidarlar değiştikçe, üst kademe yöneticilerinden başlamak üzere, orta ve alt kademe yöneticilerine kadar bir değişimin yaşandığı gözlemlenmektedir. Bu görev değişikliklerinde, yükselmek için, uzmanlık, bilgi ve beceri üstünlüğünden ziyade, tanıdık, eş, dost, akraba, arkadaş, hemşehri gibi faktörler ön plana çıkmakta, iktidarla yakın ilişki belirleyici olmaktadır. Siyasal iktidarlarca üst düzey yöneticilerin değiştirilmesi genellikle kabul edilebilir bir uygulamadır. Fakat değişimi, liyakat esasını görmezden gelerek orta ve alt kademeler düzeyine indirmek yönetimi tamamen yozlaştırır (Can, 2005).

Siyasal iktidarlar, yönetimde siyasallaşmayı kolaylaştırmak için, yeni kadrolar ve makamlar oluşturmakta; memurları görevden uzaklaştıramadığı için, kızağa alınacak olan kamu yöneticilerinin özlük haklarına uygun çok sayıda üst düzey kadroları, bu amaçla kullanmaktadır. Bu uygulamalar memur kadrolarının şişmesine ve idarenin daha da hantallaşmasına neden olmaktadır (Can, 2005).

Yönetici atamalarında egemen olan siyasal ve ideolojik tercihler, takas kuramı gereğince, siyasal amaçlı isteklerin artmasına yol açmış, bu siyasal istek ve baskılar, görevlerinde kalmak isteyen yöneticileri partizan davranışlara itmiştir. Bu tür ayırıcı davranışlar sonunda öğrenci seçimine de yansımış ve bazı okulların seçme sınavında öğrencilerin kullandıkları dile, okudukları yayınlara, sahip oldukları siyasal ve ideolojik görüşlere göre değerlendirilmeleri basın tarafından kamuoyuna duyurulmuştur. Böylece çoğulcu demokrasinin ön koşulu olan hoşgörüyü yeni kuşaklara kazandırmakla yükümlü eğitim yöneticileri, öğrenciler arasında siyasal ve ideolojik açıdan ayırım yapmak suretiyle, yalnızca eğitimsel olmayan davranışlarda bulunmuşlar, aynı zamanda kendilerinin hoşgörüyü sahip olmadıklarını da kanıtlamışlardır. Daha da kötüsü bu tür eğitimci davranışları gençler arasındaki çatışmaları da körüklemiştir (Kaya, 1999).

2.1.5.8. Teftiş ve Denetim Sistemi

Denetim, planlanan örgütsel amaçlardan sapmayı önlemek için örgütün işlemlerini izlemek ve düzeltmek sürecidir. Okullarda denetleme sürecinin işleminde eğitim yönetmenleri ile ilgili eğitim işgörenlerinin birlikte çalışması gerekmektedir. Eğitim işgörenlerinin denetim sürecine denetlemenin amaçlarını gerçekleştirmesine yardım etmektedir (Başaran,1996)

Yapılan araştırmalarda müfettişlerin öğretmenlere yardımcı olmadıkları, öğretmenleri değerlendirirken objektif davranmadıkları, değerlendirme tekniklerini bilmedikleri ve mesleki bilgi bakımından yeterli olmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Başka bir araştırma da, ilköğretim müfettişlerinin yasal görevlerini tam olarak yapmadıklarını ve çağdaş teftiş anlayışına uygun davranışta bulunmadıklarını ortaya çıkarmıştır. Araştırma bulgularına göre ilköğretim müfettişleri, öğretmenlere çevreyle ilişkilerini geliştirmede eğitimsel sorunları çözmede, yeni eğitim teknolojilerini tanıma ve kullanmada, ölçme ve değerlendirme tekniklerini öğrenmede üst yöneticilerle ilişkilerini geliştirmede yeterli derecede yardımcı olmamaktadırlar (Kaya, 1999).

2.1.5.9. Eğitim Yöneticilerinin Yeterlikleri

Kolay ve Töremen: Milli Eğitim Dergisi'nde eğitim yöneticilerinin yeterlikleri konusunda şu düşüncelere yer vermektedirler:

Okuldaki eğitim ve öğretim faaliyetlerinin genel amacı, bir ülkenin geleceği olan çocukların bilgi, beceri ve davranış olarak sağlıklı ve verimli şekilde yetişmelerini sağlamaktır. Okuldaki eğitim-öğretim faaliyetlerinin başında okul yöneticileri bulunmaktadır. Okul yöneticilerinin bilgi, beceri ve davranışları başta öğrenci ve öğretmenler olmak üzere eğitici olmayan personel ve öğrenci velileri üzerinde etkili olmaktadır. Yine eğitim sisteminin temelini okullar oluşturmaktadır. Bu yüzden bu kadar önemli olan okul yöneticilerinin belirli yeterliklere sahip olması gerekmektedir.

Yeterlik, insanın bir davranışı yapmak için gereken bilgi ve beceriye sahip olmasıdır. Yeterliliği oluşturan iki temel öge bilgi ve beceridir (Başaran, 1996). Okul yöneticileri görevlerini etkili ve verimli bir şekilde yerine getirebilmek için birtakım yeterliliklere sahip olmalıdır. Çünkü okul örgütlerinde temel girdi ve çıktı insan olduğu için eğitim yöneticilerinin sorumlulukları diğer örgütlere göre daha fazladır. Bu çalışmada okul yöneticilerinin özellikle okullarında yönetici olmaktan çok lider özelliklerine sahip olmaları gerektiği vurgulanmıştır. Günümüzdeki yönetim anlayışlarından olan toplam kalite yönetiminin, öğrenen okul ve sinerjik yönetim gibi, yönetim anlayışlarına uygun davranışlar göstermesi gereklidir. Bunun için ilköğretim okul yöneticilerinin şu davranışları göstermeleri gerekir:

1. Okulu için vizyon ve misyon geliştirmelidir.
2. Eğitim-öğretim ve yönetimin verimliliğini artırıp, eğitim kalitesini yükseltmek ve bu konuda sürekli gelişimi sağlamak için gerekli araştırmaları yapmalıdır.
3. Okulda öğrenen birey ve öğrenen organizasyon felsefesini yerleştirmelidir.
4. Okulunda ekip çalışması ruhunun yerleşmesini sağlamalıdır. Gerektiğinde astlarına yetki devrederek işlerin daha iyi yürütülmesini sağlamalıdır.
5. Yeni teknolojik gelişmeleri okula kazandırmalıdır.
6. Okulda katılımcı ve demokratik bir yönetim anlayışı benimsemelidir.
7. Okulun çevreyle bütünleşmesi için gerekli tedbirleri almalıdır.

8. Son söz olarak diyebiliriz ki; ilköğretim okul yöneticileri okul örgütlerini amaçlarına ulaştırabilmek için yöneticiden çok lider özellikleri taşımalıdır (Kolay ve Töremen, 2003).

2.1.5.10. Eğitim Yönetiminin Diğer Sorunları

Kaya'nın 1976 yılında eğitim yöneticileri üzerinde yaptığı araştırma sonucunda eğitim yönetimi ile ilgili ortaya koyduğu diğer sorunlar şunlardır:

1. Eğitim sistemimiz amaca dönüklük açısından yeterli değildir.
2. Eğitim sistemimizi oluşturan birimler arasında etkili eş güdüm sağlanamamaktadır.
3. Erdemli bir kuşak yetiştirilmesi beklenen eğitim kurumlarında az derecede de olsa rüşvet vardır.
4. Eğitim yönetimine ilişkin yasalar, dil açısından birbiriyle tutarlılık ve toplum gereksinimlerini karşılamak açısından uygun değildir.
5. Eğitim yöneticilerimiz yöneticilik bilgileri açısından yetersizdir.
6. Yöneticilik görevlerine atama ve görevde yükselmelerde, başarılı hizmet yıllarına verilen önem giderek azalmaktadır.
7. Yöneticilik görevlerine atama ve görevde yükselmelerde yönetim alanında kurs ve seminerlere katılmış olmaya, bu alandaki uzmanlık diplomasına önem verilmemektedir
8. Yöneticilerimiz görev güvencesinden yoksundur
9. Eğitim yöneticileri arasında meslek bilinci gelişmemiştir.

2.2. EĞİTİM ORTAMININ YÖNETİCİSİ

Çağımızda, iyi yönetim konusu giderek toplumların ilgi odağı haline gelmiş ve daha iyiye ulaşması yolunun başarılı yöneticilerin oluşturduğu ekiplerden geçtiği konusu kesinlik kazanmıştır. Bu nedenle yönetim sürecinin etkin ve verimli şekilde uygulanması işlevini yüklenen, yönetimin vazgeçilmez ögesi ve en önemli sosyal faktörü yöneticiyi iyi tanımlamak gerekmektedir (Göncüler, 1999).

Yönetici, belirli bir takım amaçları gerçekleştirmek amacıyla kurulan örgütlerin bu amaçlara ulaşabilmesi için insan ve insan dışındaki kaynakları yerinde ve zamanında en uygun ve en etkili biçimde koordine eden kişi şeklinde tanımlanabilir (İlgar, 2005).

Bir görüşe göre yönetici, emrine verilmiş bir gurup insanı, belli amaçlara ulaştırmak için ahenk ve işbirliği içinde çalıştıran kimsedir. Başkaları vasıtasıyla iş gören ve başarıya ulaşan kimsedir. Ancak bu kavramlar uygulamada gördüğümüz yönetici tipini açıklamada eksik ve yetersiz kalmaktadır. Çünkü yönetici, beşeri kaynaklar kadar, maddi kaynakları ve zamanı da üretim faktörü olarak kullanmak ve insan emeği ile uyumlu bir hale getirmek zorunda olan kişidir (Eren, 2004).

Eğitim yönetimi, eğitim ile ilgili kuruluş ve okulların amaçlarına ulaşabilmesi için insan, para, araç- gereçlerin en etkili ve verimli bir biçimde yerleştirilmesini ya da kullanılmasını inceleyen bir bilim dalıdır. Eğitim yönetimi, yönetiminin bir dalıdır. Yöneticilik ile ilgili genel kavramlarını yönetim biliminden; özel kavramlarını, kendi alanında ki yönetim uygulamalarından alır (İlgar, 2005).

1926 yılında kabul edilen bir yasaya göre, meslekte esas olan öğretmenliktir. Başka bir deyişle yöneticiler öğretmenler arasından seçilmekte, gerektiğinde yeniden öğretmenliğe dönmektedirler. 1973 yılında reform kanunları arasında sayılarak parlamentodan geçen bir yasa ise, öğretmenliği; “Devletin eğitim-öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas alanı olarak tanımlayarak son elli yıl içinde milli eğitimimize ilişkin yasalara biçim veren yüksek düzeydeki eğitim yönetimimizin yöneticiliğın okulu yoktur” biçimindeki görüşlerinde değişme olmadığını kanıtlamışlardır. Aynı yasa öğretmenlerin eğitim ve öğretimle ilgili öngörmesine karşın; öğretmenlik mesleğine hazırlık, genel kültür özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır” hükmünü getirmiştir. Fakat yöneticiliğe hazırlanmaktan söz etmemiştir. Böylece geçmişte olduğu gibi bugün de yöneticilik öğretmenliğe ek bir görev olarak düşünülmektedir. Ayrıca ilköğretim dışında eğitim sisteminin değişik kesitlerinde yöneticilik görevine getirilmek yâ da böyle görevlerden alınmak için belli ölçütler konulmamıştır (Kaya,1999).

2.2.1. Eğitim Yöneticisinin Yetiştirilmesi

Yönetici olabilmek için belirli bir standarttan bahsetmek zor. Bu anlamda yöneticilikte belirli temelleri kazandıran yerler olsa da tam anlamıyla yönetici yetiştiren kurumdan bahsetmek zor. Dolayısıyla yönetici olarak yetişebilmek için belirli bir yöntemden bahsedilemez. Yöneticiler genel olarak; iş başında öğrenme, görevler arası rotasyon, konferans kurs, seminer türü etkinlikler, kişisel gelişmeye yardımcı olma ve kariyer planlama yöntemleri ile yetiştirilir (Erdoğan, 2000).

1887'de Amerika'da Woodrow Wilson, insanların doğuştan iyi bir yönetici olarak yaratılmadıklarını, yönetim sanatı ve ilminin ancak öğrenme yolu ile kazanılacağını öne sürmüştür. Eğitimin her alanda önem kazandığı çağımızda, iyi yöneticilik niteliklerini kazanmada, kuşkusuz eğitim çok önemlidir (Tortop, 1999, aktaran, Kayıkçı, 2001).

Bu bağlamda insan yetiştirme sisteminin başarılı olması ise, eğitimin en alt kademesindeki okul yöneticilerinden en üst kademeye kadar eğitim yöneticisinin yönetim alanında kuram ve uygulamaya yönelik olarak yetiştirilmesine bağlıdır. Bu düşünce ülkemizde de gittikçe kabul görmektedir. Örneğin, 30 Nisan 1999 tarih ve 23681 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici Atama, Değerlendirme, Görevde Yükselme ve Yer Değiştirme Yönetmeliği" son zamanlarda eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi konusunda atılan önemli bir adım olarak nitelendirilebilir (Kayıkçı, 2001).

Eğitim alanı, kalkınma açısından kamu yönetimi içinde en etkili bir alandır. Eğitim sisteminin ürünleri öteki alanları da etkilemektedir. Bu nedenle merkez ve taşra yöneticileriyle okul müdürlerini ve eğitimsel eylemleri değerlendirerek eğitimin gelişmesine katkıda bulunması beklenen müfettişlerin, görevlerinde başarılı olabilmeleri için, yöneticilik eğitiminden geçirilmeleri zorunludur (Aydın, 2000).

Ülkemizde yönetici yetiştirme çalışmalarının tarihi Osmanlı'nın kamu yönetimi anlayışına dayanır. Enderun mektepleri, esas olarak Hristiyan tebaasından alınan yetenekli çocuklar gerçek Müslüman, iyi, güvenilir devlet adamı ve asker yapma, sanatkâr ruhlu olanların yeteneklerini geliştirme amacı güdüyordu. Gelişimi Fatih ile başlayan Enderun 1909'a kadar çalışmalarını sürdürmüştür (Akyüz, 1994).

Türkiye'de eğitim yönetimi alanında eğitim veren kurumlar ve projeler:

1. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE) Uzmanlık Programı:
2. Merkezî Hükümet Teşkilâtı Araştırma Projesi (MEHTAP):
3. MEB'in Hizmetiçi Eğitim Çalışmaları:
4. Üniversiteler:

Ülkemizde, yönetici ve denetici yetiştirme misyonunu taşıyan Eğitim Yöneticiliği ve Deneticiliği-Plânlaması bölümleri Ankara, Gazi, Hacettepe, İnönü, Dokuz Eylül, Çanakkale 18 Mart, Bolu Abant İzzet Baysal ve Van 100. Yıl Üniversitesinde lisans kapandığından sadece yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim vermektedir. Böylece yönetici yetiştirme konusunda değişik kaynaklara yönelme sağlanmıştır (Kayıkçı, 2001).

2.2.2. Yönetici Seçiminde Dikkat Edilecek Hususlar

- 1.İdareci seçimi kesinlikle politikanın dışında tutulmalıdır.
- 2.Hiyerarşiye önem verilmeli, yardımcılık yapmadan direkt müdürlüğe atama yapılmamalıdır.
- 3.Belirli bölgelere, belli yaş ve kıdem esaslı konmalıdır.
- 4.Başarılı idareciler üst görevlere getirilmelidir.
- 5.İdari görevlerdeki öğretmenler, üst görevlilerce desteklenmelidir.
- 6.Arzu dışında görev yerleri değiştirilmemeli ve idarecilikleri alınmamalıdır (Akkaya, 1982, aktaran, Özbaykal, 1997)

2.2.3. İyi Bir Eğitim Yöneticisinde Aranılan Nitelikler

İyi bir okul ve eğitim yöneticisinin özellikleri üzerinde epey araştırma yapılmış ve sonuçları yayımlanmıştır. Aşağıda bunlardan alınan ortak noktalar üzerinde durulacaktır. Bu araştırmalarda en çok, iyi bir okul ve eğitim yöneticisinin iyi bir önder olması üzerinde duruluyor. Böyle bir kimsede, özellikle şu niteliklerin bulunması gerektiği savunulmaktadır.

İyi bir eğitim yöneticisinde aranılan nitelikler:

1. Mevkiinin verdiği kudret yerine, geniş bilgi ve yeterli bir coşkuya sahiptir.
2. Yetkilerini; bilgece kullanmasının bilir.
3. Herkese karşı anlayışlı ve eşit davranır.
4. Örgütün amaçlarını iyi tanır, günlük işlerinin dışına çıkarak, yürürlükteki yasa, plan program ve tüzüklere göre örgütünün siyasetini iyi saptar.
5. Çevresindeki kimselerle, öğrencilerle, hatta basın ve yurttaşlarla iyi ilişler kurar.
6. Sorunların kendisine gelmesini beklemez, sorunları kendisi arar.
7. Yüreklidir, üzerine aldığı işleri sorumluluk duygusuyla sonuçlandırır.
8. Önerilerini ve programlarını dikkatle planlar, uygular ve uygulatır.
9. Bir öneriyi savunabilir ya da bir öneriyi yapılacak karşı koymaları dikkatle yanıtlayabilir.
10. Okul yöneticiliğinde demokrasiye inanır ve onu uygular.
11. Bütün tartışma ve kararlarında içten, tafrasız ve dürüsttür, iş arkadaşlarını öyle olmaya teşvik eder.
12. Çalıştığı örgütün amaçları, başarıları ve kullandıkları araçlar hakkında doğru bilgi verir.
13. Eğitime inanır ve öğrencilerin yararını her şeyin üstünde tutar.
14. Tutum ve giyimine özen gösterir.

15. Düşünerek konuşur ve görüşlerini inandırıcı bir biçimde düzgün bir dille açıklar.
16. Her fırsatta iş arkadaşlarının morallerini düzeltmeye çalışır, onları övmekten çekinmez.
17. İş arkadaşlarının çabalarını düzene koymayı (eşgüdüm sağlamayı) bilir.
18. Okulla toplumun işbirliği yapmasını sağlar, okulu topluma, toplumu da okula yakınlaştırmaya çalışır.
19. Yetki ve görevlerini başkalarına bırakmayı bilir.
20. Olayları adları ve çehreleri anımsayabilir (Binbaşoğlu, 1983).

On beşinci Milli Eğitim Şurası'nda eğitim yöneticiliği ile ilgili şu görüşlere yer verilmektedir.

- 1.Eğitim yöneticiliği meslek haline getirilmelidir.
- 2.Eğitim yöneticiliği bilfiil öğretmenlik tecrübesini dayanmalıdır.
- 3.Eğitim yöneticisi lisansüstü eğitimle yetiştirmeli, yönetici adayları objektif ölçülerle seçilmeli ve özlük hakları yaptıkları, iş ve eğitim düzeyine göre belirlenmelidir.
- 4.Belirli alanlarda (il-ilçe-semt) kurulmuş olan eğitim kurumlarının madde ve insan kaynaklarından tam kapasite ile yararlanılabilecek bir yönetim sistemi oluşturulmalıdır.
- 5.Yönetime gerçek katılım ortamı oluşturularak öğrenci, öğretmen, veli ile çevre katkı ve katılımı sağlanmalıdır (Onbeşinci M.E. Şurası, 1995).

2.2.4. Yaratıcı Okul Yöneticilerinin Yapması Gereken Davranışlar

Yaratıcılık yeteneği sorunlara değişik gözle bakma yeteneğidir. Yaratıcılık, sadece entelektüellerde veya sanatçılarda bulunan bir özellik değildir. Yaratıcılık, bütün insanlarda bulunan ve geliştirilmesi gereken bir potansiyeldir. Bu potansiyel, diğer bazı değişkenlerle örneğin zekâ ile birleşerek önemli değişkenler yapan bir güç haline gelir (İlgar, 2005)

Sungur'a göre yaratıcı okul yöneticilerinin yapması gereken davranışlar şunlardır:

1. Okuldaki öbür yönetici ve öğretmenleri, yaratıcı düşünceye saygı gösterdiğine inandırır.
2. Öğretmenlerin ve öteki okul çalışanlarının fikirlerini almak için düzenli bir sistem geliştirir.
3. Yeni fikir ve önerilerin denenmesi için maddi ve manevi destek sağlar.
4. Araştırma için fırsat ve kaynaklar sağlar.
5. Okul sorunlarını sürekli olarak kurallara bağlamaz.
6. Kendi fikirlerine uyulması için zorlamalara başvurmaz.
7. Uzun vadeli planlama için programların oluşturulmasını sağlar.
8. Öğretmenlere yeni fikirler üzerinde çalışarak bunları denemeleri için zaman verir.

Eğitimin her yönünden bir çekicilik bulur; başka ilgi alanları ile de kendi yeteneklerini geliştirir (Sungur, 1989).

2.2.5. Eğitim Yöneticisinin Sahip Olması Gereken Beceriler

Eğitim örgütlerinde çalışanların morali, iş doyumunu, stres, çatışma ve örgüt iklimi yöneticilerin insan ilişkileri alanındaki bilgi, beceri, tutum ve davranışlarından etkilenir. Yönetim, artan bilgi birikimine bağlı olarak sanat yanı, yani kişinin kişisel yeteneklerin bağlı yanı giderek küçülen bir bilimdir (Açıkgöz,1994). Yöneticilerin sahip olmaları gereken becerileri; teknik beceriler, insansal beceriler, kavramsal beceriler olarak sınıflandırılır.

Teknik Beceriler: Belirli görevlerin yürütülmesi için gerekli yöntem ve teknikleri kullanma yeteneğini ifade etmektedir. Teknik beceri yöneticinin uzmanlaşmış, bilgiyi kendi iş alanına uygulayabilme becerisidir (Erdoğan, 2000).

İnsansal Beceriler: Okulda çalışan kişilerle ve çevrede bulunan diğer kişilerle kurulan sağlıklı ilişkilerin sağladığı güç (Erdoğan, 2000). Bu beceri, kişinin kendi hakkındaki anlayışı ve başkalarına ilişkin düşünceleri ile yakından ilgilidir. Bu beceri yöneticinin yetişkinleri

güdüleme, tutum geliştirme, grup dinamiği, insan gereksinimleri, moral ve insan kaynağını geliştirme hakkında bilgi sahibi olmasını gerektirir (Açıkgöz, 1994).

Kavramsal Beceriler: Okul yöneticisinin okulu, bulunduğu toplum içinde, eğitim sistemi içerisinde ve evrensel ölçüler içerisinde görebilme; okulu bütünleyen tüm parçaları karşılıklı etkileşim içerisinde görebilme, eğitim alanındaki kuramsal gelişmeleri izleyebilme, kavrayabilme ve karşılaştığı örgün eğitim durumlarını bu kuramsal ve kavramsal bakış açısı ile değerlendirebilme yeteneğidir. Bu yetenek başta yönetim kuramı, örgüt, insan davranışı ve eğitim felsefesi olmak üzere eğitim alanına kuramsal bakış yeteneği kazandıracak bilim dallarının bilgi birikimine sahip olmayı gerektirir (Açıkgöz, 1994).

Özet olarak teknik beceri, uygulamalarla, beşeri beceri insan ilişkilerini içeren etkinliklerle, kavramsal beceri de organizasyonu bir bütün içinde görebilme ile ilgili becerilerdir (Erdoğan, 2000).

2.2.6. Eğitim Yöneticisi ve Bilgisayar

Bir örgütün verimliliği ile örgütü idare eden yöneticilerin yeterlikleri arasında doğrudan bir ilişki vardır. Okulun etkililiği ile de okul yöneticilerinin yeterlikleri, problem çözme yetenekleri, yenilikleri takip edebilme alışkanlıkları arasında pozitif yüksek korelasyon vardır. Okullarımız yeniliklerin en erken uygulamaya konulduğu kurumlardır. Bunun içindir ki, eğitim kurumlarında meydana gelen yeni bir uygulamadan özellikle okul yöneticileri bilgilendirilmelidir. Bu yeniliklerden birisi de hiç kuşkusuz genelde eğitim teknolojileri, özelde de bilgisayardır (Aydoğan, 2002).

Teknolojik gelişmeler, okullarda geliştirilen eğitim ve öğretimin alt yapısını zorlamaktadır. Okullarda, başta yönetim olmak üzere eğitim ve öğretimin gerçekleştirildiği değişik ortamlarda teknolojiye yararlanma önemli bir olgu haline gelmektedir. Bundan dolayı Milli Eğitim Bakanlığı genel olarak eğitim sisteminin daha etkili ve verimli işleyebilmesi ve özel

olarak da okul düzeyindeki eğitim ve öğretimin niteliğinin geliştirilmesi için teknoloji kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik birçok projeye imza atmıştır (Başaran, 1994, aktaran, Erdoğan, 2000).

XXI. yüzyılda çağdaş bir eğitim sisteminin yakalanması, öncelikle eğitim hedeflerinin bu yönde belirlenmesine ve bilgi teknolojilerinin bu hedefleri gerçekleştirmedeki rolünün tanımlanıp gerekli altyapı ve düzenlemelerin yapılmasına bağlıdır. Bu olanağı internet erişimli bir bilgisayarla yapmak mümkündür. İnternet bağlantılı bilgisayar ağının faydalarını şöyle sıralayabiliriz;

- 1- Kırtasiyeyi azaltır,
- 2- Zaman kaybını önler,
- 3- Velilerin ilgisini artırır,
- 4- Velilerin okul, yönetici ve öğretmenden sağladığı doyum düzeyi yükselir,
- 5- Öğretmenlerin ve yöneticilerin moral düzeyi yükselir,
- 6- Bürokratik aşamalar kısılır,
- 7- Velilerin okulla ilişkileri artar, bununla birlikte katılım düzeyleri yükselir,
- 8- Öğrenciler faaliyetleri hakkında anında bilgi edinirler,
- 9- Sınav tarihi, sınav sonuçları hakkında bilgi sahibi olurlar,
- 10- Kurumlar arası yazışmalar azalır,
- 11- İstatistikî dokümanlara herkes istediği anda erişebilir,
- 12- Bireyin kendine ayıracağı zaman artar (Aydoğan, 2002).

2.2.7. Eğitim Yönetiminde Kadın

Genellikle ortaya konulan soru, kadınların yönetim nitelikli görevlere uygun potansiyeli taşıyıp taşımadıklarına ilişkindir. Yöneticiliğin bir erkek işi olduğuna inanan (stereotipi) görüş Schein'in (1976) "yönetici gibi düşün- erkek gibi düşün" sözünde formüle edilirken bu yönde düşünenlerce kadının, zayıflığının temelini oluşturduğu öne sürülen şefkat, duyarlık ve öldürme içgüdüsünün eksikliği gibi özelliklerinin onun, gerçekte yönetici olarak yönetimdeki

kişilerden en iyiyi alabilme bakımından önemli bir avantajını oluşturabileceği unutulmamalıdır (Özbaykal, 1997).

Kadınlar, insanlarla ilişkiler kurarak, geliştirerek ve devam ettirerek kişiliklerini oluştururken, erkek kişiliği ise bağımsızlık ve başarı ile yoğrulur. Bu da erkeklere daha çok rekabetçi nitelik kazandırırken, kadınları işbirliğine yöneltir (Ensari, 1991, aktaran, Özbaykal, 1997)

2.3.TÜRKİYE’DE İLKÖĞRETİM OKULLARI VE YÖNETİMİ

2.3.1. İlköğretim Okulları

İlköğretim, kadın erkek bütün Türklerin milli gayelere uygun olarak bedeni, zihni ve ahlaki gelişmelerine ve yetişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretimdir. İlköğretim, ilköğrenim kurumlarında verilir. Öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için mecburi, devlet okullarında parasızdır. Mecburi ilköğretim çağı, 6–14 yaş grubundaki çocukları kapsar. Bu çağ çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlar, 14 yaşını bitirip 15 yaşına girdiği yılın, öğretim yılı sonunda biter (MEB, İÖK Yönetmeliği, 25121).

İlköğretimin Kurumlarının Amaçları

251212 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları yönetmeliği’ne göre ilköğretim kurumlarının amaçları şunlardır.

- a) Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirerek onları hayata ve üst öğrenime hazırlamak,
- b) Öğrencilere, Atatürk ilke ve inkılâplarını benimsetme; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’na ve demokrasinin ilkelerine, insan hakları, çocuk hakları ve uluslar arası sözleşmelere uygun olarak haklarını kullanma, başkalarının haklarına saygı duyma, görevini yapma ve sorumluluk yüklenebilen birey olma bilincini kazandırmak,

- c) Öğrencilerin, millî ve evrensel kültür değerlerini tanımalarını, benimsemelerini, geliştirmelerini bu değerlere saygı duymalarını sağlamak,
- d) Öğrencileri, kendilerine, ailelerine, topluma ve çevreye olumlu katkılar yapan, kendisi, ailesi ve çevresi ile barışık, başkalarıyla iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışan, hoşgörülü ve paylaşmayı bilen, dürüst, erdemli, iyi ve mutlu yurttaşlar olarak yetiştirmek,
- e) Öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine, sosyal, kültürel, eğitsel, bilimsel, sportif ve sanatsal etkinliklerle millî kültürü benimsemelerine ve yaymalarına yardımcı olmak,
- f) Öğrencilere bireysel ve toplumsal sorunları tanıma ve bu sorunlara çözüm yolları arama alışkanlığı kazandırmak,
- g) Öğrencilere, toplumun bir üyesi olarak kişisel sağlığının yanı sıra ailesinin ve toplumun sağlığını korumak için gerekli bilgi ve beceri, sağlıklı beslenme ve yaşam tarzı konularında bilimsel geçerliliği olmayan bilgiler yerine, bilimsel bilgilerle karar verme alışkanlığını kazandırmak,
- h) Öğrencilerin becerilerini ve zihinsel çalışmalarını birleştirerek çok yönlü gelişmelerini sağlamak,
- ı) Öğrencileri kendilerine güvenen, sistemli düşünebilen, girişimci, teknolojiyi etkili biçimde kullanabilen, planlı çalışma alışkanlığına sahip estetik duyguları ve yaratıcılıkları gelişmiş bireyler olarak yetiştirmek,
- i) Öğrencilerin ilgi alanlarının ve kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasını sağlamak, meslekleri tanıtmak ve seçeceği mesleğe uygun okul ve kurumlara yönleltmek,
- j) Öğrencileri derslerde uygulanacak öğretim yöntem ve teknikleriyle sosyal, kültürel ve eğitsel etkinliklerle kendilerini geliştirmelerine ve gerçekleştirmelerine yardımcı olmak,
- k) Öğrencileri ailesine ve topluma karşı sorumluluk duyabilen, üretken, verimli, ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunabilen bireyler olarak yetiştirmek,

- l) Doğayı tanıma, sevme ve koruma, insanın doğaya etkilerinin neler olabileceğine ve bunların sonuçlarının kendisini de etkileyebileceğine ve bir doğa dostu olarak çevreyi her durumda koruma bilincini kazandırmak,
- m) Öğrencilere bilgi yüklemek yerine, bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanma yöntem ve tekniklerini öğretmek,
- n) Öğrencileri bilimsel düşünme, araştırma ve çalışma becerilerine yöneltmek,
- o) Öğrencilerin, sevgi ve iletişimin desteklediği gerçek öğrenme ortamlarında düşünsel becerilerini kazanmalarına, yaratıcı güçlerini ortaya koymalarına ve kullanmalarına yardımcı olmak,
- ö) Öğrencilerin kişisel ve toplumsal araç-gereci, kaynakları ve zamanı verimli kullanmalarını, okuma zevk ve alışkanlığı kazanmalarını sağlamak, ilköğretim kurumlarının amacıdır.

Genel İlkeler

251212 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'ne göre ilköğretim kurumlarında şu genel ilkeler göz önünde bulundurulur.

- a) İlköğretimde sekiz yıllık kesintisiz eğitim, ilköğretim çağındaki her Türk vatandaşının hakkıdır ve zorunludur.
- b) İlköğretim kurumlarında karma eğitim-öğretim yapılıdır.
- c) İlköğretimde derslerde ve ders dışı etkinliklerde Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanılması temel hedeftir.

- ç) İlköğretim kurumlarının kuruluş ve işleyişi ile her türlü eğitim-öğretim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında Atatürk ilke ve inkılâplarına uyulur. Evrensel değerler içinde millî kültürün öğrenilmesine ve geliştirilmesine önem verilir.
- d) İlköğretim kurumları; dil, ırk, cinsiyet, felsefî inanç ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa ayrıcalık tanınmaz.
- e) Eğitim-öğretim etkinlikleri; öğretim ilkeleri, öğrenci düzeyi, çevre özellikleri ve programda belirtilen esaslar dikkate alınarak bu yönetmeliğin 5. maddesindeki amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve uygulanır.
- f) İlköğretim kurumlarında herkese imkân ve fırsat eşitliği sağlanır. Ekonomik durumu iyi olmayan öğrencilere, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacıyla parasız yatılılık ve bursluluk imkânları sağlanır. Özel eğitim gerektiren ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel önlemler alınır.
- g) Eğitim-öğretim hizmetleri düzenlenirken öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri ile toplumun ihtiyaçları dikkate alınır.
- ğ) Demokrasi bilincinin geliştirilmesi amacı ile öğrenci, öğretmen, yönetici, personel ve velilerce; kurumda iş birliği, iş bölümü, seçme, seçilme, katılma ve düşüncelerini açıklayabilme gibi demokratik kuralların uygulandığı, sevgi, saygı ve hoşgörüye dayalı bir çalışma ortamı oluşturulur.
- h) İlköğretim kurumlarında uygulanan, programlar, yöntem ve teknikler ile kullanılan eğitim teknolojisi; bilimsel ve teknolojik gelişmelere göre yenilenerek, okul, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli geliştirilir.
- ı) İlköğretim kurumlarında açıklık, güvenilirlik ön planda tutulur. Eğitim-öğretim ve yönetim etkinliklerinin kurul ve komisyonlarca yürütülmesi, öğrenci, öğretmen, veli ve çevrenin gözetim ve denetimine açık tutulması sağlanır.

- i) Kaynakların etkili ve verimli olarak kullanılması, eğitim-öğretimin kalitesinin artırılması ve kurumun rekabet gücünün geliştirilmesi sağlanır.
- j) Okul ile aile ve çevrenin iş birliği sağlanır.
- k) İlköğretimde öğrenciler, oldukları gibi kabul edilerek değer verilir.
- l) Öğretmen, yeri geldikçe günlük olaylara ve fırsat eğitimine yer verir.
- m) Öğrencilere temel bilgi, beceri ve değerleri kazandırmak, öğrencilerin davranış, ilgi ve yeteneklerini belirlemek, programlar doğrultusunda başarılarını bir bütün olarak değerlendirmek, meslek alanlarını tanıtmak ve yönlendirmek için gerekli önlemler alınır.
- n) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin akranları ile birlikte kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerini sürdürmeleri esastır. Bu öğrenciler eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta sürdürebilecekleri gibi okulların bünyesinde açılacak özel eğitim sınıflarında da sürdürebilirler. Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarında özel eğitim ile ilgili mevzuat hükümleri uygulanır (MEB, İÖK, Yönetmeliği)

Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan “Türkiye’de İlköğretim Dünü, Bugünü, Yarını” adlı kitapta Türk eğitim sistemindeki ilköğretim hizmeti veren kurumlar şu şekilde sıralanmıştır (MEB, 2006).

2.3.1.1. Gündüzlü İlköğretim Okulları

Öğrencilerin gündüzlü olarak eğitim gördükleri ilköğretim okullarıdır.

2.3.1.2. YİBO ve PİO’lar

Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (YİBO): Türkiye’de nüfusun az ve dağınık olduğu yerleşim yerlerinde (köy, mezra, kom, oba) zorunlu eğitim çağına gelmiş yoksul veli çocuklarının sekiz yıllık eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan yatılı okullardır. Bu okullarda

öğrencilere eğitim-öğretimin yanı sıra, aynı zamanda eğitimleri boyunca barınma, yeme, içme vb. olanaklar da sağlanmaktadır (Arı, 2002, 120).

YİBO'lar da 1962 yılında 222 sayılı İlköğretim ve Temel Eğitim kanununa göre hazırlanan Bölge Okulları Yönetmeliği'nin 1. maddesindeki “ Çeşitli sebeplerle henüz bir ilkokul açılmamış olup, birbirlerine yakın birkaç köyün bulunduğu yerlerde veya evleri ve ev grupları dağınık olan köylerde, yatılı ilköğretim okulları açılır ” hükmü gereğince planlanarak açılmaya başlanmıştır. Daha sonra 1739 sayılı Milli Eğitim Kanunu'nun 25. ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 9. maddesi çerçevesinde YİBO'ların açılmasına devam edilmiştir (MEB, 2003).

Pansiyonlu İlköğretim Okulu: Merkezi durumda olan yerleşim birimlerinde öğrencilerin parasız yatılı ve gündüzlü olarak eğitim-öğretim görmeleri için açılan ilköğretim kurumları olarak tanımlanmaktadır.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası'nın 25. maddesi gereğince: “Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde, köyler gruplaştırılarak, merkezi durumda olan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmanın mümkün olmadığı yerlerde yatılı ilköğretim bölge okulları kurulur”.

2.3.1.3. Yetiştirici ve Tamamlayıcı Sınıflar ve Kurslar

Mecburi ilköğrenim çağında buldukları halde öğrenimlerini yaşlılarıyla birlikte zamanında yapmamış olan çocuklara kısa yoldan ilköğrenim vermek ve ayrıca yetişmelerine lüzum görülen çocukları ilköğretim okuluna hazırlamak veya ilköğretim okulunu bitirmiş olup da henüz mecburi öğrenim çağında bulunan ve üst dereceli öğrenim kurumlarına gidemeyecek olanların genel bilgilerini artırmak ve kendilerine iş ve üretim hayatında faydalı olacak bilgi ve maharetleri kazandırmak amacıyla gerçek ve tüzel kişilerle, belediyeler, özel idareler ve devlet tarafından açılan kurslardır (222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu).

2.3.1.4. Özel Eğitim İlköğretim Okulları

Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ve sosyal gereksinimlerini karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile özel eğitim gerektiren bireylerin bireysel yeterliliklerine dayalı, gelişim özelliklerine uygun ortamlarda sürdürmelerini sağlamak amacıyla kurulan ilköğretim okullarıdır (222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu).

2.3.1.5. Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulları

Birden fazla sınıfın birleştirilerek bir grup oluşturmak suretiyle, bir öğretmen tarafından yetiştirilmesine birleştirilmiş sınıf öğretimi denir (MEB, 2006)

Nüfusu çok az olan yerleşim birimlerine, örneğin 34–40 öğrencinin bulunduğu bir köye, beş derslik okul yapmak ekonomik olmadığından, tek derslik bir okul yapılarak bir öğretmen görevlendirilmektedir. Öğrenci sayısı 60–70 olan bir köyde ise beş derslikli okul yerine iki derslikli okul yapılarak, bir öğretmen görevlendirilmektedir. Bazı yerleşim birimlerinde beş derslik ve yeter sayıda öğrenci bulunmasına karşın öğretmen sayısı yetersiz olduğundan, sınıflar birleştirilmek suretiyle eğitim etkinlikleri sürdürülmektedir (Köksal, 2002, aktaran, Erdem, 2004).

İşte gerek okullardaki öğretmen yetersizliğinden, gerek bir sınıfı dolduracak sayıda öğrencinin olmayışından, gerekse derslik sayısının yetersiz olmasından dolayı birleştirilmiş sınıf ortaya çıkmıştır. Ülkemizdeki birleştirilmiş sınıflar daha çok köy olgusuna dayanmaktadır. Bir yerleşim birimi olan köy varlığını devam ettirdikçe de birleştirilmiş sınıflarda öğretim durumu devam edecektir (Erdem, 2004).

Birleştirilmiş sınıflı okullar tek öğretmenli, iki öğretmenli, üç öğretmenli ve dört öğretmenli okullardır. Dört öğretmenli birleştirilmiş sınıflı okul sayısı çok azdır.

Birleştirilmiş sınıf uygulamasının sakıncaları

1. Her yerleşim birimine okul açmak ekonomik değildir
2. Kırsal alanda açılan okullar öğretim araç gereç ve materyalleri boyutunda yetersizdirler Öğretmenin görev ve sorumluluk boyutu artmaktadır.
3. Bu sorumluluk sadece sağlıklı bir öğretime rehberlik etmek değil, bir bütün olarak okulun bulunduğu çevreye ilişkin konulara dair sorumluluğu getirmektedir.
4. Öğretmenin öğrencileri kendi kendilerini yönlendirebilmek ve bunu etkili olarak gerçekleştirebilmek için yapacağı hazırlık bir kat daha artmaktadır.
5. Öğretmenlerin tamamı birleştirilmiş sınıflarda öğretim konusunda yeterli yeterlikte değildir
6. Okul Çevresinin okula karşı duyarsızlıkları bulunabilmektedir.
7. Yönetim bakımından köy okulları, şartlarını ve yöneticiliği bilmeyen öğretmenlerce yönetilmektedir (Taşpınar, 1997)

2.3.1.6. Taşınalı İlköğretim Okulları

İlköğretim okulu bulunmayan veya eğitim-öğretime kapalı olanlar ile birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilköğretim okullarındaki öğrencilerin, seçilen merkezlerdeki ilköğretim okullarına günü birlik taşınarak, eğitim-öğretim görmelerini sağlamak amacıyla açılan ilköğretim okullarıdır. (MEB, Taşınalı İlköğretim Okulu Yönetmeliği)

2.3.1.7. Müfredat Lâboratuvar Okulları (MLO)

Geliştirilen öğretim programlarının, yeni eğitim-öğretim ve yönetim yaklaşımlarının sistem geneline yaygınlaştırılmasından önce, deneneceği ve teknolojik gelişmelerin eğitime yansıtılacağı okullardır. MLO'lar pilot uygulama çalışmalarından elde edecekleri deneyimler ile sistem genelindeki diğer okullara rehberlik yapacaklardır (MEB, 1999).

2.3.1.8. Açık İlköğretim Okulu

Açık ilköğretim okulu, çeşitli nedenlerle ilköğretimlerini tamamlayamayan ve zorunlu ilköğretim yaş sınırını aşarak eğitim-öğretim sisteminin dışında kalan yetişkinlere uzaktan eğitim ilke ve teknikleriyle her yerde her durumda eğitim- öğretim olanağı vermek; bu yolla

toplumun eğitim ve kültür düzeyini yükseltmek, vatandaşlarımızın meslek edinmelerini kolaylaştırmak, ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmalarını sağlamak ve onları üst öğrenime hazırlamak amacıyla açılmış okullardır. Açık İlköğretim Okulu'nda 200–2006 öğretim yılı itibari ile 106973 kişi öğrenim görmektedir. Yine 2005–2006 öğretim yılında 18732 kişi bu okuldan mezun olmuştur (<http://egitek.meb.gov.tr/aok/aio/tanitim.html>).

2.3.1.9. Gezici Köy Okulları

Velileri tarımcılık yapan öğrencilerin temel eğitimin dışında kalmaları önlemek amacıyla açılan ilköğretim okullarıdır.

2.3.2. İlköğretim Okullarında Yönetim

İlköğretim okulunda yönetim konuları çok ve değişiktir. Konuya iki ayrı açıdan bakılabilir. Biri mevzuatın belirlediği konulardır. Yasa, tüzük, yönetmelik, genelgeler ve programlar ilköğretim yönetimi için çok ve değişik konular içermektedir. Mevzuattaki yönetim konularının belirgin bir özelliği dağınık oluşudur. Bazen bir yönetmelik belli bir konuyu bir programa ve diğer mevzuata atıf yaparak belirtmektedir. “Eğitim ve öğretim ilköğretim programında belirtilen esaslara ve mevzuata uygun olarak yürütülür” de olduğu gibi. Bazen yönetmelik ve genelgeler birbirlerine hiç gönderme yapmaksızın ilköğretim okullarında yerine getirilmesi gereken, ilköğretimde görev yapan herkesin uyması gereken zorunlulukları belirlemektedir. İlköğretim binasının bakım ve temizliği “İlköğretim Kurumları Yönetmeliği”nde yer almaktadır. Binanın yangından korunması ile ilgili hususlar ise “Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik” te yer almaktadır (Özsoy,1987).

İlköğretim okullarının yönetim konuları eğitim yönetimi bilimcileri tarafından, mevzuattan farklı olarak belirlenmekte ve sınıflandırılmaktadır. Konuların adlandırılması da gruplandırılması da uzmandan uzmana farklılık göstermektedir (Özsoy,1987).

2.3.2.1. Eğitim Programının Yönetimi

Eğitim programı; belli bir öğretim çağında ya da altında yetiştirilecek öğrencilerin önceden belirlenmiş eğitim amaçlarına ulaşabilmeleri için yapılan, planlı ve programlı eğitsel etkinlikler bütünüdür (Başaran, 1996). Okulun en önemli görevi öğrenci yetiştirmektir. Öğrenci yetiştirilmesinin özü programlara ve onun uygulanmasına bağlıdır (Özsoy, 1987).

Eğitim programı, bir eğitim kurumunun yetiştirdiği bireyler için sağladığı, milli eğitim ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine yönelik tüm faaliyetleri içine alır. Ders dışı kol faaliyetleri, özel günlerin kutlanması, geziler, kısa kurslar, rehberlik sağlık vb, hizmetler ve işler bu kapsama girer (Varış, 1998).

Eğitim programı, önceden belirlenmiş eğitim amaçlarını gerçekleştirmek için hazırlanır. Eğitimin amaçlarının önceden ortaya konulmadan eğitim programı tasarlanmaz. Planlı eğitimin özelliği, ulaşılabilecek, gerçekleştirilecek eğitim amaçlarının önceden bilinmesidir. Eğitim programı, yalnız okutulacak konuları göstermez. Okutulacak konular, eğitim programının genel çerçevesini verir. Öğretmençe, yönetimçe, diğer ilgililerce planlanmış tüm eğitsel etkinlikler, eğitim programı kavramı içine girer (Başaran, 1996).

2.3.2.1.1. Okul Yıllık Planın Hazırlanması

Plan sözü, gelecekteki eylemler sıra dizinindeki belirliliği ve düzenliliği anlatır (Başar, 1999'dan aktaran Ensari ve Gündüz, 2006). Plan, bir işi yapmadan önce o işin gerçekleşmesi sırasında uyulması zorunlu olan tertip, düzen, ilke, zaman, sıra ve kaynakları verimli kullanmanın kâğıda dökülmesi işlemlerinin bütünüdür (Ensari ve Gündüz, 2006).

Okul yöneticilerinin uğraş alanı okul, eğitim, öğretim gibi hassas konular olduğundan bu işlerin plansız yürütülmesi söz konusu olamayacağı ve plansızlığın da başarısızlığa neden olabileceği düşünüldüğünden, plan yapılması gerekli bir iştir. Yıllık plan yöneticilerin önlerini

görmesini sağlayarak hangi etkinliğe ne zaman ve nasıl yer verileceğinden, okul ve çevrenin koşullarının uygun olup olmadığından müdürü haberdar edecektir (Ensari ve Gündüz, 2006). Yönetmen, öğretmenler ve diğer ilgililer, okulun eğitim programlarını yaparken yalnız okulun programının değil, eğitim programına ilişkin diğer yasal belgelerin, okul çevresinin, öğrencilerin gereksinimlerinin, diğer koşulların gereklerini de göz önünde tutmak zorundadır (Başaran, 1996).

Okulun yıllık çalışma takvimi öğretim yılı başında öğretmenler kurulu toplantısında görüşülerek, geliştirilir. Böylece tüm ilgililerin katılması sağlanır. Bir yılda yapılacak çalışmalar aylara göre, gerektiğinde tarihler belirtilerek çizelgede gösterilir (Taymaz, 1995).

2.3.2.1.2. Derslerin Öğretmenlere Dağıtılması

Okulda öğretim etkinlikleri, hedefe ulaşılması için yapılan ders dağıtım programına uygun olarak yürütülür. Bu programın uygulanması hazırlanan yıllık planın bir ögesini oluşturur (Taymaz, 1995).

Bir ilköğretim okulunda, bir dersin hangi sınıfta, haftada/günde ne kadar saat okutulacağı, Bakanlıkça belirlenmiştir. Bir ders dağıtım çizelgesinde, her sınıf ve şubede okutulacak dersler ile haftalık ders saatlerini gösteren listenin, her öğretmenin hangi dersleri maaş ve ücret karşılığı haftada kaç saat okutacağını gösteren çizelgenin bulunması gerekir. Derslerin öğretmenlere dağıtımında özellikle branş öğretmenlerinin görüşleri alınmalıdır. Çünkü öğretmenler derslerde kullandıkları araç gereçleri başka okullardan alıyor olabilir (Ensari ve Gündüz, 2006).

2.3.2.1.3. Sosyal Etkinlik Çalışmaları

“İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği” 2005'teyürürlükten kaldırılarak yerine “İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği”, uygulamaya konulmuştur. Bu yönetmeliğin amacı; “Resmî, özel ilköğretim ve orta öğretimde ders programlarının yanında öğrencide kendine güven ve sorumluluk duygusu geliştirmeye,

yeni ilgi alanları ve beceriler oluşturmaya yönelik bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda öğrenci kulübü ile toplum hizmeti çalışmalarıyla ilgili iş ve işlemleri düzenlemek.” olarak belirtilmiştir.

Sosyal etkinlikler kapsamında bütün öğrencilerin bir ya da birden fazla kulüp çalışmasına katılması zorunludur. Ayrıca her öğrenci belli bir süre toplum hizmeti çalışmalarına katılır.

Müdür, sosyal etkinliklerin mevzuata uygun ve verimli olarak yürütülmesinden sorumludur. Okul müdürü gerekli gördüğü durumlarda görevlendireceği müdür yardımcılara veya öğretmenlere yazılı olarak yetki ve sorumluluk verebilir. Okul müdürünün sosyal etkinliklerin yürütülmesi ile ilgili görevleri şunlardır:

- a) Velilere gerekli duyuruları yapar ve onları çalışmalara katılmaya teşvik eder.
- b) Okulun eğitim-öğretime açılışının 3 üncü haftasında öğrenci kulüp ve toplum hizmeti çalışmalarını başlatır.
- c) Danışman öğretmen ve gönüllü velilere rehberlik yapar, gerektiğinde yazışmaları koordine eder.
- d) Öğrenci kulübü çalışma planları ile proje önerilerini onaylar (MEB, İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği, 25699).

2.3.2.1.4. Kutlama ve Anma Etkinlikleri

Tören, kutlama, anma, karşılama gibi durumlarda duyguları tazeleyip dile getirmek amacıyla yapılan toplantıdır. Bu tanımıyla tören, kutlama ve anmayı da içine alan geniş bir kavramdır. Kutlama, mutlu sevinçli bir olay için yapılan; anma ise mutlu, sevinçli olmayan ama duyguların tazelenmesini gerektiren önemli bir olay için yapılan töreni anlatmaktadır (Başaran, 1996).

Kutlama ve anma faaliyetleri ile öğrencilerin ortak değerleri benimsemesi kutladıkları olay ya da günlerin bilgisine sahip olarak milli ve dini değerlerini sahiplenmesi, ayrıca toplumsal öneme sahip kişi ve konuları eğlenerek öğrenmeleri sağlanabilir.

Kutlama ve anma etkinlikleri “Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği” ne göre yapılır. Burada hangi hafta hangi kutlama ve anma törenlerinin yapılacağı yazılmaktadır.

Kutlama ve anma etkinliklerinin, günler haftalar ve kişilerin önem ve değerini gösterecek şekilde yapılması, öğrencilere örnek alacakları olay ve kişileri etkili bir şekilde tanıtarak, öğrencilerin kişiliklerine ve derslerine olumlu katkılar sağlanabilir.

2.3.2.2. Öğrenci Hizmetlerinin Yönetimi

Okulun temel girdisi öğrencidir. Okullar öğrenciler var oldukça var olurlar. Öğrencilerin okula girdi olmadan önce başlayan sayım-yazım işleriyle girdi olduktan sonra çıktı ya da mezun oluncaya kadar her türlü işlerle, mezun olduktan sonra izleme ve değerlendirme gibi işlerin tümü öğrenci işleri olarak adlandırılır (Özsoy, 1987).

Okula kayıtla başlayan ve mezuniyetle biten süreçte, okul yönetimi öğrencilerin birtakım işlerini yapmak durumundadır. Aday kaydının yapılması, devam takip işlerinin yapılması, nakil işlerinin yapılması, kimlik işlerinin düzenlenmesi, sınav işlerinin yürütülmesi, sınıf geçme, mezuniyet ve diploma defterinin düzenlenmesi, kayıtların silinmesi gibi işler öğrenci hizmetleridir (Ensari ve Gündüz, 2006).

2.3.2.2.1. Öğrencinin Okula Kaydedilmesi

Her okul, kendi çevresinde öğrenim çağında olan çocukların hepsinin okula girdi olup öğrenim görmesini sağlamakla yükümlüdür (Özsoy, 1987). Eğitim yönetiminin amacı, eğitmek için başvuranların sayısını azaltmak, bunlara engeller koymak değil, başvuranların

ötesinde başvurmayanları da eğitim görmek için isteklendirmek; bunlara eğitim olanakları açmaktır (Başaran, 1996).

İlköğretim okullarının bulunduğu yerin çevresindeki hangi mahalle ve sokaktan öğrenci alacağı yetkililerce belirlenir. Bu uygulama ile bazı okullarda aşırı öğrenci yığılmalarının önüne geçilmesi amaçlanmakta ve okullar arasında mevcutta denge sağlanmaktadır (Ensari ve Gündüz, 2006).

Öğrencilerin nasıl alınacağı, kimlerin öğrenci olabileceği, öğrencilerin okula alınırken okula neler vermeleri gerektiği yönetmeliklerce belirlenir ve bu yönetmeliklere göre öğrenci kaydı yapılır. Milli Eğitim Bakanlığı 2007 yılında Adana, Ankara, Eskişehir, İstanbul ve İzmir illerinde pilot olarak uygulamaya koyduğu e-kayıt sistemiyle ilköğretim öğrencilerinin kendi bölgelerindeki okullara kayıt edilmesini sağlamıştır. İleriki yıllarda bu uygulamanın bütün ülke genelinde uygulamaya konulacağı bakanlıkça belirtilmektedir.

2.3.2.2.2. Öğrencinin Devamının İzlenmesi

Planlı yapılan eğitimde, eğitim süresini oluşturan her dakikanın yeri ve önemi vardır. Bu süre içinde öğrencilerin kaçırdığı bir öğretim etkinliği, onların gerçekleştirecekleri öğrenim yaşantılarının eksik olmasına rol açar (Başaran, 1996).

Öğrenciler ilköğretim okullarına kayıt edildikten sonra, velileri onların devamını sağlamak zorundadır. Çünkü ilköğretim okullarında devam zorunlu, diğer okullarda sorumluluktur. İlköğretim çağında bulunan ve ilköğretimi tamamlamayan öğrencilerin herhangi bir kurumda çalışmalarına izin verilmez. Çalıştıranlar cezai yaptırımla karşılaşırlar (Ensari ve Gündüz, 2006). Okul yöneticileri, öğrencilerin devam durumlarını takip etmek zorundadır. Fakat önemli olan bunun yasa zoruyla değil, halkın isteği ile yerine getirilmesini sağlamaktır (Özsoy, 1987).

Öğrenci yoklama fişindeki devamsızlıklar ve geç kalmalar yoklama defterine işlendikten sonra devamsızlık nedeni incelenir ve gerektiğinde velisine bildirilir. Devamsızlık konusu bir rehberlik konusudur. Özü kabul edilmeyen öğrenci için rehberlik servisi tarafından gerekli önlemler alınır (Özbaykal, 1997).

Devamsız öğrenciler ve bunların velileriyle görüşmek, öğrencilerin sorunlarının çözümüne yardım etmek, okulu sevdirmek devamsızlığı en aza indirmede etkili yöntemlerdir. Yönetmen, öğretmen ve uzmanların yakından ilgilenmesi gerekir (Başaran, 1996).

2.3.2.2.3. Öğrenci Nakil ve Kayıt Silme İşlerinin Yapısı

Öğrencilerin ilk kayıt oldukları okuldan, gidecekleri her okul için nakil belgesi düzenlenir. Öğrencilerin geldiği okulda okuduğuna dair belgeler ve ikametgâhı ile nakil olacağı okul müdürlüğüne yazılı başvuru yapılarak naklen kayıt isteminde bulunur. Okul müdürlüğü öğrenciyi velisinin beyanı doğrultusunda ilgili sınıfa kaydeder ve öğrencinin geldiği okuldan öğrencinin naklini ister. İstenilen nakil belgesinin okula ulaşmasından sonra asıl kayıt yapılır (Ensari ve Gündüz, 2006).

Zorunlu öğrenim çağı sonuna kadar 8. sınıfı bitiremeyen öğrenci, ek olarak verilen 2 yılda da bitiremezse, “öğrenim belgesi” verilerek okulla ilişkisi kesilir. Ara sınıflarda öğrenim çağı dışına çıkan ve 2 yıl uzatma hakkını kullanan öğrencinin ilişkisi öğretim yılı sonunda kesilir (Ensari ve Gündüz, 2006).

2.3.2.2.4. Öğrenci Başarısı ve Sınıf Geçme

Öğrencilere kazandırılmak istenilen davranışların ne oranda kazandırılabilceğini ortaya çıkarmak önemlidir. Bunun için okullarda değerlendirme yapılır. Değerlendirmenin objektif, güvenilir ve geçerli olması önemlidir (Özsoy, 1987).

Araştırmalar okullarda yapılan sınavların güvenirliğinin ve geçerliğinin çok düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sorunun kaynağında okulların nesnel sınavlara el verecek olanaklarının olmaması ile öğretmenlerin çoğunun nesnel lme araçlarını yapıp kullanmaya istekli olmamasıdır (Başaran, 1996).

Türk eğitim sisteminde ortalama olarak tüm ğretim kademelerinde her yüz öğrenciden yirmi beşi sınıfta kalmaktadır. Batı ğretim sistemine göre bu oran çok yüksektir. Öğrencilerin başarısızlığının okuldan gelen nedenleri asıl olarak eğitim programlarının yönetiminin ve uygulamasının iyi yapılmamasına dayanmaktadır. Bu genel sorunun içinde özellik gösterenler ise, okulların sınıfların çok kalabalık olması, eğitim araç ve gereçlerinin eksikliği, okul programının ykllğ, ğretim yöntemlerinin uygunsuzluğu gibi sorunlardır (zbaykal, 1997).

Okullarda sınıf geçme, sınav yönetmeliği eğitim sisteminin çok sık değişen ynetmeliklerindedir. Bu yüzden okul yönetiminin okuluna ilişkin yönetmelik değişikliklerini titizlikle izlemesi, anlaması, ilgililere anlatması gerekir (Başaran, 1996).

En son değişikliklerle 2006'da yeniden yayımlanan ilköğretim kurumları yönetmeliğinin ğrenci başarılarının değerlendirmesi maddesi şu şekildedir: "ğrencinin yıllık başarısı, her dersten ayrı ayrı değeril, tüm derslerde ve sosyal etkinlik çalışmalarındaki durumu, sınavlar, projeler, performans ödevleri, ders içi performans ve Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen tüm davranışlardaki etik değerleri benimsemesi de dikkate alınarak, bir bütün olarak değerlendirilir. Başarılı ğrenciler doğrudan bir üst sınıfa geçirilir" (MEB, İK Yönetmeliği, 25121).

Yılsonunda başarılı olan ve başarılı sayılan öğrencilerin durumunu ve aldığı notları gösteren sınıf geçme defterleri düzenlenir. Bu defterlerde hiçbir yanlış yapılmaması ve defterde silinti kazıntı olmaması gerekir. Bu defterler okul müdürlüğünce onaylandıktan sonra arşiv yönetmeliğinde muhafaza edilir ve demirbaş olarak kaydedilir (Ensari ve Gündüz, 2006).

2.3.2.2.5. Mezuniyet ve Diploma, Mezunların İzlenmesi

Mezun duruma gelen öğrencilerin not durumlarının kaydedilmesi ve belgelendirilmesi işlemlerin doğru, hatasız ve zamanında yapılması gerekir. Okuduğu okulun son sınıfını başarıyla bitiren öğrenci mezun olmuş olur. Mezun olan öğrenciye okuldan belge olarak diploma verilir. Diplomalara sınıf geçme defteri esas alınarak diploma defterine göre düzenlenir. Bir diplomanın başarı puanı, 4,5,6 ve 7. sınıflardaki ağırlıklı notların aritmetik ortalaması alınarak bulunur (Ensari ve Gündüz, 2006).

Bir okulun öğrencilere karşı görevleri, hizmetleri, onların mezun olmasıyla ya da okuldan ayrılmasıyla bitmez. Okulun ayrılan öğrencileri izlemesi onlara gerektiğinde okulun hizmetlerini açması gerekir (Başaran, 1996).

Türk eğitim sisteminde bir okulun mezunlarını ve okuldan ayrılan öğrencilerini izlemesi olağan değildir. Yalnız ilkokulun diploma defterinde, mezun olanların hangi üst okula gittiğinin yazılmasına ilişkin küçük bir yer bulunmaktadır (Başaran, 1996).

2.3.2.2.6. Öğrencinin Sorunlarını Çözmeye Yardım

2.3.2.2.6.1. Disiplin

Disiplin, bireye hangi davranışların günlük yaşantıda iyi ve doğru, hangi davranışların kötü ve yanlış olduklarını öğretmek ve bireyin öğrendiklerine göre davranıp davranmadığını denetlemektir. Disiplin birey ya da grupların eğitiminin amaçlarına ulaşmaları için davranışlarını kontrol altına almalarını sağlamaya yönelik etkinliklerin tümüdür (İlgar, 2005).

Disiplin bir bakıma, kişilerin söz ve davranışlarını kontrol altına almak demektir. Dolayısıyla disiplin içtimai huzurun, sosyal düzenin temel parçasıdır (Çelikkaya, 1997).

Disiplin okullarda, eğitimle kazandırılmak istenilen istendik davranışların pekiştirilmesini, istenmedik davranışların söndürülmesini amaçlayan uygulamalardır. Bu kuralların önceden öğretmen ve öğrencilerin katılımıyla belirlenmesi gerekmektedir. Kuralların açık, öğrencilerin anlayabileceği ve uyabileceği türden olması işlerliğini artırır (Özsoy, 1987).

Eğitimde ödüllendirme, istenen davranışı yapmaya öğrenciyi özendiren, bu davranışı yapmasını sürdüren etkileri içermektedir. Ödüllendirme, önceden belirlenen kurallara göre, adil ölçülerle yapılmalıdır. Ödül, armağan ya da rüşvet değildir. Bu niteliklere dönüştüğünde ödülün etkisi ortadan kalkar. Ödül öğrenciye haz veren tüm etkileri içerir (Başaran, 1996).

2.3.2.2.6.2. Öğrenci Sağlığı

Sağlıklı olma, bedensel, ruhsal ve sosyo ekonomik yönden hastalıklardan arınmış değildir. Öğrencinin yalnız bedensel yönden iyi olması onun sağlığının iyi olmasını göstermez. Ruhsal rahatsızlıklar, hastalıklar da en az bedensel olanlar kadar önemlidir (Başaran, 1996).

Okullarda sağlık işleri bütün işlerin yolunda gitmesinin baş koşuludur. Sağlıklı olmayan öğrenci, sağlıklı olmayan öğretmenin devam problemi olacağı açıktır. Öte yandan sağlıksızlık her etkinliği olumsuz etkileyen bir etmendir. Bu bakımdan sağlıklı yaşamak için yeterlik kazandırmak ve okulda sağlıklı yaşamının önlemini anlamak okulun önemli görevi olmaktadır (Özsoy, 1987).

Öğrencilerin sağlığının korunması ve koruyucu önlemlerin alınması, okul yöneticilerinin sorumluluğundadır. Biyolojik, psikolojik ve bedensel rahatsızlıkları olan öğrencilerin muayene ve tedavilerinin yapılması için okul yönetimi, çeşitli sağlık kuruluşlarına sevk eder ve yapılan işlerin takibini yapar. Bulaşıcı hastalıkları olanlar için koruyucu önlemlerin alınmasını sağlar (Ensari ve Gündüz, 2006)

2.3.2.2.6.3. Rehberlik

Bireyin en verimli bir şekilde gelişmesi ve tatminkâr uyumlar sağlamasında gerekli olan seçmeleri, (tercihleri) yorumları, planları, yapmasına ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve

becerileri kazanması ve ulaştığı bu seçme ve kararları uygulaması için kişiye yapılan sistemli ve profesyonel (uzamsal) yardımdır. Daha kısa bir ifadeyle rehberlik, bireyin kendi başına yürüyebilen bir kimse olmasına yardım oluşumudur (Tan, 2000).

Rehberlik faaliyeti esas itibariyle demokratik bir toplumda orta öğrenim çağındaki gençlerin bir meslek sahibi olmalarına yardım fikrinden doğmuştur. Fikir, daha çok yüksek öğrenim okullarında uygulama ve gelişme alanı bulmuştur. Oradan orta öğrenim okullarına geçmiştir. Yıllar geçip rehberlik kavramı aydınlığa kavuştukça, rehberlik faaliyetleri de meslek rehberliği anlamından çıkıp, bireyin bütünlüğünü kapsayan daha geniş bir şekil almıştır. Sadece problemleri değil; bütün bireyleri hedef tutmuş; yalnız danışmanların yürüteceği bir görev değil bütün okul personeli ve velilerin katılacağı bir yardım faaliyeti haline gelmiştir. Uzun zaman, bu iki okul seviyesine has kalmış olan öğrenci kişilik hizmetleri faaliyetlerinin son yıllarda, ilkokulların bünyesinde de yer alması ihtiyacı üzerinde durulmaya başlanmıştır (Tan, 2000).

Okullarda rehberlik çalışmaları milli eğitim müdürlüklerince hazırlanan çerçeve program esas alınarak yürütülür. Sene başı öğretmenler kurulu toplantısında okul rehberlik kurulu oluşturulur. Okulun psikolojik danışmanlık servisi tarafından okul için bir çerçeve program oluşturularak öğretmenler dağıtılır ve programa uygun olarak sınıf rehber öğretmenleri tarafından sınıf rehberlik programı hazırlanarak uygulanır (Ensari ve Gündüz, 2006).

2.3.2.2.6.4. Yönelme

Yönelmenin tanımı Milli Eğitim Bakanlığı Yönelme Yönergesi'nde şu şekilde yapılmaktadır. Yönelme; öğrencilerin ilgi, istek, yetenek ve kişilik özelliklerini dikkate alarak, olumlu bir benlik kavramı geliştirebilmelerine, seçeneklerden haberdar olmalarına, potansiyellerinin farkında olarak onu geliştirmeye çalışmalarına, bu doğrultuda kararlar alabilmelerine, aldıkları kararların sonuçlarını görebilmelerine ve sorumluluğunu almalarına yönelik bilimsel hizmetlerin düzenli ve sürekli bir biçimde verilmesidir (MEB. İlköğretimde Yönelme Yönergesi, 2552).

Yönelimlerin amaçları aynı yönetmelikte sıralanmaktadır

İlköğretimde yönelim etkinliklerinin amacı öğrencilerin;

- a) Yeteneklerini, ilgilerini ve kişilik özelliklerini tanımalarına, isteklerinin farkında olmalarına,
- b) Sahip oldukları benlik kavramının kendi geleceklerini ve meslek seçimini etkileyeceğini anlamalarına,
- c) Tüm mesleklerin topluma yararlı olduğu bilincini geliştirmelerine,
- d) Eğitim sürecinde farklı programlar, kendilerini sınavabilecekleri seçmeli dersler, ders dışı etkinlikler, üst öğrenim kurumları ve çalışma alanları hakkında bilgi sahibi olmalarına,
- e) Meslek inceleme yöntemlerini kavramalarına ve bu yöntemleri uygulamalarına,
- f) Yaşamları ile ilgili kararlar alabilmelerine, uygulayabilmelerine ve alacakları kararların sonuçlarını önceden kestirebilmelerine,
- g) Akademik başarının üst öğrenim kurumlarına veya çalışma hayatına yönelmelerinde önemli olduğunu kavramalarına,
- h) Niteliklerine uygun akademik eğitime, meslekî ve teknik eğitime veya güzel sanatlar eğitimine yönelmelerine yardımcı olmaktır (MEB, İlköğretimde Yönelim Yönergesi).

Okul yöneticileri, Yönelim Yönergesi'nde belirtilen usul ve esasları göz önünde bulundurarak öğrencilerin yönelim çalışmalarını yürütmesi gerekir. Böylelikle öğrencilerin ilgileri, yetenekleri, becerileri ve başarıları ortaya konulacak ve bunun sonucunda da öğrenciye bir üst öğrenimde seçeceği okul ve meslekle ilgili rehberlik yapılmış olacaktır.

2.3.2.2.7. Güvenlik Önlemlerinin alınması

Okul içinde can ve mal güvenliğinin sağlanması için alınacak önlemler genelde okul içinde bulunan personelin bina, tesis ve araçları usulüne uygun bir biçimde kullanılmasını insan davranışlarının kontrol altında tutulmasını sağlar. Bu kapsamda okul yöneticilerinin alması gereken tedbirler şunlardır:

- a) Okul bina, tesis ve araçların kullanılmasında hataya neden olabilecek durumların önlenmesi için alınabilecek önlemler kaza ve yangında yapılacak işler kullanılacak araçlar hakkında öğrencilere yerinde ve gerektiğinde açıklamalarda bulunur.
- b) Öğrencilerin okula giriş ve çıkışları belirli saatlerde olacağına göre bu toplu giriş ve çıkışlar kontrol altına alınır, diğer zamanlarda öğrenci giriş kapısı kapatılır.
- c) Giriş ve çıkışların kontrolü için yaka kartları kullanılır. Öğretim yılı başında hazırlanan fotoğraflı ve tasdikli öğrenci kartları öğrencilerin tanınmasını sağlar
- d) Okula ziyaret saatleri ve biçimleri belirlenir. Dışarıdan gelen ziyaretçinin öğrenciler arasına girmesi önlenir ve okulun uygun bir yerinde görüşme yeri düzenlenir (Özbaykal, 1997).

2.3.2.3. Personel Hizmetlerinin Yönetimi

Okulda eğitim hizmetlerini yürüteceklerin tümü personel olarak adlandırılır. Bazı kaynaklarda buna iş gören denilmektedir. Okullarda personelin çoğu öğretmenlerden oluşur. Öğretmen dışında okulda uzman ve usta öğretici, memur, hizmetli, sağlık personeli, teknisyen, aşçı, bahçıvan, gece bekçisi gibi personel bulunur (Özsoy, 1987).

Eğitim iş göreni denildiğinde, ilk anda akla gelen öğretmenlerdir. Çünkü eğitim hizmetlerini üreten öğretmendir. Okulun varlığının nedeni, eğitim hizmetlerini üretmektir. Okulun eğitim hizmetlerini üreten öğretmen, eğitim sisteminin vazgeçilmez iş görenidir (Başaran, 1996).

Okullarda personel işleriyle ilgili olarak ortaya çıkan en önemli sorun idari personel ile yardımcı hizmetler personelinin yokluğu ya da yetersizliğidir. Bu durum müdür ve müdür yardımcılarının eğitim ve öğretimle ilgili işlere zaman ayırmalarını önemli ölçüde engelleyerek, onların amaç niteliğindeki işlerden çok, araç niteliğindeki işlerle zaman kaybetmelerine yol açmaktadır (Gümüşeli, 2002).

2.3.2.3.1. Atama, Nakil ve Göreve Başlama

Bir kimsenin göreve alınmasını gerçekleştiren idari işleme atama denir. Ataması yapılan kişilerden, eğitim devresi içinde eğitimde başarılı olan ve olumlu sicil alan adaylar sicil amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile onay tarihinden geçerli olmak üzere asli memurluğa atanırlar (657 Sayılı DMK, Madde: 58).

Bir kurumda çalışan personelin başka bir kuruma gitmesine nakil denir (Ensari ve Gündüz, 2006). Eğitim örtünde çalışan öğretmen, yönetmen, uzman ve öbür eğitim iş görenleri, diledikleri ve yönetmeliklerin istediği koşullar yerine getirildiğinde, görev yerlerini ya da görevlerini değiştirebilirler (Başaran, 1996).

İş gören, yeni göreve başladığını, görevin bulunduğu örgütün ilgili en üst yönetmenine sözlü ya da gerekiyorsa yazılı bildirir. Eğer işgörenin kendisi örgütün (okulun) en üst yönetmeni ise, bu bildirim bağı olduğu üst örgüte yapar. Yazıda atama emrinin tarihi, sayısı, göreve başlama günü ve görevinin devir alındığına ilişkin bilgiler bulunmalıdır (Başaran, 1996).

2.3.2.3.2. Adaylık İşlemleri

Okulda yeni göreve başlayan personele aday personel denir. Adayların, bağımsız görev yapabilecek yetişkinliğe ulaşmaları ve gerekli yeterlikleri kazanmaları için hizmet içinde yetiştirilmeleri ve değerlendirilmeleri gerekir. Aday olarak göreve başlayan bir personel bir yıldan az iki yıldan fazla olmamak üzere bir adaylık süresi geçirir. Bu süre içinde aday temel hazırlayıcı ve uygulamalı eğitimden geçirilir ve bu eğitimlerden sınava tabi tutulur. Bunlardan başarılı olanların adaylık durumu görüşülür. Görüşülür, çünkü aday personelin sınavlardan geçer not alması, adaylığın kalkması anlamına gelmez, adayın DMK'nun 56. maddesindeki koşulları da taşıması gerekir (Ensari ve Gündüz, 2006).

Okul ve tabi okulun müdürü, geleceğin öğretmenlerine gerçek okul ve yönetim modeli göstermeli ve onlara yardımcı olmalıdır. Stajyer öğretmenler için hazırlanan programın

dikkatle uygulanması, gerçekten öğretmen olabileceklerle olamayacakların ayırt edileceği bu son fırsatı iyi değerlendirmesi, yöneticiye hukuki olduğu kadar vicdani sorumluluk da yüklemektedir (Özsoy, 1987).

2.3.2.3.3. Personel Özlük işleri

Devlet memurunun özlük haklarının bulunduğu mevzuat, 657 Sayılı Kanunun ilgili hükümleri ve T.C.Emekli Sandığı Kanunu'nun ilgili hükümleridir (Ensari ve Gündüz, 2006).

Kişinin göreve ilk başladığı andan itibaren emekliliğine kadar geçen süre içinde mevzuattan doğan hak, görev, sorumluluk, görevdeki başarı ya da başarısızlıkları gibi kişisel durumlara ilişkin işlerin tümü birden özlük işleri olarak adlandırılır. Öğretmen ve diğer görevlilerin özlük işlerinin titizlikle izlenmesi müdürün önemli görevlerinden biri olmaktadır. Maaşlarını, yolluklarını, donatım bedeli vb. türdeki alacaklarının gününde alınması, kayıtların zamanında ve doğru tutulması, o personelin geleceği için önemlidir (Özsoy, 1987).

Personelin hakları, yükümlülükleri, güvenceleri mevzuatta belirlenmiştir. Bu mevzuat bilgisiyle donatılan öğretmen yıllık izin, mazeret izni, hastalık izni ve raporlarını kullanmada yanlışlık yapmayacak ve güç duruma düşmeyecektir (Özsoy, 1987).

Uygulamayı İsteme Hakkı

Devlet memurları, DMK ve bu kanuna dayanılarak yayımlanan tüzük ve yönetmeliklere göre saptanmış yürürlükteki hükümlerin kendileri hakkında aynen uygulanmasını istemek hakkına sahiptir (Gürsel, 1997).

Hizmet güvenliği Hakkı

Devlet memurlarının kanunda yazılı haller dışında memurluğuna son verilmemekte, aylık ve başka hakları ellerinden alınamamaktadır. Bu onların görevlerini belli bir güvenlik ortamında

yerine getirebilmeleri için gereklidir. Böylece, hem kamu hizmeti, hem de onu yerine getiren devlet memuru korunmuş olmaktadır (Gürsel, 1997).

Ücretler

Devlet memurlarına yaptıkları hizmet karşılığı olarak bulunduğu derece ve kademedeki her ay peşin olarak ödenen paraya, maaş veya aylık denilmektedir (Ensari ve Gündüz, 2006). Çeşitli görev ve dereceye sahip eğitim iş görenlerine maaşlarına ek olarak çeşitli ödemeler daha yapılmaktadır. Bu ödemeler: Yan ödeme, ders görevi ücreti, eğitim tazminatı, iş gücü, eleman temininde güçlük zammı ve yoksun yer ödeneğidir (Başaran, 1996).

Mali Haklar

Mali haklar, memurun öğrenimi, makamı, maaş derecesini gözetmeksizin onun geçimine yardım etmek amacıyla eşit olarak yapılan yardımdır. Bu yardımlar: Aile yardım ödeneği, doğum yardım ödeneği, tedavi yardımı, cenaze giderleri, giyecek yardımı, yiyecek yardımı ve yakacak yardımından oluşur (Başaran, 1996).

Çekilme

Devlet memuru, bağlı olduğu kuruma yazılı olarak müracaat etmek suretiyle memurluktan çekilme isteğinde bulunabilir. Mazeretsiz veya kurumlarınca kabul edilen mazereti olmaksızın görevin terk edilmesi ve bu terkin kesintisiz 10 gün devam etmesi halinde, yazılı müracaat şartı aranmaksızın çekilme isteğinde bulunmuş sayılır (Ensari ve Gündüz, 2006).

Emeklilik

Eğitim iş göreni, emekli olma hakkını kazandığında emekli olabilir. Ayrıca, görevinden dolayı hastalanır ya da sakatlanır ise malul olarak emekli olur. Eğitim iş görenine ödenen aylık ölümünden sonra dul ve yetimlerine kalır. İş görenin emeklilik malullük işleri, hakları yasa ile

düzenlenir. Devlet işgöreninin emeklilik işlerini düzenleyen Emekli Sandığı Kanunu'dur. Bu yasa kabul edildiği 1949'dan bu yan pek çok kez değişikliğe uğramıştır (Başaran, 1996).

Müracaat, Şikâyet ve Dava Açma

Devlet memurları, kurumları ile ilgili resmi ve şahsi işlerinden dolayı müracaat, amirleri ve kurumları tarafından kendilerine uygulanan idari eylem ve işlemlerden dolayı dava açma hakkına sahiptirler. Müracaat ve şikâyetler incelenerek, 30 gün içinde karara bağlanır ve sonuç ilgiliye bildirilir. Sorunları ortak olan iş görenler, söz veya yazıyla şikâyette bulunabilir, ancak iki veya daha fazla personel toplu şikâyet dilekçesi veremez (Ensari ve Gündüz, 2006).

Çalışma ve İzinler

Milli eğitim personeli, izinlerini, Mart 2001 tarih ve 2552 sayılı Tebliğiler Dergisinde yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Personeli İzin Yönergesi'ne uygun olarak kullanmaktadırlar. İzinlerin kullanılmasında ilgili amirin de görüşleri önemlidir (Ensari ve Gündüz, 2006).

Devlet Memurları Kanunu'na göre memurlara verilecek izinler şunlardır: Yıllık izin, mazeret izinleri, hastalık izni, aylıksız izin ve öğrenim izni, radyoaktif ışınlarla çalışanların izni.

Disiplin

İç Hizmet Yönetmeliği'ne göre disiplin; "Kanun, tüzük, yönetmelik emirlerle amirler mutlak bir itaat, astın ve üstün hukukuna riayet" demektir. Bu tanım yetkeci bir tanımdır. Okullarda böylesine bir disiplin uygulaması eğitimin pek çok ilke ve kuralını uygulanamaz duruma düşürebilir. Bu yüzden okul yönetmenleri, bu tanıma uygun olarak yönetmeliklere konulmuş kuralları uygularken eğitimin bilimsel ilke ve kurallarını yıkmamak için gereken dengeyi kurmak zorundadırlar (Başaran, 1996).

Cezalar

Yasalar ve yönetmelikler, iş görenin yapması gereken iş ve eylemlerden çok, yapmaması gerekenleri sıralamaktadır. Böylece yasa ve yönetmelikler daha çok yasakları göstermektedir. 657 sayılı yasaya göre kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak için kanun, tüzük ve yönetmeliklerin buyurduğu ödevleri yapmayanlara ve yasakladığı işleri yapanlara, işlenen suçun derecesine göre şu cezalar verilir: Uyarma, kınam, kısa süreli durdurma, uzun süreli durdurma, geçici olarak görevden çıkarma ve devlet memurluğundan çıkarma (Başaran, 1996).

Ödüller

İlköğretim okullarında çalışan personelin ödüllendirilmesi, Kasım 1999'da 2506 Sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan MEB personeline Takdir ve Teşekkür Belgesi Verilmesine İlişkin Yönerge ile 26 Aralık 1989'da 2302 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan MEB Personelinin Aylıkla Ödüllendirilmesi Hakkında Yönerge doğrultusunda yapılmaktadır. Ayrıca, çalışmalarında üstün gayretler gözlenen personel, yöneticiler tarafından sözlü olarak takdir edilir (Ensari ve Gündüz, 2006).

Sicil

Verimli çalışan personeli, verimli olmayandan ayırmak için değerlendirme yapmak şarttır. İş görenin değerlendirilmesi müdür ve müfettiş tarafından yapılır. İşgörenin disiplin işlerine ve özlük haklarına asıl olmak üzere her işgören için bir sicil dosyası tutulur. Bu dosyada sicil raporları, denetleme raporları, mal bildirimi, verilen ceza ve ödüller gibi iş görene ilişkin belgeler bulunur. İşgörenin yeterliliğinin saptanmasında, maaş kademesi ilerlemesinde, derece yükseltilmesinde, bir göreve atanmasında, işten çıkarılmasında, emekliye ayrılmasında sicil dosyasında bulunan belgeler kullanılır (Başaran, 1996).

2.3.2.3.4. Hizmet Öncesi ve Hizmetiçi Eğitim

İş görenin gelişmesi için izlenen bir dizi etkinliklerden oluşan süreç hizmet içi eğitim olarak adlandırılmaktadır. Birçok alanda olduğu gibi okullarda da hizmet içi eğitim belli aralıklarla gerçekleştirilen bir etkinliktir (Erdoğan, 2000).

Okulun asil öğretmenlerinin uyarılma, geliştirme, yükselme ve tamamlama eğitimi gibi hizmet içi eğitim katılımlarını sağlamak önemlidir. Katılımın sağlanmasının yanı sıra hizmet içi eğitime katılan elemanların dönüşünde, onların getireceği yeni bilgi ve becerilerin uygulanmaya aktarılmasında yönetimin önemli görevleri arasındadır (Özsoy, 1987).

2.3.2.4. Okul İşletmeciliği

Okul işletmesi, eğitim programlarının amaçlarının gerçekleştirilmesi için gereken, destek veya yardımcı birim hizmetleridir (Taymaz, 1995), Bu hizmetler, okulda eğitim-öğretimin amacı doğrultusunda yürütülmesinde etkililiğin sağlanmasında önemlidir. Yönetim, zamanın büyük bölümünü bunlarla uğraşmakla geçirir. Okul yönetimi; okul işletmeciliği ile ilgili olarak, bahçe, bina, tesis, donatım, bakım ve onarım işlerinin yapılması, yangından korunma, sivil savunma, korunma, güvenlik, temizlik ve lojmanlarla ilgili işlerin yapılması, yazı işlerinin, hesap işlerinin, ayniyat işlerinin kantin işlerinin, döner sermaye işlerinin yapılması gibi işlerden sorumludur (Ensari ve Gündüz, 2006).

2.3.2.4.1. Eğitim Yerlerinin Bakım Onarım ve Temizlik İşleri

Bir okulun mal varlığı, eğitim amacıyla yararlanmak üzere inşa ettirilen tesislerin tümünü kapsar. Okul yöneticisi, eğitim ve öğretim etkinliklerini planlarken bu tesislerin tümünü ve özelliklerini göz önünde bulundurur ve alabildiğince yararlanma yollarının arar. Okulun projesinde yerleşme planı varsa uygulanır. Gerekli değişiklikler yapılır, yoksa ihtiyaca uygun yerleşim planı hazırlanır (Taymaz, 1995).

Eğitim etkinliği amaçların gerçekleştirilmesine uygun ortamda sürdürülür ya da sürdürülmelidir. Eğitim ortamı fiziki, sosyal ve psikolojik olarak ele alınmalıdır (zsoy, 1987).

Eğitim yeri denildiğinde, örgün eğitimde okullar, yaygın eğitimde ve hizmet içi eğitimde eğitim için yapılan merkezler, binalar kastedilmektedir. Okullardaki, eğitim yerlerinde bulunan eğitim yerleri genellikle şunlardır: 1.Derslikler, 2.İşlikler (atölye), 3.Deney odası (laboratuar), 4. Kitaplık, 5. Okul müzesi (evre odası), 6. Çok amaçlı salon, 7. Eğitsel kol odaları,8. Uygulama bahçesi, 9 Oyun alanı (Başaran, 1996).

Okulun binası, araç ve gereçlerinin temiz tutulması, bakımlı olması, kk arızaların zamanında onarımı önemlidir. Okul tatile girdiğinde büyük temizlik, bakım, onarım, gelecek yılı rahat geirtir. Bu para sorunu olduğu kadar anlayış ve görüş sorunudur da (zsoy, 1987).

Okul bahçesinin, binanın ve bütün bölümlerinin temizlenmesinde, okul çalışanlarından ve öğrencilerden yararlanılmadır. Öğrencilere okulun ilgili bölümlerinin ve dersanelerinin nasıl temiz ve düzenli tutulması ve kullanılması gerektiği konusunda örnek davranışlar gösterilmelidir (Ensari ve Gündüz, 2006).

2.3.2.4.2. Sivil Savunma, Korunma ve Güvenlik Hizmetleri

Koruma, binanın ve donanımın, doğal yıkımdan, yangından ve zararlı etkilerden korunmasıdır. Binanın eskimesine yol açan doğal yıkım; yağmur, kar, soğuk, sıcak gibi hava koşullarıdır. Okulun ya da eğitim örgütünün doğal yıkımlara, sabotajlara ve savaş durumunda düşmana karşı korunması önemlidir. Bu tür korunmaya sivil savunma denilmektedir (Başaran, 1996).

Okul binası, binanın bölümleri ve okul çalışanlarının içten ve dıştan gelecek saldırılara ve doğal afetlere karşı korunması için okul personeli arasından seçilen kişilerden, sivil savunma ekipleri oluşturulur ve savunma planları hazırlanır. Sivil savunma işleri yazılı kurallara göre yürütülür. Okulda hazırlanan sivil savunma planına göre, yılda birkaç kez uygulama yapılır.

Yapılacak çalışmalar hakkında, bu çalışmalardan etkilenecek kişi ve birimlere önceden haber verilir (Ensari ve Gündüz2006).

2.3.2.4.3. Resmi Yazışma Dosyalama ve Kayıt Hizmetleri

Yönetimde süreklilik ve belgelerde kalıcılık esastır. Bu da yazışma dosyalama ve kayıtlarla sağlanır.

2.3.2.4.3.1. Yazışma

Yazışma, yönetimde kullanılan en önemli iletişim araçlarından biridir. Resmi yazışma, resmi bir kurumun veya resmi kurumu temsil eden kişilerin diğer kurumlarla yaptığı yazışmalardır. Kamu kurum ve kuruluşların kurum içi ve kurumlar arası veya özel ve tüzel kişilerle yaptıkları resmi yazışmalarda istenen sonucun alınması resmi yazışma kurallarının standart esaslarına uygunluğu ile sağlanır (İlgar, 2005).

2.3.2.4.3.2. Resmi Mühür

Her resmi dairenin bir mührü vardır. Resmi mühür doğruluğu onaylayacak yazı ve belgelerde kullanılır.”suret” diye adlandırılan bir yazının “aynı” ya da “benzeri” olduğu da mühürle onaylanır (Özsoy, 1987).

2.3.2.4.3.3. Dosyalama

Kurumun yazdığı ve kuruma yazılan yazılar konularına göre bir araya getirilerek dosyalanır ve korunur. Dosyalama yazıların korunmasına yaradığı gibi, arandığında kolayca bulunmasını da sağlar. Bunun için gönderilen her yazıya bir sayı numarası verilir. Sayılar konuyu belirlemeye yarayan (desimal) sayılar ve diğeri de yıl içinde yapılan yazı adedini gösteren sayılar olarak iki gruptur (İlgar, 2005).

2.3.2.4.3.4. Kayıt

Okulda öğrenci, öğretmen, diğer personel, araçlar, gelen-giden evrakların neler olduğu, ne zaman, nereden geldiği, ne zaman nereye gittiğini gösterir bilgilerin yazılı olarak gösterilmesi işlemine toptan kayıt denir (Özsoy, 1987).

Okula gelen yazı, önce yöneticilere gider, yönetici yazıyı inceler ve ilgililere havale eder. Müdürün incelenmesinden geçen yazı, okulun gelen evrak defterine kaydedilir. Kaydedilen yazı veya fotokopisi okunup incelenmek için ilgililere iletilir (Ensari ve Gündüz, 2006).

2.3.2.4.4. Bütçeleme

Bütçeleme okulda yürütülecek hizmet için gerekli para kaynağını bulmak; yani gelir sağlama ve bunu yerine, usulüne uygun olarak harcamaktır (Özsoy, 1987).

Eğitim yönetiminde hemen her iş paraya dayanır. Paranın yönetimi ise eğitim yönetiminin temelidir. Eğitim yönetiminde başarının kuralı ise, eğitime ayrılan her kuruşun yerine değerince harcanmasıdır. Türkiye'nin ulusal gelirinden eğitim işlerine ayırabildiği para, gelişmiş ülkelere göre çok azdır. Eğitime ayrılan para, ülkelerdeki diğer kesimlere göre de azdır. Bu kıt kaynaklarla eğitimi yönetmek, yönetmenin çok becerikli olmasını gerektirir (Başaran, 1996).

İlköğretim okullarının finansmanı 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nda şöyle açıklanmaktadır:

- a) Her yıl devlet gelirlerinin %3 'ünden az olmamak üzere devlet bütçesinden yapılacak yardımlar,
- b) Özel idare bütçelerine yıllık gelirlerinin en az %20' si oranında konulacak ödenekler,
- c) Köy okullarında, gelir sağlamak üzere tahsis edilen arazi ve okul bahçesinden elde edilen gelirlerle birlikte köy bütçesine her yıl genel gelirlerinin en az %10'u oranında konulacak ödenekler,

- d) Okulun parası varsa bunun faiz gelirleri,
- e) Okulda hurdaya ayrılan malların satışında elde edilen gelirler,
- f) Vakıf gelirlerinden ayrılacak hisseler de ilköğretimin gelir kaynakları arasındadır. Fakat bu gelir kaynakları ile ilgili hükümler hayata geçirilememiştir. İlköğretimin Türk milli eğitim sisteminde zorunlu ve finansmanı devlet tarafından karşılanması öngörülmesine rağmen, uygulamada hiç de öyle olmadığı görülmektedir (Korkmaz, 2006).

Köy okullarının köy bütçesinden karşılanması gerekmektedir. Müdürün hazırlayacağı bütçeyi mali yılbaşından birkaç ay önce muhtarlığa ve ilçe milli eğitim müdürlüğüne vermesi gerekir. Ancak yalnız yazışma ile yürütmeyip, kişisel ilişkilerle de bunun izlenmesi gerekmektedir (Özsoy, 1987).

2.3.2.4.5. Ayniyat İşleri

Ayniyat, sözlük anlamı “kullanılmaya ya da harcamaya elverişli olup taşınabilen ve para eden şeylerdir. Bir okulda ya da eğitim örgütünde bu “şeyler” her türlü donanımı kapsamaktadır. Bunlara ayniyat diliyle “demirbaş eşya” denir. Ayniyat işleri donanım ile ilgili bürokratik işlemlerdir (Başaran, 1996).

Ayniyat işleri ile demirbaş eşyanın nasıl kullanılması gerektiği, eşyanın muhafazası, devir teslim işlemleri, demirbaş eşyanın kayıtlardan düşümünün nasıl yapılacağı, satışı, kaydetme usul ve esasları, demirbaş eşyanın sayımının nasıl yapılacağı, kaybetme kırma vb. durumlarda nasıl tazmin edileceği, hangi eşyanın ne tür demirbaş eşya olduğu, demirbaş eşyanın nasıl sınıflandırılacağı ve hangi tür defterlere kayıt edilecekleri, tüketim ve yoğaltım eşyasının hangilerinin olduğu, yoğaltım defterinin nasıl tutulup işleneceği, demirbaş eşyanın korunması, kullanılma süresi, kuruma bağış yoluyla gelen veya fiyatı belli olmayan demirbaş eşyanın fiyatının nasıl belirleneceği, depo ve ambar girişleri, ayniyat kesme ve kısaca kurumlarda bulunan demirbaş eşya ile ilgili iş ve işlemlerin nasıl yapılması gerektiği ve yönetici ayniyat memuru ve ayniyat saymanlarının görev ve sorumlulukları belirlenmektedir (Ensari ve Gündüz, 2006).

2.3.2.5. Okul Halk İlişkisi Hizmetleri

Uluslararası Halkla İlişkiler Birliği “halkla ilişkiler” konusunu Şöyle tanımlamıŐtır: “Halkla ilişkiler; özel ya da kamu sektöründeki bir örgütün temasta buldukları kimselerin anlayıŐ, sevgi ve desteklerini elde etmek için sürekli olarak yaptıkları yönetim formülüdür”. Eğitim Yöneticisi:

- 1-Okul veya eğitim örgütü hakkında basın yayın kuruluşlarını bilgilendirmek
- 2-Yapılan çalışmalarla halkın duygu, düşünce ve isteklerine yer vermek,
- 3-Halktan gelen istekleri, eleŐtiri ve önerileri dikkate almak, bunları yanıtlamak
- 4-Örgütü tanıtıcı faaliyetlerde bulunarak halkın maddi ve manevi desteğini almak, vb. yollarla başında bulunduğu örgütün amacına ulaşması için çevrenin imkânlarını kullanmak zorundadır (İlgar, 2005).

Okul çevre işbirliğinin amacı, okulun çevresindeki kişi, gurup ve kurumların davranış ve düşüncelerini okulun amaçları yönünde etkilemektir. Bu işbirliği, çağdaş halkla ilişkiler yaklaşımı ile uygun teknik ve yöntemlerle gerçekleştirilememiŐ ise, hedef kitlelerin okuldan uzaklaŐtıđı gözlenecektir. Okulun gerekliliği ve yararlılığı çevre tarafından kabul görürse okul, yaşamını sürdürecektir ve geliŐecektir (Açıkalin, 1994, aktaran, Ensari ve Gündüz, 2006).

Eğitim sadece okulda gerçekteŐen bir süreç değildir. Okulun dışında aile de iyi bir eğitim gerçekteŐmesinde önemli rol oynar. Aile eğitim açısından okulun dışındaki en etkili çevredir. Aile çocuğun eğitiminde tek başına önemli roller oynayacağı gibi aynı zamanda eğitimle doğrudan ilgilenen okulun da önemli bir partneri olarak görülebilir. Bu yüzden eğitim açısından okul ile aile arasında sağlam bir ilişki kurulması önemli bir gerekliliktir (Erdoğan, 2000).

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmada amaca ulaşabilmek, geçerli ve güvenilir sonuçlar elde edilebilmek için yapılan çalışmalar detaylı bir biçimde açıklanmış; araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama aracı ve geliştirilmesi, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması konularına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın yürütülmesinde tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada İstanbul iline bağlı köy ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerinin okul yönetiminde karşılaştıkları sorunlar ve sorunların nedenlerinin belirlenmesine çalışılmıştır. Bu belirlemeler, okul müdürlerinin görüşlerine dayalı olması nedeniyle araştırma betimseldir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2005–2006 öğretim yılında, İstanbul iline bağlı köy yerleşim alanında bulunan, resmi ilköğretim okullarında görev yapan 93 (İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Strateji Geliştirme Bölümü verilerine göre) ilköğretim okul müdürüdür.

İstanbul ilinde toplam 93 resmi ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu okulların 36'sında birleştirilmiş sınıflı eğitim, 57'sinde ise normal sınıflı eğitim yapılmaktadır.

Bu araştırmada, normal sınıflı eğitim yapan 57 köy ilköğretim okulu müdüründen 45'ine, birleştirilmiş sınıflı eğitim yapan 36 köy ilköğretim okulu müdürünün ise 20'sine ulaşılmış ve hazırlanan anket uygulanmıştır.

Araştırma, bünyesinde köy ilköğretim okulu bulunan İstanbul Avrupa yakasında Çatalca, Silivri ilçelerinde, Anadolu yakasında ise Beykoz, Şile ve Ümraniye ilçelerinde yapılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Öncelikle araştırmanın temellendirilmesi ve belirlenen amaçlara ulaşılabilmesi için konuyla ilgili literatür (tez, makale, bildiri, kitap, bilimsel araştırma vb.) incelenmiştir. Literatür incelemesinden elde edilen veriler ve çevrede bulunan köy ilköğretim okulları müdürleriyle yapılan görüşmeler esas alınarak, köy ilköğretim okullarında karşılaşılan yönetim sorunları belirlenmiştir. İlköğretim okullarında yönetim sorunları ile ilgili olarak 1997’de, Seden Özbaykal tarafından hazırlanan “Türkiye’de İlköğretim Okullarında Yönetim ve Sorunları” ve 2001’de, Nihat Özçelik tarafından hazırlanan “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Okul Yönetiminde Karşılaştıkları Sorunlar” adlı yüksek lisans çalışmalarında kullanılan anket formlarından da yararlanılarak pilot anket hazırlanmıştır.

Veri toplama aracı olarak geliştirilen anket, maddelerinin geçerliliğini ve güvenilirliğini test etmek amacıyla 20 köy ilköğretim okulu müdürü üzerinde pilot olarak uygulanmış, alınan sonuçlara göre gerekli ankette düzenlemeler yapılmıştır. Anket hazırlıklarının bütün aşamalarında uzman görüşlerine başvurulmuştur. Sonuçta, okul müdürlerinin kişisel ve mesleki bilgilerini belirlemeye yönelik 12 soru içeren bilgi formu ve okullardaki yönetim sorunlarını belirlemeye yönelik 37 soru içeren anket formu, ortaya çıkarılmıştır.

Hazırlanan ankette, toplam 7 adet açık uçlu soruya yer verilmiş, böylece araştırmacı tarafından gözden kaçması muhtemel sorunların okul müdürleri tarafından ifade edilmesine olanak sağlanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Anket formu hazırlandıktan sonra İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile görüşülerek köy ilköğretim okullarının isimleri ve adresleri alınmıştır. İstanbul Valiliğinden anketin

uygulanması için gerekli izin alındıktan sonra, genellikle okul müdürleriyle yüz yüze görüşülerek anket formlarının cevaplanması sağlanmıştır. Gidilemeyen okullara faks ve e-posta yoluyla ulaşılmış ve anket formlarının cevaplanması istenmiştir. Başlangıçta 87 köy ilköğretim okulu müdürüne ulaşılması öngörülmüş, ancak ulaşımda yaşanan sorunlardan dolayı 75 okul müdürüne ancak ulaşılabilmiştir. 75 anket formundan, 65 anket formunun geri dönüşü sağlanabilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Tasnif edilen veriler çizelgele gösterilmiştir. Önce basit çizelge olarak frekans dağılımları yapılmış, sonra çapraz tablolarla, yüzde hesapları ve buna dayalı yorumlar yapılmıştır.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Birbirlerinden farklı yapıda olduklarından, normal sınıflı ilköğretim okulları ve birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulları iki farklı guruba ayrılmış ve çizelgelerde bu şekilde gösterilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, “normal sınıflı ilköğretim okulları”, “birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulları” ve “genel toplam” başlığı altında ele alınmıştır. Böylece, hem farklı yapıdaki normal sınıflı ilköğretim okulları ile birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında yaşanan yönetim sorunlarının karşılaştırılmasına hemde genel olarak köy ilköğretim okullarında yaşanan yönetim sorunlarının ortaya konmasına imkân sağlanmıştır.

4.1.Bilgi Formu Sonuçları

Bu bölümde, köy ilköğretim okulu müdürlerinin kişisel ve mesleki bilgilerini belirlemeye yönelik hazırlanan bilgi formundan elde edilen bulgulara ve açıklamalara yer verilmiştir.

Çizelge 4.1. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Erkek	42	93,3	Erkek	18	90,0	Erkek	60	92,3
Bayan	3	6,7	Bayan	2	10,0	Bayan	5	7,7
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan 45 ilköğretim okulu müdürünün 42’i (%93,3) erkek, 3’ü (%6,7) ise bayandır.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan 20 okul müdüründen 18’i (90,0) erkek, 2’si (%10,0) ise bayandır.

İstanbul iline bağlı 65 köy ilköğretim okulunda görev yapan 60 okul müdüründen (%92,3) erkek, 5 okul müdürü (%7,7) ise bayandır.

Bu oranlara baktığımızda, gerek normal sınıflı ilköğretim okullarında gerekse birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında bayan okul müdürü yok denecek kadar azdır.

Çizelge 4.2. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Yaşları

Normal Sınıflı İÖO			Birleştirilmiş Sınıflı İÖO			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
25–35	9	20,0	25–35	10	50,0	25–35	19	29,2
36–45	12	26,7	36–45	9	45,0	36–45	21	32,3
46–55	22	48,9	46–55	1	5,0	46–55	23	35,4
55+	2	4,4	55+	0	0,0	55+	2	3,1
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Köy ilköğretim okulları müdürlerinin yaşları çizelgesi incelendiğinde, normal sınıflı eğitim yapan ilköğretim okullarında görevli 45 okul müdürünün 9'u (%20,0) 23–35 yaşları arasında, 12'si (%26,7) 36–45 yaşları arasında, 22'si (%48,9) 46–55 yaşları arasında bir yaşa sahip oldukları görülmektedir. 2 okul müdürünün (%4,4) yaşı ise 55'den daha büyüktür.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan müdürlerin yaşları incelendiğinde, 20 okul müdüründen 10'nun (%50,0) 23–35 yaşları arasında, 9'nun (%45,0) 36–45 yaşları arasında, 1 okul müdürünün ise (%5,0) 46–55 yaşları arasında bir yaşa sahip olduğu görülmektedir.

Toplam 65 köy ilköğretim okulu müdürünün yaşları incelendiğinde ise 19 okul müdürünün (%29,2) 25–35 yaşları arasında, 21 okul müdürünün (%32,3) 36–45 yaşları arasında, 23 okul müdürünün (%35,4) ise 46–55 yaşları arasında bir yaşa sahip olduğu, 2 okul müdürünün (%3,1) ise 55 yaşından daha büyük bir yaşa sahip olduğu görülmektedir.

Bu çizelgeden, yaş itibariyle birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerin, normal sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerine göre daha genç oldukları anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.3. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin En Son Mezun Oldukları Okullar

Normal Sınıflı İÖO			Birleştirilmiş Sınıflı İÖO			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Eğitim Fakültesi	20	44,4	Eğitim Fakültesi	11	55,0	Eğitim Fakültesi	31	47,7
Fen Edebiyat Fakültesi	2	4,4	Fen Edebiyat Fakültesi	5	25,0	Fen Edebiyat Fakültesi	7	10,8
Eğitim Yüksek Okulu	12	26,7	Eğitim Yüksek Okulu	2	10,0	Eğitim Yüksek Okulu	14	21,5
AÖF lisans tamamlama	5	11,1	AÖF lisans tamamlama	1	5,0	AÖF lisans tamamlama	6	9,2
Eğitim Enstitüsü	5	11,1	Eğitim Enstitüsü	1	5,0	Eğitim Enstitüsü	6	9,2
Ziraat Fakültesi	1	2,2	Ziraat Fakültesi	0	0,0	Ziraat Fakültesi	1	1,5
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

65 köy ilköğretim okulu müdürünün en son mezun oldukları okulları gösteren çizelgeye göre; müdürlerin 31 'i (%47,7) eğitim fakültesinden, 7'si (%10,8) fen edebiyat fakültesinden, 14'ü (%21,5) eğitim yüksek okulundan, 6'sı(%9,2) eğitim enstitüsünden, 1'i (%1,5) de ziraat fakültesinden mezun olmuştur.

Çizelge 4.3. göre köy ilköğretim okulları müdürlerinin %87,7'si öğretmen yetiştiren fakültelerden mezun olmuştur. Öğretmen yetiştirmeyen fen edebiyat fakültesi ve ziraat fakültesi mezunlarının oranı ise % 12,3'tür.

Buradan köy ilköğretim okullarında okul müdürlerinin büyük çoğunluğunun öğretmen yetiştiren fakültelerden mezun oldukları anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.4. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Görev Unvanları

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Müdür	28	62,2	Müdür	0	0,0	Müdür	28	43,1
Müdür vekili	10	22,2	Müdür vekili	0	0,0	Müdür vekili	10	15,4
Müdür yetkili öğretmen	7	15,6	Müdür yetkili öğretmen	20	100,0	Müdür yetkili öğretmen	27	41,5
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan 45 okul müdüründen 28 'i (%62,2) müdür unvanıyla, 10'u (%22,2) müdür vekili unvanıyla görev yapmaktadır. Bu okullardaki 7 okul müdürünün (%15,6) görev unvanı ise müdür yetkili öğretmenliklidir. 65 ilköğretim okulunun 20'si (%30,8) hem öğretmenlik hem de müdürlük görevini beraber yürüten müdür yetkili öğretmenler tarafından yönetilmektedir.

Normal sınıflı 45 ilköğretim okulu müdüründen 10'u (%22,2) görevini vekâleten yürütmektedir.

Bu çizelgeye baktığımızda, 65 köy ilköğretim okulu müdüründen 27'si (%41,5) müdür yetkili öğretmen olarak görev yapmaktadır. Bu durumdaki öğretmenler farklı sorumluluklar gerektiren okul müdürlüğü ve öğretmenliği bir arada yürütmek zorundadır.

Çizelge 4.5. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yöneticilik Kıdemleri

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
0–3 Yıl	15	33,3	0–3 Yıl	12	60,0	0–3 Yıl	27	41,5
4–6 Yıl	10	22,2	4–6 Yıl	2	10,0	4–6 Yıl	12	18,5
7–9 Yıl	5	11,2	7–9 Yıl	4	20,0	7–9 Yıl	9	13,8
10+ Yıl	15	33,3	10+ Yıl	2	10,0	10+ Yıl	17	26,2
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan 45 ilköğretim okulu müdüründen 15'i, (%33,3) eğitim yönetiminde 0–3 yıl arası kıdeme, 10'u (%22,2) 4–6 yıl arası kıdeme, 5'i, (%11,2) 7–9 yıl arası kıdeme ve 15'i (%33,3) de 10 yıldan fazla yöneticilik kademine sahiptir.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan 20 okul müdürden 12'si (%60) eğitim yönetiminde 0–3 yıl arası kıdeme, 2'si (%10) 4–6 yıl arası kıdeme, 4'ü (%20,0) 7–9 yıl arası kıdeme sahiptir. 2 okul müdürü (%10,0) ise eğitim yönetiminde 10 yıldan daha fazla yöneticilik kademine sahiptir.

Genel toplama baktığımızda ise 65 köy ilköğretim okulu müdürünün 27'si, (%41,5) eğitim yönetiminde 0–3 yıl arası kıdeme, 12'si (%18,5) 4–6 yıl arası kıdeme, 9'u (% 13,8) 7–9 yıl arası kıdeme sahiptir. 17'si (%26,2) ise 10 yıldan fazla yöneticilik kademine sahiptir.

Bu çizelgeye göre normal sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerinin yarısından fazlası (%55,5) eğitim yönetiminde 0–6 yıl kıdem aralığına sahiptir. Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulunda görev yapan müdürlerin %70'i 0–6 yıl yöneticilik kademine sahiptir. Bu durumda “normal sınıflı ilköğretim okulları müdürlerinin yöneticilikte birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu müdürlerine göre daha tecrübelidir” sonucuna ulaşmakla beraber genel toplama baktığımızda köy ilköğretim okulu müdürlerinin yöneticilik konusunda fazla bir tecrübeye sahip olmadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. (10 yıldan daha fazla yöneticilik kademine sahip olanların oranı %26,2' dir.)

Çizelge 4.6. Köy İlköğretim okulları Müdürlerinin Buldukları Okullardaki Görev Süreleri

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
0–3 Yıl	25	55,6	0–3 Yıl	11	55,0	0–3 Yıl	36	55,4
4–6 Yıl	6	13,3	4–6 Yıl	5	25,0	4–6 Yıl	11	16,9
7–9 Yıl	3	6,7	7–9 Yıl	4	20,0	7–9 Yıl	7	10,8
10+ Yıl	11	24,4	10+ Yıl	0	0,0	10+ Yıl	11	16,9
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulu müdürünün 25'i (%55,6) buldukları okullarda 0–3 yıl, 6 'sı (%13,3) 4–6 yıl, 3'ü (%6,7) 7–9 yıl arası bir süre, buldukları okullarda görev yapmaktadır. 11 okul müdürü (%24,2) ise 10 yıldan fazla bir süre buldukları okullarda görev yapmaktadır.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulları müdürlerinin 11'i (%55) 0–3 yıl, 5'i (%25) 4–6 yıl, 4'ü (% 20) 7–9 yıl arasında bir süre buldukları okullarda görev yapmaktadır.

Genel toplama baktığımızda köy ilköğretim okulu müdürlerinin %55,4'ü 0–3 yıl, %16,9'u 4–6 yıl, %10,8'i 7–9 yıl ve %16,9'u da 10 yıldan daha fazla süre buldukları okullarda görev yapmaktadır.

Bu çizelgeye göre okul müdürlerinin yarısından fazlası (%55,4) buldukları okullarda 0 ile 3 yıl arasında görev yapmaktadır. Bu veriden köy ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerinin buldukları okullarda çok uzun süreli görev yapmadıkları anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.7. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Okul Müdürü Olarak Hizmet İçi Eğitim Kurslarına Katılma Durumları

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Hiç katılmadım	6	13,3	Hiç katılmadım	10	50,0	Hiç katılmadım	16	24,6
1–2 kez katıldım	18	40,0	1–2 kez katıldım	6	30,0	1–2 kez katıldım	24	36,9
3–4 kez katıldım	9	20,0	3–4 kez katıldım	3	15,0	3–4 kez katıldım	12	18,5
5+ kez katıldım	12	26,7	5+ kez katıldım	1	5,0	5+ kez katıldım	13	20,0
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulu müdürünün 6'sı, (%13,3) hiç hizmet içi eğitim kursuna katılmadığını, 18'i, (%40) 1–2 kez, 9'u (%20) 3–4 kez, 12'si ise (%26,7) 5 kereden daha fazla yöneticilikle ilgili hizmet içi eğitim kursuna katıldığını belirtmiştir.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulunda görev yapan 20 okul müdüründen 10'u, (%50) hiç hizmet içi eğitim kursuna katılmadığını belirtmiştir. Hizmet içi eğitim kursuna katıldıklarını belirten 10 kişiden 6'sı (%30) 1–2 kez katıldığını, 3'ü (%15) 3–4 katıldığını, 1'i ise 5 kereden daha fazla hizmet içi eğitim kursuna katıldığını belirtmiştir.

65 köy ilköğretim okulu müdürünün hizmet içi eğitim kursuna katılma durumu ise şöyledir; 16 okul müdürü, (%24,6) hiçbir hizmet içi eğitim kursuna katılmadığını, 24 okul müdürü, (%36,9) 1–2 kez, 12 okul müdürü (%18,5) 3–4 kez, 13 okul müdürü (%20) ise 5 kereden daha fazla hizmet içi eğitim kursuna katıldığını ifade etmiştir.

Bu çizelgeye göre, köy ilköğretim okulu müdürlerinin %24,4'ü hiçbir hizmet içi eğitim kursuna katılmadığı; katılanların ise %36,9'u sadece 1–2 kez hizmet içi eğitim kursuna

katıldıkları anlaşılmaktadır. Hizmet içi eğitim kursuna hiç katılmayan okul müdürleri ile 1–2 kez katılanın toplam oranı %61,5’dir.

Sonuç itibarıyla, 65 köy ilköğretim okulu müdüründen alınan verilerden müdürlerin yeterince hizmet içi eğitim kurslarına katılmadıkları anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.8. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Eğitim Yönetimi İle İlgili Eser Okuyup Okumadıkları

Normal Sınıflı İÖO			Birleştirilmiş Sınıflı İÖO			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Okumadım	2	4,4	Okumadım	3	15,0	Okumadım	5	7,7
1–2 Eser	15	33,3	1–2 Eser	14	70,0	1–2 Eser	29	44,6
3–4 Eser	16	35,6	3–4 Eser	2	10,0	3–4 Eser	18	27,7
5+ Eser	12	26,7	5+ Eser	1	5,0	5+ Eser	13	20,0
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı ilköğretim okulları müdürlerinin 2’si (%4,4) eğitim yönetimiyle ilgili hiçbir eser okumamıştır. 15’i (%33,3) 1–2 eser okumuş, 16’sı (%35,6) 3–4 eser okumuş ve 12’si (%26,7) ise 5 eserden daha fazla eser okumuştur.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okul müdürlerinin 3’ü (%15) eğitim yönetimi ile ilgili hiçbir eser okumadığını, 14’ü (%70) 1–2 eser okuduğunu, 2’si (%10) 3–4 eser okuduğunu, 1’i ise (%5) 5 eserden fazla eser okuduğunu belirtmiştir.

65 köy ilköğretim okulu müdürüne sorulan “Eğitim yönetimi ile ilgili kaç eser okudunuz?” sorusuna verilen cevaplar şu şekildedir. 5 okul müdürü (%7,7) eğitim yönetimi ile ilgili hiç eser okumadığını, 29 okul müdürü (%44,6) 1–2 eser okuduğunu, 18 okul müdürü (%27,7) 3–4 eser, 13 okul müdürü (%20) ise 5 eserden daha fazla eser okuduğunu ifade etmiştir.

Bu çizelgeden eğitim yönetimi ile ilgili eser okuma konusunda normal sınıflı ilköğretim okulları müdürlerinin birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu müdürlerine göre daha istekli oldukları anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.9. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Bilgisayar Kullanma Dereceleri

Normal Sınıflı İÖO			Birleştirilmiş Sınıflı İÖO			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Hiç kullanamıyorum	2	4,4	Hiç kullanamıyorum	0	0,0	Hiç kullanamıyorum	2	3,1
Başlangıç	6	13,4	Başlangıç	2	10,0	Başlangıç	8	12,3
Orta	31	68,9	Orta	15	75,0	Orta	46	70,8
İleri	6	13,3	İleri	3	15,0	İleri	9	13,8
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulu müdürünün 2'si (%4,4) hiç bilgisayar kullanmadığını, 6'sı (%13,4) başlangıç seviyesinde, 31'i (%68,9) orta seviyede, 6'sii (%13,3) ise ileri seviyede bilgisayar kullandığını belirtmiştir.

Birleştirilmiş sınıflı 20 ilköğretim okulu müdürünün 2'si (%10) başlangıç seviyesinde, 15'i (%75,0) orta seviyede, 3'ü (%15) ise ileri seviyede bilgisayar kullandığını belirtmiştir.

Genel toplama baktığımızda ise 65 köy ilköğretim okulu müdüründen 2'sisi (%3,1) hiç bilgisayar kullanmadığını, 8 okul müdürü (%12,3) başlangıç düzeyinde, 46 okul müdürü (%70,8) orta düzeyde, 9 okul müdürü (%13,8) ise ileri düzeyde bilgisayar kullanımı becerisine sahip olduğunu belirtmiştir.

Bu soruya verilen cevaplardan köy ilköğretim okulları müdürlerinin bilgisayar kullanımı konusunda seviyelerinin büyük ölçüde orta düzeyde olduğu görülmektedir. Bu çizelgede dikkat çeken başka bir unsur ise, çok küçük bir oranda da olsa (%3,1) bilgisayar kullanmasını bilmeyen okul müdürlerinin varlığıdır.

Çizelge 4.10. Köy İlköğretim Okullarında Bilgisayarlı Okul Yönetim Programı Olup Olmadığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet	25	55,6	Evet	4	20,0	Evet	29	44,6
Hayır	20	44,4	Hayır	16	80,0	Hayır	36	55,4
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulunun 25'inde (%55,6) okul yönetim programı varken, 20 tanesinde (%44,4) okul yönetim programı yoktur.

Birleştirilmiş sınıflı 20 ilköğretim okulunun sadece 4 tanesinde (%20) okul yönetim programı bulunurken, 16 tanesinde (%80) okul yönetim programı bulunmamaktadır.

Köy ilköğretim okullarını genel olarak incelediğimizde ise, 65 köy ilköğretim okulunun 29'unda (%44,6) okul yönetim programı bulunmazken; 36 tanesinde (%55,4) okul yönetim programı bulunmaktadır.

Okul yönetim programı okullar için çok büyük bir öneme sahiptir. Okul ile ilgili kayıtların bilgisayar ortamında tutulması, yanlış kayıtları önlediği gibi okul yöneticilerine kayıt işlemleri dışındaki işleri yapmaları için zaman kazandırmaktadır. Son yirmi yılda büyük bir ilerleme kaydeden bilişim teknolojilerinin bütün okullarda kullanılamaması büyük bir eksikliklerdir.

Çizelge 4.11. Köy ilköğretim Okullarında Eğitim Yöneticisi Sayıları

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
1	30	66,7	1	20	100,0	1	50	76,9
2	13	28,9	2	0	0,0	2	13	20,0
3	2	4,4	3	0	0,0	3	2	3,1
4+	0	0,0	4+	0	0,0	4+	0	0,0
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulunun 30 tanesinde (%67,7) 1 eğitim yöneticisi, 13 tanesinde (%28,9) 2 eğitim yöneticisi ve 2 tanesinde (%4,4) 3 eğitim yöneticisi vardır.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında ise müdürler hem yönetici hem de öğretmen olarak görev yapmaktadırlar.

İstanbul iline bağlı 65 köy ilköğretim okulunun 50 tanesinde (%76,9) sadece 1 tane eğitim yöneticisi vardır. Diğer 15 ilköğretim okulunun 13 tanesinde (%20) 2 tane, 2 tanesinde (%3,1) ise 3 tane eğitim yöneticisi görev yapmaktadır.

Bu çizelgeye baktığımızda, köy ilköğretim okullarının büyük çoğunluğunda sadece bir eğitim yöneticisinin görev yaptığını görülmektedir.

Çizelge 4.12. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Algılarına Göre Köydeki Okullarda Yöneticilik Yapmanın Şehirdeki Okullarda Yöneticilik Yapmaya Göre Çalışma Şartları Açısından Daha Büyük Güçlükler İçerdiğini Düşünüp Düşünmedikleri

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet düşünüyorum	30	66,7	Evet düşünüyorum	13	65,0	Evet düşünüyorum	43	66,2
Hayır düşünmüyorum	10	22,2	Hayır düşünmüyorum	5	25,0	Hayır düşünmüyorum	15	23,1
Fikrim yok	5	11,1	Fikrim yok	2	10,0	Fikrim yok	7	10,8
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

“Köydeki okullarda yöneticilik yapmanın, şehirdeki okullarda yöneticilik yapmaya göre çalışma şartları açısından daha büyük güçlükler içerdiğini düşünüyor musunuz?” sorusuna toplam 65 köy ilköğretim okulu müdürünün cevaplarının dağılımı şu şekildedir: 43 okul müdürü (%66,2) evet düşünüyorum, yanıtını verirken; 15 okul müdürü (%23,1) hayır

düşünmüyorum yanıtını vermiştir. 7 okul müdürü (%10,8) ise bu soruya fikrim yok, yanıtını vermiştir.

Bu çizelgeye baktığımızda, köy ilköğretim okulları müdürlerinin büyük çoğunluğunun (66,2'si) köydeki okullarda yöneticilik yapmanın, şehirdeki okullarında yöneticilik yapmaya göre çalışma şartları açısından daha büyük güçlükler içerdiğini düşündükleri anlaşılmaktadır.

4.2. Anket Formu Sonuçları

Bu bölümde, okul müdürlerinin okul yönetiminde karşılaştıkları sorunlarla ilgili elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilecektir.

Çizelge 4.13. Köy İlköğretim Okullarının Şehir Merkezlerine Uzaklığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
10 km den az	10	22,2	10 km den az	3	15,0	10 km den az	13	20,0
10--20	15	33,3	10--20	4	20,0	10--20	19	29,2
20--30	6	13,3	20--30	5	25,0	20--30	11	16,9
30+	14	31,1	30+	8	40,0	30+	22	33,8
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

65 köy ilköğretim okulunun bulunduğu köyün şehir merkezine uzaklığı şu şekildedir: 13 köy (%20,0) 0–10 km arası uzaklıkta, 19 köy (%29,2) 10–20 km arası uzaklıkta, 11 köy (%16,9) 20–30 km arası uzaklıkta ve 22 köy (%33,8) şehir merkezinden 30 km' den daha fazla uzaklığa sahiptir.

Bu verilere göre, köy ilköğretim okullarının yaklaşık %50'sinin, ilçe merkezi ile arasında 20 km'in üzerinde bir mesafe bulunmaktadır.

Çizelge 4.14. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Hangi Sıklıkta Gitmeniz Gerekliyor?

Normal Sınıflı İÖO			Birleştirilmiş Sınıflı İÖO			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
1–2 günde bir	23	51,1	1–2 günde bir	10	50,0	1–2 günde bir	33	50,8
3–5 günde bir	15	33,3	3–5 günde bir	5	25,0	3–5 günde bir	20	30,8
6–7 günde bir	6	13,3	6–7 günde bir	4	20,0	6–7 günde bir	10	15,4
8+ günde bir	1	2,2	8+ günde bir	1	5,0	8+ günde bir	2	3,1
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

“İlçe milli eğitim müdürlüğüne ne sıklıkla gitmeniz gerekiyor” sorusuna verilen cevaplar şu şekildedir: Normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulu müdürünün 23’ü (%51,1) 1–2 günde bir, ilçe milli eğitim müdürlüğüne gitmeleri gerektiğini belirtmiştir. Aynı soruya 15 okul müdürü (%33,3) 3–5 günde bir, 6 okul müdürü (%13,3) 6–7 günde bir, 1 okul müdürü (%2,2) ise 8 günden daha fazla günde bir, ilçe milli eğitim müdürlüğüne gitmeleri gerektiğini ifade etmiştir.

Birleştirilmiş sınıflı 20 ilköğretim okulu müdürünün 10’ü (%50) 1–2 günde bir, 5’i (%25,0) 3–5 günde bir, 4’ü (%20,0) 6–7 günde bir, 1’i (%5,0) 8 günden daha fazla günde bir, ilçe milli eğitim müdürlüğüne gitmesi gerektiğini belirtmiştir.

Genel olarak baktığımızda, köy ilköğretim okulu müdürlerinin %50,8’i 1–2 günde bir, %30,8’i 3–5 günde bir, %15,4’ü 6–7 günde bir, %3,1’i ise 8 günden daha fazla günde bir, ilçe milli eğitim müdürlüğüne gitmek zorunda kaldıklarını belirtmiştir.

Bu verilere baktığımızda, okul müdürlerinin çok sık ilçe milli eğitim müdürlüğüne gitmek zorunda kaldıklarını görmekteyiz. (1–2 günde bir ve 3–5 günde bir gitmemiz gerekiyor diyenlerin toplam oranı %81,6’dır.) Bu durum, özellikle ulaşım konusunda zorluk yaşayan okul müdürleri için oldukça büyük bir sorundur.

Çizelge 4.15. Okul Müdürlerinin İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne Gitmeleri Gerektiğinde Ulaşım Konusunda Sorun Yaşayıp Yaşamadıkları

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet	15	33,3	Evet	10	50,0	Evet	25	38,5
Hayır	20	44,4	Hayır	7	35,0	Hayır	27	41,5
Bazen	10	22,2	Bazen	3	15,0	Bazen	13	20,0
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Köy ilköğretim okulları müdürlerinin ilçe milli eğitim müdürlüğüne gitmek istediklerinde ulaşım konusunda sorun yaşayıp yaşamadıklarını belirlemeye yönelik sorulara verilen cevaplar şu şekildedir: Normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulu müdürünün 15'i (%33,3) evet, 20'si (%44,4) hayır, 10'u (%22,2) bazen, cevabını vermiştir.

Aynı soruya, birleştirilmiş sınıflı 20 ilköğretim okulu müdürünün 10'u (%50) evet, 7'si (%35) hayır, 3'ü ise (%15) bazen, yanıtını vermiştir.

Genel toplama baktığımızda, okul müdürlerinin %58,5'inin ilçe milli eğitim müdürlüğüne gitmek istedikleri zaman ulaşım konusunda sorun yaşadıkları anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.16. Müdürlerin Algılarına Göre Ulaşım Sorun Yaşanıyorsa Sorunun Kaynağı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Araç sefer sayısının az olması	9	47,4	Araç sefer sayısının az olması	6	54,5	Araç sefer sayısının az olması	15	50,0
Şehir merkezine uzaklığın fazla olması	7	36,8	Şehir merkezine uzaklığın fazla olması	4	36,4	Şehir merkezine uzaklığın fazla olması	11	36,7
Araç sefer sayısının düzensiz olması	3	15,8	Araç sefer sayısının düzensiz olması	1	9,1	Araç sefer sayısının düzensiz olması	4	13,3
Toplam	19	100,0	Toplam	11	100,0	Toplam	30	100,0

65 köy ilköğretim okulu müdürünün verdiği cevaplara göre, ulaşımda yaşanan sorunların kaynağı şunlardır: 15 okul müdürüne (%50) göre, araç sefer sayısının az olması, 11 okul müdürüne (%36,7) göre, okulun bulunduğu köyün şehir merkezine uzak olması, 4 okulu müdürüne (%13,3) göre ise araç sefer sayısının düzensiz olmasıdır.

Bu durumda, köy ilköğretim okulu müdürlerinin ulaşımda yaşadıkları sorunun kaynağı büyük oranda araç sefer sayısının az olması ve okulun bulunduğu köyün şehir merkezine uzak olmasıdır.

Çizelge 4.17. Köy ilköğretim Okulu Müdürlerinin İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile Yazışmaların Zamanında Gerçekleşmesinde Sorun Yaşayıp Yaşamadıkları

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet	5	11,1	Evet	7	35,0	Evet	12	18,5
Hayır	30	66,7	Hayır	9	45,0	Hayır	39	60,0
Bazen	10	22,2	Bazen	4	20,0	Bazen	14	21,5
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Bu soruya normal sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan 45 okul müdüründen 5'i (%11,1) evet, 30'u (%66,7) hayır, 10'u (22,2) bazen, yanıtını vermiştir.

Aynı soruya birleştirilmiş sınıflı 20 ilköğretim okulu müdürünün 7'si (%35,0) evet, 9'u (%45,0) hayır, 4'ü (%20) ise bazen, yanıtını vermiştir.

Genel toplama bakıldığında 65 köy ilköğretim okulu müdürünün 12'si (%18,5) evet, 39'u (%60,0) hayır, 14'u (21,5) ise bazen, yanıtını vermiştir.

İki okul türünü karşılaştırdığımızda, birleştirilmiş sınıflı köy okullarında, bu sorunun daha fazla yaşandığı ortaya çıkmaktadır. (Normal sınıflı ilköğretim okulları müdürlerinin %11'i yazışmaların zamanında gerçekleşmesinde sorun yaşadıklarını; birleştirilmiş sınıflı ilköğretim

okulu müdürlerinin %35'i yazışmaların zamanında gerçekleşmesinde sorun yaşadıklarını ifade etmiştir.)

Çizelge 4.18. Müdürlerin Algılarına Göre Yazışmaların Zamanında Gerçekleşmesinde Sorun Yaşanıyor İse Sorunun Kaynağı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Yazışmaların yoğunluğu	8	61,5	Yazışmaların yoğunluğu	3	50,0	Yazışmaların yoğunluğu	11	57,9
Okula gelen evrakların geç ulaşması	4	30,8	Okula gelen evrakların geç ulaşması	2	33,3	Okula gelen evrakların geç ulaşması	6	31,6
Günlü yazıların milli eğitim müdürlüğüne ulaştırılması	1	7,7	Günlü yazıların milli eğitim müdürlüğüne ulaştırılması	1	16,7	Günlü yazıların milli eğitim müdürlüğüne ulaştırılması	2	10,5
Toplam	13	100,0	Toplam	6	100,0	Toplam	19	100,0

İlçe milli eğitim müdürlüğü ile yapılan yazışmaların zamanında gerçekleşmeme nedeni olarak, normal sınıflı eğitim yapan 13 okul müdürünün 8'i (%61,5) yazışmaların yoğunluğunu, 4'ü (%30,8) okula gelen evrakların çok geç ulaşmasını ve 1 okul müdürü de (%7,7) günlük yazıların milli eğitim müdürlüğüne ulaştırılmasını göstermişlerdir.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu müdürlerinin 3'ü (%50) yazışmaların yoğunluğunu, 2'si (%33,3) okula gelen evrakların geç ulaşmasını ve 1'i (%16,7) de günlük yazıların ilçe milli eğitim müdürlüğüne zamanında ulaştırılamamasını, yazışmaların zamanında gerçekleşmeme nedeni olarak görmektedirler

Bu durumda müdürlerin algılarına göre, köy ilköğretim okullarında yaşanan resmi yazışmaların zamanında gerçekleşmemesi sorununun kaynağı, büyük ölçüde yazışmaların yoğunluğudur. (Okul müdürlerinin %57,9'u bu seçeneği işaretlemişlerdir.)

Çizelge 4.19. Köy İlköğretim Okul Binalarının Eskiliği/Yeniliği

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	F	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
0-4 yıl	7	15,6	0-4 yıl	3	15,0	0-4 yıl	10	15,4
5-10 yıl	22	48,9	5-10 yıl	10	50,0	5-10 yıl	32	49,2
11-20 yıl	10	22,2	11-20 yıl	6	30,0	11-20 yıl	16	24,6
20+ yıl	6	13,3	20+ yıl	1	5,0	20+ yıl	7	10,8
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 köy ilköğretim okulu binasının 7'si (%15,6) 0-4 yıllılık, 22'si (%48,9) 5-10 yıllık, 10'u (%22,2) 11-20 yıllıktır. 6 okul binası (%13,3) ise 20 yıldan daha eskidir.

Birleştirilmiş sınıflı 20 ilköğretim okulu binasının 3'ü (15, 0) 0-4 yıllık, 10'u (50,0) 5-10 yıllık, 6'sı (%30,0) 11-20 yıllıktır. 1 okul binası ise 20 yıldan daha eskidir.

Genel toplama baktığımızda, köy ilköğretim okulları binalarının yaklaşık yarısının (%49,2) 5-10 yıllık okullar olduğu anlaşılmaktadır. Eski olarak tabir edebilecek okulların oranı ise %10,8'dir.

Çizelge 4.20. Köy İlköğretim Okullarının Büyük Onarıma İhtiyacı Olup Olmadığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet	9	20,0	Evet	3	15,0	Evet	12	18,5
Hayır	36	80,0	Hayır	17	85,0	Hayır	53	81,5
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

"Okulunuzun büyük onarıma ihtiyacı var mıdır?" sorusuna normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulu müdürünün 9'u (%20) evet, 36'sı (%80) hayır, cevabını vermiştir.

Aynı soruyu yanıtlayan birleştirilmiş sınıflı 20 ilköğretim okulu müdürünün 3'ü (%15,0) evet, 17'si (%85,0) hayır, yanıtını vermiştir.

Genel olarak baktığımızda 65 köy ilköğretim okulu müdürüne göre 12 okulun (%18,5) büyük onarım ihtiyacı varken; 53 okulun (%81,5) büyük onarıma ihtiyacı yoktur.

Bu verilere göre köy ilköğretim okullarında büyük ölçüde büyük onarıma ihtiyacı bulunmadığı anlaşılmaktadır. (Okulların 81,5'inde büyük onarım ihtiyacı yoktur.)

Çizelge 4.21. Köy İlköğretim Okulların Öğretim Şekli

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
İkili eğitim	0	0,0	İkili eğitim	0	0,0	İkili eğitim	0	0,0
Tekli eğitim	45	100,0	Tekli eğitim	20	100,0	Tekli eğitim	65	100,0
Taşınmalı Eğitim	28	62,2	Taşınmalı Eğitim	0	0,0	Taşınmalı Eğitim	28	43,1
Birleştirilmiş sınıflar	0	0,0	Birleştirilmiş sınıflar	20	100,0	Birleştirilmiş sınıflar	20	30,8
Yalnız I.kademe	10	22,2	Yalnız I.kademe	20	100,0	Yalnız I.kademe	30	46,2

Normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulunun hepsi de tekli eğitim yapmaktadır. 28 ilköğretim okulu taşınmalı eğitim yapmakta, 10 okulda ise yalnızca I.kademe öğrencileri bulunmaktadır.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarının bütünü tekli eğitim yapmakta ve bütününde sadece I.kademe bulunmaktadır.

Genel olarak baktığımızda 65 köy ilköğretim okulunun 65'inde (%100,0) de tekli eğitim, 28 okulda (%43,1) taşınmalı eğitim, 20'si tanesinde (%30,8) birleştirilmiş sınıflı eğitim

yapılmaktadır. 30 tanesinde (%46,2) de yalnızca I.kademe (1.2.3.4 ve 5, sınıflar) bulunmaktadır.

Bu verilerden şehir okullarında büyük sorun yaratan ikili öğretim uygulamasının köy ilköğretim okullarında bulunmadığı anlaşılmaktadır. Ancak buna karşın hem öğretmenler hem de öğrenciler için büyük güçlükler içeren birleştirilmiş sınıflı eğitim uygulamasının köy okullarında yaygın olduğu anlaşılmaktadır. (Birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarının bütün köy okulları içindeki oranı %30,8'dir.)

Çizelge 4.22. Köy ilköğretim Okullarındaki Ortalama Öğrenci Mevcutları

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
0-150	3	6,7	0-150	20	100,0	0-150	23	35,4
151-300	22	48,9	151-300	0	0,0	151-300	22	33,8
301-600	19	42,2	301-600	0	0,0	301-600	19	29,2
601+	1	2,2	601+	0	0,0	601+	1	1,5
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 köy ilköğretim okulunun öğrenci mevcutları şu şekildedir. 3 okulun (%6,7) öğrenci mevcudu 0-150 öğrenci arasında, 22 okulun (%48,9) öğrenci mevcudu 151-300 öğrenci arasında, 19 okulun (%42,2) öğrenci mevcudu 301-600 öğrenci arasında değişmektedir. 1 okulun (%2,2) öğrenci mevcudu ise 600 öğrenciden daha fazladır.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarındaki öğrenci mevcudu ise 0-150 öğrenci arasında değişmektedir.

Bu verilerden, birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okulları göz önüne alınmaz ise genel olarak köy ilköğretim okullarının öğrenci mevcutlarının 150 ile 600 arasında (%91,1) değiştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.23. Köy ilköğretim Okullarının Ortalama Sınıf Mevcutları

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
20–30	28	62,2	20–30	18	90,0	20–30	46	70,8
31–40	13	28,9	31–40	2	10,0	31–40	15	23,1
41–50	4	8,9	41–50		0,0	41–50	4	6,2
51+	0	0,0	51+		0,0	51+	0	0,0
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Çizelgeye göre, normal sınıflı eğitim yapan 45 köy ilköğretim okulunun 28 tanesinin (%62,2) sınıf mevcutları 20–30 öğrenci arasında, 13 tanesinin (%28,9) sınıf mevcutları 31–40 öğrenci arasında, 4 tanesinin (%8,9) sınıf mevcutları ise 41–50 öğrenci arasında değişmektedir.

Birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okulunda ise sınıf mevcutları büyük oranda (%90,0) 20–30 öğrenci arasında değişmektedir.

Genel toplama baktığımızda, köy ilköğretim okullarının sınıf mevcutlarının büyük oranda 20–30 öğrenci arasında olduğu görülmektedir. (Okulların %70,8’indeki ortalama sınıf mevcutları 20–30 öğrenci arasındadır.)

Çizelge 4.24. Okul Müdürlerinin Algılarına Göre Köy İlköğretim Okullarında Sınıf Sayılarının Yeterli Olup Olmadığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Yeterlidir	24	53,3	Yeterlidir	14	70,0	Yeterlidir	38	58,5
Yetersizdir	14	31,1	Yetersizdir	5	25,0	Yetersizdir	19	29,2
Kısmen yeterlidir	7	15,6	Kısmen yeterlidir	1	5,0	Kısmen yeterlidir	8	12,3
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulunun 24 tanesinde (%53,3) sınıf sayısı yeterli, 14 tanesinde (%31,1) sınıf sayıları yetersiz ve 7 tanesinde de (%15,6) sınıf sayıları kısmen yeterlidir.

Birleştirilmiş sınıflı 20 köy ilköğretim okulunun 14 tanesinde (%70) sınıf sayısı yeterli, 5 tanesinde (%25,0) sınıf sayısı yetersiz ve 1 tanesinde (%5) de sınıf sayısı kısmen yeterlidir.

Genel olarak baktığımızda 65 ilköğretim okulunun 38 tanesinde (%58,5) sınıf sayısı yeterli, 19 tanesinde (%29,2) sınıf sayısı yetersiz ve 8 tanesinde (%12,3) de sınıf sayısı kısmen yeterlidir.

Buna göre genel olarak, birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarında sınıf sayısı yeterli iken, (%70'inde yeterli) normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okullarında sınıf sayısı (%53,3'ünde yeterli) ihtiyacı karşılayacak düzeyde değildir.

Çizelge 4.25. Köy İlköğretim Okullarında Eğitim Odaları, Oyun Salonu Spor Salonu ve Müzenin Bulunup Bulunmadığı

Oda Adı	Seçenek	Normal Sınıflı İÖO		Birleştirilmiş Sınıflı İÖO		Toplam	
		f	%	f	%	f	%
Bilgisayar Laboratuvarı	Var	40	88,9	13	65,0	46,5	71,5
	Yok	5	11,1	7	35,0	8,5	13,1
Fen Laboratuvarı	Var	12	26,7	0	0,0	12	18,5
	Yok	23	51,1	0	0,0	23	35,4
Atölye	Var	7	15,6	0	0,0	7	10,8
	Yok	38	84,4	0	0,0	38	58,5
Kitaplık	Var	27	60,0	5	75,0	33	53,1
	Yok	18	40,0	15	25,0	20,5	31,5
Spor salonu	Var	5	11,8	0	0,0	5	11,8
	Yok	45	88,9	0	0,0	40	61,5
Oyun salonu	Var	10	22,2	0	0,0	10	15,4
	Yok	45	100,0	0	0,0	45	69,2
Müze	Var	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Yok	45	100,0	0	0,0	45	69,2
Müzik Odası	Var	5	11,1	0	0,0	5	7,7
	Var	40	88,9	0	0,0	40	61,5

Normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulunun 40 tanesinde (%88,9) bilgisayar laboratuvarı, 12 tanesinde (%26,7) fen laboratuvarı, 7 tanesinde (%15,6) atölye, 27 tanesinde kitaplık, 5 tanesinde (%11,8) spor salonu, 10 tanesinde (%22,2) oyun salonu ve 5 tanesinde de (%11,1) müzik odası bulunmaktadır.

Birleştirilmiş sınıflı eğitim yapan 20 ilköğretim okulunun 13 tanesinde (%65) bilgisayar 4 laboratuvarı ve 5 tanesinde (%25) kitaplık bulunmaktadır.

Bu verilerden göre köy ilköğretim okullarında uygulama derslerine yönelik odaların yeterli ölçüde bulunmadığı anlaşılmaktadır. Yine tabloya göre okulların büyük bir çoğunluğunda bilgisayar laboratuvarının bulunması oldukça dikkat çekicidir. (Okulların %75'inde bilgisayar laboratuvarı vardır.)

Çizelge 4.26. Köy ilköğretim okulu Müdürlerin Algılarına Okullarda Öğrencilere Öğretim Araç- Gereç ve Materyalleri Sağlanıp Sağlanmadığı

Normal Sınıflı İÖO			Birleştirilmiş Sınıflı İÖO			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Sağlayabiliyoruz	20	44,4	Sağlayabiliyoruz	2	10,0	Sağlayabiliyoruz	22	33,8
Sağlayamıyoruz	18	40,0	Sağlayamıyoruz	10	50,0	Sağlayamıyoruz	28	43,1
Sağlıyoruz ama yetersiz	7	15,6	Sağlıyoruz ama yetersiz	8	40,0	Sağlıyoruz ama yetersiz	15	23,1
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Bu soruya, normal sınıflı eğitim yapan 45 okul müdürünün 20'si (%44,4) öğrenciler için yeterli ölçüde öğretim araç-gereç ve materyalleri sağlayabildiklerini, 18'i (%40,0) sağlayamadıklarını, 7'si (%15,6) ise kısmen sağlayabildiklerini ifade etmiştir.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulları müdürlerinin sadece 2'si (%10) öğretim araç-gereç ve materyalleri sağlayabildiklerini belirtirken; 10'u (%50) sağlayamadıklarını ve 8'i (%40) kısmen sağlayabildiklerini belirtmiştir.

Genel toplamda ise 65 köy ilköğretim okulu müdürünün 22'si öğrenciler için öğretim araç gereç ve materyalleri sağlayabildiklerini, 28'si (%43,1) sağlayamadıklarını ve 15'i (%23,1) de kısmen sağlayabildiklerini belirtmiştir.

Buradan köy ilköğretim okullarında öğretim araç-gereç ve materyalleri yeterli olmadığı sonucu çıkmaktadır. (Sağlayamıyoruz ve sağlıyoruz ama yetersiz cevabını veren okul müdürlerini toplam oranı %65,2'dir.)

Çizelge 4.27. Köy ilköğretim Okullarında İdari Personelin Rahat Çalışabilmesi İçin Gerekli ve Yeterli Odanın Bulunup Bulunmadığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet yeterli	34	75,6	Evet yeterli	16	80,0	Evet yeterli	50	76,9
Hayır yetersiz	11	24,4	Hayır yetersiz	4	20,0	Hayır yetersiz	15	23,1
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 köy ilköğretim okulu müdürünün 34'ü (%75,6) idari personelin rahat çalışabilmesi için gerekli ve yeterli odanın bulunduğunu, 11'i (%24,4) idari personelin rahat çalışabilmesi için gerekli ve yeterli odanın bulunmadığını belirtmiştir.

Birleştirilmiş sınıflı eğitim yapan 20 köy ilköğretim okulu müdürlerinin 16'sı (%80) idari personelin rahat çalışabilmesi için gerekli ve yeterli odanın bulunduğunu, 4'ü (%20) idari personelin rahat çalışabilmesi için gerekli ve yeterli odanın bulunmadığını belirtmiştir

Genel toplama baktığımızda köy ilköğretim okullarının %76,9'unda idari personelin rahat çalışabilmesi için gerekli ve yeterli odanın bulunduğu; okulların %23,7'sinde ise bu tür odaların yetersiz olduğu görülmektedir

Bu durumda, genel olarak köy ilköğretim okullarında idari personelin rahat çalışabilmesi için gerekli odaların mevcut olduğu yorumu yapılabilir.

Çizelge 4.28. Öğretmenler Odasının Öğretmen Sayısı Düşünüldüğünde Uygun Büyüklükte Olup Olmadığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet uygundur	37	82,2	Evet uygundur	12	60,0	Evet uygundur	49	75,4
Hayır uygun değildir	8	17,8	Hayır uygun değildir	8	40,0	Hayır uygun değildir	16	24,6
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

“Öğretmenler odası öğretmen sayısı düşünüldüğünde uygun büyüklükte midir?” sorusuna normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulu müdürünün 37’si (%82,2) evet uygundur, yanıtını verirken, 8’i (%17,8) hayır uygun değildir, yanıtını vermiştir.

Birleştirilmiş sınıflı 20 ilköğretim okulu müdürünün 12’si (%60) bu soruya evet yanıtının verirken, 8’i (%40) ise hayır yanıtını vermiştir.

Genel toplama baktığımızda müdürlerin algılarına göre 65 köy ilköğretim okulunun 49 tanesinde (%75,4) öğretmenler odası öğretmenlerin sayısı göz önünde bulundurulunca uygun büyüklükte, 16 tanesinde (%24,6) ise öğretmenler odası uygun büyüklükte değildir.

Bu çizelgeden normal sınıflı ilköğretim okullarında öğretmenler odasının yeterliği konusunda büyük bir sorun olmadığı, ancak birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında bu durumun bir sorun olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.29. Köy İlköğretim Okullarının Ana Sınıfı Uygulaması İçin Yeterli Fiziki Mekâna Sahip Olup Olmadıkları

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet sahibiz	20	44,4	Evet sahibiz		0,0	Evet sahibiz	20	30,8
Hayır sahip değiliz	23	51,1	Hayır sahip değiliz	20	100,0	Hayır sahip değiliz	43	66,2
Sahibiz ama yetersiz	2	4,4	Sahibiz ama yetersiz		0,0	Sahibiz ama yetersiz	2	3,0
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Köy ilköğretim okullarında anasınıfı için uygun mekân olup olmadığının belirlemeye yönelik bu soruya cevap veren 45 normal ilköğretim okulu müdürünün 20'si (%44,4) evet, yanıtını verirken; 23'ü (%51,1) hayır ve 2'si (%4,4) ise sahibiz ama yetersiz, yanıtını vermiştir.

Birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarının hiçbirinde ana sınıfı bulunmamaktadır.

Genel olarak baktığımızda ise, köy okullarının %66,2'sinde ana sınıfı için yeterli fiziki mekân yoktur.

Bu sonuçlara göre, köy ilköğretim okullarının büyük çoğunluğunda ana sınıfı uygulaması için yeterli fiziki mekân olmadığı anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.30. Köy İlköğretim Okullarında Veli Toplantısı, Öğretmenler Kurul Toplantısı ve Müsamerelerin Yapılabileceği Çok Amaçlı Salon Olup Olmadığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet var	18	40,0	Evet var	2	10,0	Evet var	20	30,8
Hayır yok	22	48,9	Hayır yok	17	85,0	Hayır yok	39	60,0
Var ama yetersiz	5	11,1	Var ama yetersiz	1	5,0	Var ama yetersiz	6	9,2
	45	100,0		20	100,0		65	100,0

Bu soruya yanıt veren 45 normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okulu müdürünün 18'i (%40) okullarında çok amaçlı salonun olduğunu, 22'si (%48,9) olmadığını ve 6'sı (%11,1) de salonun yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Aynı soruya birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu müdürlerinin 2'si (%10,0) evet, 17'si (%85,0) hayır ve 1'i (%5) de var ama yetersiz, cevabını vermiştir.

Bu çizelgeden, köy ilköğretim okullarında veli toplantıları, öğretmenler kurulu toplantılarının yapılacağı, müsamerelerin sergileneceği vb, etkinliklerin düzenlenebileceği uygun kapasiteli salonun yeterince olmadığı anlaşılmaktadır. Yine aynı çizelgeden, normal sınıflı eğitim yapan ilköğretim okullarının birleştirilmiş sınıflı eğitim yapan ilköğretim okullarına göre bu konuda daha fazla imkân sahibi olduklarını anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.31. Köy İlköğretim Okullarında Belirli Gün ve Haftaların Amacına Uygun Olarak Kutlanması İçin Yeterli İmkânın Olup Olmadığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet	24	53,3	Evet	4	20,0	Evet	28	43,1
Hayır	13	28,9	Hayır	8	40,0	Hayır	21	32,3
Yetersiz	8	17,8	Yetersiz	8	40,0	Yetersiz	16	24,6
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Okul müdürlerine yöneltilen “Belirli gün ve haftaların amacına uygun olarak kutlanması için yeterli imkânınız var mı?” sorusuna, normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulu müdürünün 24’ü (%53,3) evet, 13’ü (%28,9) hayır, 8’i ise (%17,8) yetersiz, yanıtını vermiştir.

Aynı soruya 20 birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu müdürünün 4’ü (%20,0) “evet”, 8’i (%40,0) hayır ve 8 tanesi (%40) yetersiz yanıtını vermiştir.

Bu çizelge şu şekilde yorumlanabilir: Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında belirli gün ve haftaların amacına uygun olarak kutlanması için büyük ölçüde yeterli imkân bulunmamaktadır. (Evet ve yetersizdir cevaplarının toplamı %60,0’dır.) Normal sınıflı eğitim yapan okulların %29,9’unda yeterince imkân bulunmadığı ifade edilmiştir. Normal sınıflı ilköğretim okullarının bu madde açısından daha iyi şartlara sahip oldukları görülmektedir.

Çizelge 4.32. Köy İlköğretim Okullarında Kadrolu Öğretmen Sayısının Yeterli Olup Olmadığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet yeterlidir	16	35,6	Evet yeterlidir	5	25,0	Evet yeterlidir	21	32,3
Hayır yetersizdir	29	64,4	Hayır yetersizdir	15	75,0	Hayır yetersizdir	44	67,7
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 köy ilköğretim okulunun 16'sının (%35,5) kadrolu öğretmen sayısı yeterli, 29'unun (%64,4) kadrolu öğretmen sayısı yetersizdir.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarının 5 tanesinde (%25) kadrolu öğretmen sayısı yeterli iken, 15 tanesinde (%75) kadrolu öğretmen sayısı yetersizdir.

Bu çizelgeye baktığımızda gerek normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okullarının (%64,4) gerekse birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarının (%75) çok büyük çoğunluğunda kadrolu öğretmen sayısının yetersiz olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.33. Köy İlköğretim Okullarının Norm Kadrolarına Göre Öğretmen İhtiyacı

Branşlar	Normal Sınıflı İÖÖ		Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ	
	f	%	f	%
Türkçe	9	20,0		
Matematik	12	26,7		
Fen ve Teknoloji	14	31,1		
Sosyal Bilgiler	8	17,8		
Yabancı Dil	16	35,6		
Din Kültürü ve A. Bilgisi	10	22,2		
Görsel Sanatlar	5	11,1		
Müzik	7	15,6		
Beden Eğitimi	12	26,7		
Teknoloji ve Tasarım	15	33,3		
Sınıf Öğretmenliği	17	41,0	15	75,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulunun 9 tanesinde (%20) Türkçe öğretmeni, 12 tanesinde (%26,7) matematik öğretmeni, 14 tanesinde (%31,1) fen ve teknoloji öğretmeni, 8 tanesinde (%17,8) sosyal bilgiler öğretmeni, 16 tanesinde (%35,6) yabancı dil öğretmeni, 10 tanesinde (%22,2) din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeni, 5 tanesinde (%11,1) görsel sanatlar öğretmeni, 7 tanesinde (%15,6) müzik öğretmeni, 12 tanesinde (%26,7) beden eğitimi öğretmeni, 15 tanesinde teknoloji ve tasarım öğretmeni ve 25 tanesinde (%41,0) de sınıf öğretmeni ihtiyacı vardır.

20 birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulunda ise 15 tane (%75) sınıf öğretmeni ihtiyacı vardır.

Bu sonuçlara göre köy ilköğretim okullarında büyük ölçüde öğretmen açığı bulunmaktadır. En fazla açık bulunan branşlar ise, sınıf öğretmenliği, yabancı dil, teknoloji ve tasarım, fen ve teknoloji branşlarıdır.

Çizelge 4.34. Öğretmenlerin Barınma Konusunda Sorun Yaşayıp Yaşamadıkları

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet	12	33,3	Evet	6	30,0	Evet	18	32,1
Hayır	14	38,9	Hayır	12	60,0	Hayır	26	46,4
Kısmen	10	27,8	Kısmen	2	10,0	Kısmen	12	21,4
Toplam	36	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	56	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okullarının 12 tanesinde (%33,3) okul müdürlerine göre öğretmenler barınma konusunda sorun yaşarken, 14 tanesinde (%38,9) sorun yaşamamaktadırlar. 10 okulda (%27,8) ise kısmen sorun yaşanmaktadır.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarının 6'sında (%30) öğretmenler barınma konusunda sorun yaşamakta, 12 tanesinde (%60) ise bir sorun yaşanmamaktadır. Bu okullardan kısmen sorun yaşanan okulların sayısı ise 2'dir. (%10)

Köy ilköğretim okulları müdürlerinin 18’i (%32,1) okullarındaki öğretmenlerin barınma konusunda sorun yaşadıklarını, 26’sı (%46,4) sorun yaşamadıklarını ve 12’si de (%21,4) kısmen sorun yaşadıklarını belirtmiştir.

Bu sonuçlara göre, her iki okul türünde görev yapan öğretmenlerin barınma konusunda sorun yaşadıkları ortaya çıkmaktadır. Ancak normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okullarında öğretmenler barınma konusunda daha fazla sorun yaşamaktadırlar. (Kısmen de olsa barınma konusunda sorun yaşayanların oranı normal sınıflı ilköğretim okullarında %61,1, birleştirilmiş sınıflı okullarda ise %40’dır.)

Çizelge 4.35. Köy İlköğretim Okullarında Köy Dışında İkamet Eden Öğretmen Olup Olmadığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet	34	75,6	Evet	11	55,0	Evet	45	69,2
Hayır	11	24,4	Hayır	9	45,0	Hayır	20	30,8
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı köy ilköğretim okullarının %75,6’ında köy dışında ikamet eden öğretmen varken, %24,4’ünde köy dışında ikamet eden öğretmen yoktur.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarının %55’inde köy dışında ikamet eden öğretmen varken, %45’inde köy dışında ikamet eden öğretmen yoktur.

Genel toplamda ise köy ilköğretim okullarının 45 tanesinde (%69,2) köy dışında ikamet eden öğretmen varken; 20 tanesinde (%30,8) köy dışında ikamet eden öğretmen yoktur.

Çizelge 4.36. Köy Dışında İkamet Eden Öğretmenlerin Ulaşımında Sorun Yaşayıp Yaşamadıkları

Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet	7	22,5	Evet	5	50,0	Evet	12	29,3
Hayır	14	45,2	Hayır	3	30,0	Hayır	17	41,4
Zaman zaman	10	32,3	Zaman zaman	2	20,0	Zaman zaman	12	29,3
Toplam	31	100,0	Toplam	10	100,0	Toplam	41	100,0

Bu soruya yanıt veren normal sınıflı eğitim yapan 31 köy ilköğretim okulu müdürünün 7'si (%22,5) öğretmenlerin ulaşım konusunda sorun yaşadığını, 14'ü (%45,2) öğretmenlerin ulaşımında sorun yaşadıklarını belirtmiştir. 10'u (%32,3) ise kısmen öğretmenlerin ulaşım konusunda sorun yaşamadığını belirtmiştir.

Aynı soruya yanıt veren 10 birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu müdürünün 5'i (%50) evet, 3'ü (%30) hayır ve 22'si (%20) zaman zaman öğretmenler ulaşım konusunda sorun yaşarlar, yanıtını vermiştir.

Genel olarak çizelgeyi incelediğimizde ise, köy ilköğretim okullarında görev yapan ve köy dışında ikamet eden öğretmenlerin yarısından fazlası (%58,6) ulaşım konusunda zaman zaman da olsa sorun yaşamaktadır. Bu durumun bir sonucu olarak öğretmenler derslerine zamanında girememekte veya okuldan eve zamanında ulaşamamaktadır.

Çizelge 4.37. Okulunuzdan Başka Bir Okula Veya Başka Bir Okuldan Okuluza Görevlendirilen Öğretmen Var mı?

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet var	35	77,8	Evet var	3	15,0	Evet var	38	58,5
Hayır yok	10	22,2	Hayır yok	17	85,0	Hayır yok	27	41,5
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Bu soruya yanıt veren normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulu müdürünün 35'i (%77,8) başka okuldan kendi okullarına veya kendi okullarından başka okullara görevlendirme olarak atanan öğretmenlerin var olduğunu belirtirken, 10'u (22,2) görevlendirme öğretmenin bulunmadığını belirtmiştir.

Birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okulların 3 tanesinde (%15) görevlendirme olarak çalışan öğretmen varken, 17 okulda (%85) görevlendirme olarak çalışan öğretmen yoktur.

Çizelge 4. 38. Cevabımız Evet İse Görevlendirilen Öğretmenlerin Yaşadıkları Sorunlar

Seçenekler	f	%
Ulaşım sorunu	15	62,5
Nöbet	5	20,8
Verim	4	16,7
Toplam	24	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okullarının 35 tanesinde görevlendirme öğretmen çalışmaktadır. 35 okul müdürünün 24 tanesi görevlendirme olarak çalışan öğretmenlerin sorun yaşadığını belirtmiştir. Okul müdürlerine göre görevlendirme olarak çalışan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar şunlardır: 15 okul müdürü (%62,5) öğretmenlerin ulaşım ile ilgili problemlerinin olduğunu belirtmiştir. 5 tane okul müdürü (%20,8) görevlendirme öğretmenlerin nöbet görevlerinde sorun yaşadıklarını, 4 okul müdürü (%16,7) ise görevlendirme öğretmenlerin verimli olamadıklarını belirtmiştir.

Çizelge 4.39. Okul Müdürlerinin Algılarına Göre Öğretmenler Genel Olarak Köy Okullarına Atandıktan Kaç Yıl Sonra Tayin İsteğinde Bulunurlar?

Normal Sınıflı İÖO			Birleştirilmiş Sınıflı İÖO			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Tayin istemezler	2	4,4	Tayin istemezler	2	10,5	Tayin istemezler	4	6,3
2 yıl sonra	10	22,2	2 yıl sonra	6	31,6	2 yıl sonra	16	25,0
3–5 yıl sonra	27	60,0	3–5 yıl sonra	10	52,6	3–5 yıl sonra	37	57,8
5+ yıl sonra	6	13,3	5+ yıl sonra	1	5,3	5+ yıl sonra	7	10,9
Toplam	45	100,0	Toplam	19	100,0	Toplam	64	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulu müdürünün 2'si (%4,4) öğretmenlerin genel olarak tayin isteğinde bulunmadıklarını belirtirken, 10 okul müdürü (%22,2) öğretmenlerin 2 yıl bitiminde tayin isteğinde bulduklarını, 27 okul müdürü (%60) öğretmenlerin 3–5 yıl içerisinde tayin isteğinde bulduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler 5 yıl süreden daha fazla kalır seçeneğini işaretleyen müdürlerin sayısı ise 6'dır. (%13,3)

Aynı soruya cevap veren birleştirilmiş sınıflı 19 köy ilköğretim okulu müdürünün 2 tanesi (%10,5) öğretmenlerin tayin istemediklerini, 6 okul müdürü (%31,6) öğretmenlerin 2 yılsonunda tayin istediklerini, 10 okul müdürü (%52,6) öğretmenlerin 3–5 yıl arası kaldıktan sonra tayin istediklerini ve 1 okul müdürü (%5,3) de öğretmenlerin 5 yıldan daha fazla zaman köy ilköğretim okulunda görev yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Köy ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerin algılarına göre, köy ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin büyük çoğunluğu okulda göreve başladıktan 3–5 yıl sonra tayin isteğinde bulunmaktadırlar.

Çizelge 4.40. Köy İlköğretim Okullarında Öğrencilerin Okula Devamının Sağlanmasında Sorun Yaşayıp Yaşanmadığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet	2	4,5	Evet	1	5,0	Evet	3	4,7
Hayır	37	82,2	Hayır	16	80,0	Hayır	53	81,5
Kısmen	6	13,3	Kısmen	3	15,0	Kısmen	9	13,8
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

“Okulunuzdaki öğrencilerin derse devamı konusunda sorun yaşıyor musunuz?” sorusuna normal sınıflı eğitim yapan 45 köy ilköğretim okulu müdüründen 2’si (%4,5) evet, yanıtını vermiş, 37’si (%82,2) ise hayır yanıtını vermiş ve 6’sı (%13,3) de kısmen yanıtını vermiştir.

Aynı soruya, birleştirilmiş sınıflı 20 ilköğretim okulu müdürünün 12’si (%5,0) evet yanıtını vermiş, 16’sı (%80,0) hayır, yanıtını vermiş ve 3’ü (%15,0) de kısmen sorun yaşıyoruz, yanıtını vermiştir.

Bu çizelgeye göre, köy ilköğretim okullarının yaklaşık %20’sinde öğrenci devamsızlığı sorunu vardır. (Devamsızlık sorunu yaşanan okulların oranı; normal sınıflı ilköğretim okullarında

%17,7, birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında ise %20'dir.) Söz konusu zorunlu ilköğretim çağındaki öğrencilerin devamsızlığı olunca, bu oran oldukça yüksektir.

Çizelge 4.41. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Algılarına Göre Hangi Cinsiyetteki Öğrenciler Arasında Devamsızlık Daha Fazla Görülmektedir?

Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Kız	3	42,9	Kız	5	50,0	Kız	8	47,1
Erkek	4	57,1	Erkek	5	50,0	Erkek	9	52,9
Toplam	7	100,0	Toplam	10	50,0	Toplam	17	100,0

Öğrenci devamsızlığı konusunda sorun yaşadığının belirten normal sınıflı eğitim yapan 7 okul müdürünün 3'si (%42,9) kız öğrencilerin, 4'ü (%57,1) de erkek öğrencilerin okula devamında daha fazla sorun yaşadıklarını belirtmiştir.

Birleştirilmiş sınıflı eğitim yapan 10 okul müdüründen 5'i (%50) erkek öğrencilerde, 5'i (%50) ise kız öğrencilerin okula devamında sorun yaşadıklarını belirtmiştir.

Bu verilere göre, köy ilköğretim okullarında, öğrenci devamsızlığı konusunda cinsiyet açısından bir farklılıklaşmanın olmadığı anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.42. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre Öğrencilerin Yaz Aylarında Ailelerine Yardımcı Olmak İçin Devamsızlık Yapıp Yapmadıkları

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet devamsızlık yaparlar	1	8,3	Evet devamsızlık yaparlar	2	40,0	Evet devamsızlık yaparlar	3	17,6
Hayır devamsızlık yapmazlar	6	50,0	Hayır devamsızlık yapmazlar	1	20,0	Hayır devamsızlık yapmazlar	7	41,2
Zaman zaman devamsızlık yaparlar	5	41,7	Zaman zaman devamsızlık yaparlar	2	40,0	Zaman zaman devamsızlık yaparlar	7	41,2
Toplam	12	100,0	Toplam	5	100,0	Toplam	17	100,0

Okul müdürlerine yöneltilen “Öğrenciler yaz aylarında ailelerine yardımcı olmak için devamsızlık yaparlar mı?” sorusuna, normal sınıflı eğitim yapan 12 köy ilköğretim okulu müdürü cevap vermiştir. Soruya yanıt veren 1 okul müdürü (%8,3) evet devamsızlık yaparlar, 6 okul müdürü (%50) hayır devamsızlık yapmazlar ve 5 okul müdürü (%41,7) de zaman zaman devamsızlık yaparlar, seçeneğini işaretlemiştir.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu müdürlerinin 2’si (%40) bu soruya evet, 1’i (%20) hayır” ve 2’si (%40) de zaman zaman cevabını vermiştir.

Buradan, genel olarak köy ilköğretim okullarında öğrencilerin ailelerine yardım amacıyla devamsızlık yapmadıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

Çizelge 4. 43. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Mezun Öğrencileri İzleme Olanığı Olup Olmadığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet vardır	38	84,4	Evet vardır	20	100,0	Evet vardır	58	89,2
Hayır yoktur	7	15,6	Hayır yoktur	0	0,0	Hayır yoktur	7	10,8
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

“Mezun olan öğrencileri izleme olanağınız var mıdır?” sorusuna normal sınıflı eğitim yapan 45 köy ilköğretim okulu müdürün 38’i (%84,4) evet vardır yanıtını verirken, 8’i (%15,6) hayır yoktur, yanıtını vermiştir.

Birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okulu müdürlerini hepsi 5. sınıfı bitiren öğrencileri izleme olanağına sahip olduklarının belirtmişlerdir.

Çizelgenin genel toplam bölümüne baktığımızda, köy ilköğretim okulu müdürlerinin %89,2’si mezun olan öğrencileri izleme olanağına sahip olduklarını, %10,8’ise böyle bir olanağına sahip olmadıklarını belirtmiştir.

Çizelge4.44. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Algılarına Göre Mezun Öğrencilerin Bir Üst Öğrenime Devam Etme Oranları

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Hepsi devam eder	8	21,1	Hepsi devam eder	17	85,0	Hepsi devam eder	25	43,1
Çok az sayıda devam ederler	6	15,8	Çok az sayıda devam ederler	0	0,0	Çok az sayıda devam ederler	6	10,3
Genelde devam ederler	24	63,2	Genelde devam ederler	3	15,0	Genelde devam ederler	27	46,6
Hiç devam etmezler	0	0,0	Hiç devam etmezler	0	0,0	Hiç devam etmezler	0	0,0
Toplam	38	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	58	100,0

“Mezun öğrencilerin bir üst öğrenime devam etme oranları nedir” sorusunu yanıtlayan normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okulu müdürlerinin toplam sayısı 38’dir. 38 okul müdürünün 8’i (%21,1) öğrencilerin hepsi bir üst öğrenime devam eder, 6’sı (%15,8) çok az sayıda devam ederler ve 24’i (%63,2) genelde devam ederler, seçeneğini işaretlemiştir.

Aynı soruyu yanıtlayan birleştirilmiş sınıflı eğitim yapan 20 köy ilköğretim okulu müdürünün 17’i (%85) öğrencilerin hepsi bir üst öğretime devam eder, seçeneğini işaretlerken; 3’ü (%15) ise öğrenciler genelde bir üst öğretime devam ederler, seçeneğini işaretlemiştir.

Bu çizelgeye göre, birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarının 5. sınıfını bitiren öğrencilerin hemen hemen hepsi 6 sınıfa devam etmektedir. Zaten bu durum yasal bir zorunluluktur.

Normal sınıflı eğitim yapan ilköğretim okullarından mezun olanların ise genelde hepsinin bir üst öğrenime devam ettikleri anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.45. Köy ilköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre Öğrenciler İçin Yeterli Sosyal ve Kültürel Etkinlik Düzenlenip Düzenlenmediği

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet	9	20,0	Evet	4	20,0	Evet	13	20,0
Hayır	15	33,3	Hayır	13	65,0	Hayır	28	43,1
Kısmen	21	46,7	Kısmen	3	15,0	Kısmen	24	36,9
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

“Öğrenciler için yeterli sosyal ve kültürel etkinlikler düzenleme imkânınız var mı?” sorusuna normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okulu müdürünün 9’u (%20) evet, 15’i (%33,3) hayır ve 21’i (%46,7) de kısmen yanıtını vermiştir.

Bu soruya, birleştirilmiş sınıflı eğitim yapan 20 ilköğretim okulu müdürünün 4’ü, (%20) evet, 13’ü (%65,5) hayır ve 3’ü (%15,0) de kısmen cevabını vermiştir.

Bu çizelgeye göre okul müdürlerinin ancak %20’si öğrencilere yeterince sosyal ve kültürel etkinlik düzenleyebildiklerini ifade etmiştir. Geriye kalan %80’ni ise ya öğrencilere sosyal kültürel etkinlik düzenleyemediklerini ya da kısmen bu konuda öğrencilere imkân sağlayabildiklerini belirtmiştir.

Bu durumda, köy ilköğretim okulu müdürlerinin algılarına göre köy ilköğretim okullarında öğrenciler için yeterli sosyal ve kültürel etkinlik düzenlenememektedir, yorumu yapılabilir.

Çizelge 4. 46. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Algılarına Göre Öğrenciler Arasında Şiddet, Çeteleşme Gibi Olumsuz Davranışların Olup Olmadığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet	5	11,1	Evet	0	0,0	Evet	5	7,7
Hayır	40	88,9	Hayır	20	100,0	Hayır	60	92,3
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 köy ilköğretim okul müdürünün 5'i (%11,1) bu soruya evet, yanıtını verirken; 40'ı (%88,9) hayır, yanıtını vermiştir.

Birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okulu müdürlerinden hiçbirisi, kendi okullarında böyle bir sorunun olmadığını belirtmiştir.

Bu soruya verilen cevaplara bakıldığında, son yıllarda şehir yerleşim yerlerindeki okullarda yaygın olarak görülen, öğrenciler arasında şiddet ve çeteleşme gibi olumsuzlukların köy okullarında çok az yaşandığı anlaşılmaktadır. (Şiddet ve çeteleşmenin var olduğu okul oranı %7,7'dir.)

Çizelge 4.47. Köy İlköğretim Okullarında Öğrencilerin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerinin Nasıl Yürütüldüğü

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Okulumuzdaki rehberlik servisiyle karşılıyoruz	7	15,6	Okulumuzdaki rehberlik servisiyle karşılıyoruz	0	0,0	Okulumuzdaki rehberlik servisiyle karşılıyoruz	7	10,9
Rehberlik araştırma merkezine başvuruyoruz	12	26,6	Rehberlik araştırma merkezine başvuruyoruz	9	47,4	Rehberlik araştırma merkezine başvuruyoruz	21	32,8
Diğer okulların rehberlik servisinden yardım alıyoruz	18	40,0	Diğer okulların rehberlik servisinden yardım alıyoruz	6	31,6	Diğer okulların rehberlik servisinden yardım alıyoruz	24	37,5
Diğer	8	17,8	Diğer	4	21,0	Diğer	12	18,8
Toplam	45	100,0	Toplam	19	100,0	Toplam	64	100,0

“Öğrencilerinin rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerini nasıl yürütüyorsunuz” sorusuna yanıt veren normal eğitim yapan 45 köy ilköğretim okul müdürünün 7'si (%15,6) okulumuzdaki rehberlik servisiyle yürütüyoruz, 12'si (%26,6) ilçe rehberlik araştırma merkezlerinden yardım alıyoruz, 18'i (%40) diğer okulların rehberlik servislerinden yararlanıyoruz ve 8'i(%17,8) de diğer seçeneğini işaretlemiştir.

Bu soruya birleştirilmiş sınıflı 19 ilköğretim okul müdürünün 9'u (%47,4) ilçe rehberlik araştırma merkezlerinden yardım alıyoruz, 6'sı (%31,6) diğer okulların rehberlik servislerinden yararlanıyoruz ve 4'u (%21,0) de diğer seçeneğini işaretlemiştir.

Bu çizelgeyi incelediğimizde, normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okullarında rehberlik servislerinin yeterli olmadığını görüyoruz. (Ancak okulların %15,6 rehberlik servisi vardır.) Bünyelerinde rehberlik servisi bulunmayan okullar, öğrencilerin rehberlik ve psikolojik danışmanlık konusunda ki hizmetlerini genelde başka okullardan karşılamaktadırlar. (Okul müdürlerinin %40'ı rehberlik ve psikolojik danışmanlık konusunda başka okullardan yardım aldıklarını belirtmiştir.) Köy okullarının ilçe merkezlerine uzak olmalarına rağmen okul müdürlerinin %26,7'si bu konuda ilçe rehberlik araştırma merkezlerinden yardım aldıklarını belirtmiştir. Bu sorunun yanıtları içerisinde yer alan diğer seçeneğini 8 okul müdürü işaretlemiştir. Diğer seçeneğini işaretleyen okul müdürlerinden 3'ü öğrencilerin psikolojik ve rehberlik hizmetlerini yürütemediklerini diğer kalan 5'i ise bu tür hizmetleri sınıf öğretmenlerinin yürüttüklerini ifade etmiştir.

Birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okulların ise yarıya yakını (%47,4) bu konuda rehberlik araştırma merkezinden yardım aldıklarını belirtmiştir.

Çizelge 4. 48. Köy ilköğretim Okullarında İdari İşlerin Yürütülmesinde okul Müdürlerine Yardımcı Olan Memurun Olup Olmadığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet	5	11,1	Evet	0	0,0	Evet	5	7,7
Hayır	40	88,9	Hayır	20	100,0	Hayır	60	92,3
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 köy ilköğretim okulunun 5'i (%11,1) idari işlerde okul müdürlerine yardımcı olan memur varken; 40 okulda (%88,9) okul müdürüne yardımcı memur bulunmamaktadır.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulunun hiçbirinde okul müdürüne yardımcı memur bulunmamaktadır.

Çizelgeyi incelediğimizde normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okullarında memur sayısının yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. (Okulların %11,1'inde memur bulunmaktadır.)

Çizelge 4.49. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Algılarına Göre Okulda İdari İşlerde Yardımcı Memurun Bulunmamasının İdari İşlerin Yürütülmesine Etki Oranı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Büyük ölçüde etkiliyor	19	47,5	Büyük ölçüde etkiliyor	7	35,0	Büyük ölçüde etkiliyor	26	43,3
Etkilemiyor	13	32,5	Etkilemiyor	4	20,0	Etkilemiyor	17	28,3
Kısmen etkiliyor	8	20,0	Kısmen etkiliyor	9	45,0	Kısmen etkiliyor	17	28,3
Toplam	40	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	60	100,0

Bu soruya yanıt veren normal sınıflı eğitim yapan 40 köy ilköğretim okulu müdürünün 19'u (%47,5) okullarında kendilerine idari işlere yardımcı olacak memurun bulunmamasının idari işlerin yürütülmesini büyük ölçüde etkilediğini, 13'u (%32,5) etkilemediğini ve 8'i (%20) kısmen etkilediğini ifade etmiştir.

Birleştirilmiş sınıflı 20 köy ilköğretim okulu müdürünün 7'si, (%35) okullarında memur bulunmamasının idari işlerin yürütülmesini büyük ölçüde etkiliyor, 4'ü (%20) etkilemiyor ve 9'u (%45) da kısmen etkiliyor, seçeneğini işaretlemiştir.

Köy ilköğretim okulu müdürlerine göre, idari işlerin yürütülmesinde okul yönetimine yardımcı memurların olmaması idari işlerin yürütülmesini etkilemektedir. (Kısmen ve büyük ölçüde etkiliyor, yanıtını işaretleyen müdürlerin oranı, normal okullarda %67,5 ve birleştirilmiş sınıflı okullarda %80'dir.)

Çizelge 4.50. Köy İlköğretim Okullarında Yeterli sayıda Kadrolu Hizmetli Bulunup Bulunmadığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet	8	17,8	Evet	4	20,0	Evet	12	18,5
Hayır	37	82,2	Hayır	16	80,0	Hayır	53	81,5
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

“Okulunuzda yeterli sayıda kadrolu hizmetli var mıdır?” sorusuna normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulu müdürünün 8’i (%17,8) evet, yanıtını vermiş, 372’i (%82,2) ise hayır, yanıtını vermiştir.

Aynı soruya, birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu müdürlerinin 4’ü (%20) evet, 16’si (%80) ise hayır, yanıtını vermiştir.

Genel toplamda ise köy ilköğretim okullarının %81,5’inde yeterince kadrolu hizmetli bulunmazken; okulların %18,5’inde yeterli sayıda kadrolu hizmetli bulunmaktadır.

Buradan köy ilköğretim okullarında büyük ölçüde kadrolu hizmeti açığının bulunduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.51. Okullarında Kadrolu Hizmetli Olmayan Okulların Destek Hizmetlerini Nasıl Yürüttükleri

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Ücretli hizmetli görevlendiriyoruz	11	32,4	Ücretli hizmetli görevlendiriyoruz	7	43,8	Ücretli hizmetli görevlendiriyoruz	18	36,0
Velilerden yardım alıyoruz	8	23,5	Velilerden yardım alıyoruz	6	37,5	Velilerden yardım alıyoruz	14	28,0
Köy yönetiminden destek alıyoruz	15	44,1	Köy yönetiminden destek alıyoruz	3	18,7	Köy yönetiminden destek alıyoruz	18	36,0
Toplam	34	100,0	Toplam	16	100,0	Toplam	50	100,0

Bu soruya normal sınıflı eğitim yapan 34 ilköğretim okulu müdürü cevap vermiştir. Soruyu yanıtlayan okul müdürlerinin 11’i (%32,4) hizmetli ihtiyaçlarını ücretli hizmetli

görevlendirerek karşıladıklarını, 8'i (%23,5) velilerden yardım aldıklarını ve 15'i (%44,1) de bu konuda köy yönetiminden destek aldıklarının belirtmiştir.

Birleştirilmiş sınıflı eğitim yapan 20 köy ilköğretim okulu müdüründen 11'i, (%43,8) hizmetli ihtiyaçlarını ücretli hizmetli görevlendirerek karşıladıklarını, 8'i (%37,5) hizmetliler konusunda velilerden yardım aldıklarını ve 3'ü (%18,7) de bu konuda köy yönetiminden destek aldıklarının belirtmiştir.

Çizelge 4.52. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Algılarına Göre Okullarda Sosyal Çevreden Kaynaklanan ve Eğitim Öğretimi Etkileyen Sorunların Olup Olmadığı

Normal Sınıflı İÖO			Birleştirilmiş Sınıflı İÖO			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet vardır	15	33,3	Evet vardır	11	55,0	Evet vardır	26	40,0
Hayır yoktur	16	35,6	Hayır yoktur	4	20,0	Hayır yoktur	20	30,8
Kısmen vardır	14	31,1	Kısmen vardır	5	25,0	Kısmen vardır	19	29,2
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Bu soruya, cevap veren normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulu müdürünün 15'i (%33,3) evet, yanıtını verirken, 16'sı (%35,6) hayır, yanıtını vermiştir. 14'ü (%31,1) ise kısmen, böyle bir sorunun var olduğunu ifade etmiştir.

Aynı soruya cevap veren 20 birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu müdüründen 11'i (%55,5) evet vardır, 4'ü (%20) hayır yoktur ve 5'i (%25) de kısmen vardır, yanıtını vermiştir.

Bu durumda evet vardır ve kısmen vardır yanıtlarını topladığımızda (normal sınıflı okullarda %64,4, birleştirilmiş sınıflı okullarda %80) her iki okul türünde de sosyal çevre kaynaklı sorunların var olduğunu görmekteyiz. İki okul türünü karşılaştırdığımızda ise birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında, bu sorunun daha fazla yaşandığı görülmektedir.

Çizelge 4.53. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin algılarına Göre Sosyal Çevre Kaynaklı Sorunların Nedenleri

Normal Sınıflı İÖO			Birleştirilmiş Sınıflı İÖO			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Velilerin eğitim seviyesi düşük	7	33,3	Velilerin eğitim seviyesi düşük	4	30,8	Velilerin eğitim seviyesi düşük	11	32,4
Velilerin eğitime ilgisi az	8	38,1	Velilerin eğitime ilgisi az	5	38,4	Velilerin eğitime ilgisi az	13	38,2
Velilerin maddi imkânları kısıtlı	4	19,1	Velilerin maddi imkânları kısıtlı	2	15,4	Velilerin maddi imkânları kısıtlı	6	17,6
Veliler bilinçsiz	2	9,5	Veliler bilinçsiz	2	15,4	Veliler bilinçsiz	4	11,8
Toplam	21	100,0	Toplam	13	100,0	Toplam	34	100,0

Okullarında sosyal çevre kaynaklı sorun yaşadığını belirten 21 köy ilköğretim okul müdürünün verdiği cevapların sınıflandırılmasıyla oluşan çizelgeye göre, sorunun kaynağı şunlardır: 7 okul müdürüne (%33,3) göre velilerin eğitim seviyesinin düşük olması, 8 okul müdürüne (%38,1) göre velilerin eğitime ilgisinin az olması, 4 okul müdürüne (%19,1) göre velilerin maddi imkânlarının kısıtlı olması ve 2 okul müdürüne (%9,5) göre de velilerin bilinçsiz olmasıdır.

Sosyal çevre kaynaklı sorunlarının nedenlerini, birleştirilmiş sınıflı eğitim yapan 13 ilköğretim okulu müdüründen 4'ü (30,8) velilerin eğitim seviyesinin düşük olmasına, 5'i (%38,4) velilerin eğitime ilgisinin az olmasına, 2'si (%15,4) velilerin maddi imkânlarının kısıtlı olmasına ve 2'si (%15,4) de velilerin bilinçsiz olmasına bağlamıştır.

Bu durumda, köy ilköğretim okullarında sosyal çevre kaynaklı sorunlar vardır ve bu durum büyük ölçüde öğrenci velilerinin eğitime bakışından kaynaklanmaktadır, yorumu yapılabilir.

Çizelge 4.54. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre Okullarda Yapılan Veli-Sınıf ve Veli-Okul Toplantılarına Velilerin Katılma Düzeyleri

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Hiç katılmazlar	0	0,0	Hiç katılmazlar	0	0,0	Hiç katılmazlar	0	0,0
Az sayıda katılırlar	8	17,8	Az sayıda katılırlar	5	25,0	Az sayıda katılırlar	13	20,0
Orta düzeyde katılırlar	27	60,0	Orta düzeyde katılırlar	10	50,0	Orta düzeyde katılırlar	37	56,9
Genelde hepsi katılır	10	22,2	Genelde hepsi katılır	5	25,0	Genelde hepsi katılır	15	23,1
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 köy ilköğretim okulu müdürünün 8'i (%17,8) velilerin okulda yapılan veli toplantılarına az sayıda katıldıklarını, 27'si (%60) orta düzeyde katıldıklarını ve 10'u (%22,2) de genelde hepsinin yapılan veli toplantılarına katıldıklarını belirtmiştir.

Birleştirilmiş sınıflı 20 köy ilköğretim okulu müdüründen 5'ne (%25) göre veliler toplantılara az sayıda katılırlar, 10'una (%50) göre orta düzeyde katılırlar ve 5'ine (%15) göre de genelde hepsi katılıyorlar.

Bu durumda, gerek normal sınıflı eğitim yapan gerekse birleştirilmiş sınıflı eğitim yapan ilköğretim okullarında, veliler, okul-veli, sınıf-veli toplantılarına orta düzeyde katılırlar, yorumu yapılabilir. Hiç katılmazlar seçeneğinin işaretlenmemesi iki okul türünde de az ya da çok velilerin toplantılara katıldıklarını göstermektedir. Bu verilere göre velilerin, veli toplantılarına gereken ilgiyi göstermedikleri görülmektedir.

Çizelge 4.55. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre Öğrenci Velilerinin Okullara Maddi Katkı Düzeyi

Normal Sınıflı İÖO			Birleştirilmiş Sınıflı İÖO			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Hiç katkı sağlamazlar	1	2,3	Hiç katkı sağlamazlar	2	10,0	Hiç katkı sağlamazlar	3	4,6
Çok az katkı sağlarlar	27	60,0	Çok az katkı sağlarlar	8	40,0	Çok az katkı sağlarlar	35	53,8
Orta düzeyde katkı sağlarlar	15	33,3	Orta düzeyde katkı sağlarlar	10	50,0	Orta düzeyde katkı sağlarlar	25	38,5
Büyük ölçüde katkı sağlarlar	2	4,4	Büyük ölçüde katkı sağlarlar	0	0,0	Büyük ölçüde katkı sağlarlar	2	3,1
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Bu soruya yanıt veren normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulu müdürünün 1'i (%2,3) veliler hiç katkı sağlamazlar seçeneğini işaretlerken, 27'si (%60) çok az katkı sağlarlar, 15'i (%33,3) orta düzeyde katkı sağlarlar ve 2'i (%4,4) de büyük ölçüde katkı sağlarlar, seçeneğini işaretlemiştir.

Aynı soruya yanıt veren birleştirilmiş sınıflı eğitim yapan 20 ilköğretim okulu müdürünün verdiği cevaplar şöyledir: 2 okul müdürü (%10) "hiç katkı sağlamazlar", 8 okul müdürü (%40) "çok az katkı sağlarlar" ve 10 okul müdürü (%50) "orta düzeyde katkı sağlarlar" seçeneğini işaretlemiştir.

Bu çizelgeden genel olarak normal sınıflı eğitim yapan ilköğretim okullarında velilerin katkısının çok az olduğunu (%60) görüyoruz. Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında ise velilerin katkısı orta düzeyde (%50) ve çok az düzeydedir.(%40)

Çizelge 4.56. Köy İlköğretim Okulu Müdürlerinin Algılarına Göre Okul Aile Birliği Çalışmalarına Velilerin Katılma Düzeyleri

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Hiç katılmazlar	14	31,1	Hiç katılmazlar	2	10,0	Hiç katılmazlar	16	24,6
Çok az katılırlar	11	24,4	Çok az katılırlar	8	40,0	Çok az katılırlar	19	29,2
Orta düzeyde katılırlar	18	40,1	Orta düzeyde katılırlar	10	50,0	Orta düzeyde katılırlar	28	43,1
Büyük ölçüde katılırlar	2	4,4	Büyük ölçüde katılırlar		0,0	Büyük ölçüde katılırlar	2	3,1
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Bu soruya, normal sınıflı eğitim yapan 45 köy ilköğretim okulu müdürünün verdiği cevaplar şu şekildedir: 14 okul müdürü (%31,1) veliler okul aile birliği çalışmalarına hiç katılmazlar, 11 okul müdürü (%24,4) veliler okul aile birliği çalışmalarına çok az katılırlar, 18 okul müdürü (%40,1) veliler okul aile birliği çalışmalarına orta düzeyde katılırlar ve 2 okul müdürü ise (%4,4) veliler okul aile birliği çalışmalarına büyük ölçüde katılırlar, cevabını vermiştir.

Bu soruya birleştirilmiş sınıflı eğitim yapan 20 köy ilköğretim okulu müdürünün 2'si, (%10) velilerin okul aile birliği çalışmalarına hiç katılmadıklarını, 8'i (%40) velilerin okul aile birliği çalışmalarına çok az katıldıklarını, 10'u (%50) ise velilerin okul aile birliği çalışmalarına orta düzeyde katıldıklarını belirtmiştir.

Çizelge 4.57. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre Köy Yönetiminin Okullara Yeterince Maddi Manevi Destek Olup Olmadığı

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet görüyoruz	17	37,8	Evet görüyoruz	9	45,0	Evet görüyoruz	26	40,0
Hayır görmüyoruz	8	17,8	Hayır görmüyoruz	5	25,0	Hayır görmüyoruz	13	20,0
Kısmen görüyoruz	20	44,4	Kısmen görüyoruz	6	30,0	Kısmen görüyoruz	26	40,0
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan 45 köy ilköğretim okul müdürünün 17'si (%37,8) bu soruya evet destek görüyoruz, 8'i hayır (%17,8) destek görmüyoruz ve 20'si ise destek görüyoruz, yanıtını vermiştir.

Bu soruya, birleştirilmiş sınıflı eğitim yapan 20 okul müdürünün 9'u (%45) evet, köy yönetiminden destek görüyoruz, 5'i, (%25) hayır destek görmüyoruz ve 6'sı, (%25) kısmen destek görüyoruz, yanıtını vermiştir.

Verilen yanıtlar incelendiğinde, köy ilköğretim okulların %60'nda köy yönetiminin okullara olan desteğinin istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir.

Çizelge 4.58. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre Okul Yıllık Bütçesinden En Fazla Harcama Yapılan Kalemler

Normal Sınıflı İÖÖ			Birleştirilmiş Sınıflı İÖÖ			Genel Toplam		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Kırtasiye giderleri	19	42,2	Kırtasiye giderleri	7	35,0	Kırtasiye giderleri	26	40,0
Onarım giderleri	7	15,6	Onarım giderleri	5	25,0	Onarım giderleri	12	18,5
Personel giderleri (Hizmetli ücreti vb.)	11	24,4	Personel giderleri (Hizmetli ücreti vb.)	8	40,0	Personel giderleri (Hizmetli ücreti vb.)	19	29,2
Diğer lütfen belirtiniz	8	17,8	Diğer lütfen belirtiniz	0	0,0	Diğer lütfen belirtiniz	8	12,3
Toplam	45	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	65	100,0

Normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okullarının bütçelerinden en fazla harcama yapılan kalem %42,2 ile kırtasiye giderleri, ikinci sırada %24,4 ile sözleşmeli hizmetli ücretleri, üçüncü sırada onarım giderleri ve üçüncü sırada %15,6 ile onarım giderleri gelmektedir. Bu soruya 8 okul müdürü (%17,8) harcama kalemini belirtmeksizin diğer giderler cevabını vermiştir.

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında ise ilk sırada (%40) harcama sözleşmeli hizmetli

ücretleri, (%35) ikinci sırada kırtasiye giderleri, (%35) üçüncü sırada ise onarım giderleri (%25) gelmektedir.

Bu çizelgeye göre normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okullarında en fazla harcama (%42,2) kırtasiye giderlerine yapılırken, birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarında ise en fazla harcama sözleşmeli hizmetli ücretlerin ödenmesine (%40) yapılmaktadır.

Çizelge 4.59. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin Okulların Sosyal Çevre Kaynaklı Sorunlarının Olduğunu Kabul Edip Etmedikleri

Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Kabul ederler	19	44,2	Kabul ederler	10	50,0	Kabul ederler	29	46,0
Kabul etmezler	6	14,0	Kabul etmezler	5	25,0	Kabul etmezler	11	17,5
Kısmen kabul ederler	18	41,9	Kısmen kabul ederler	5	25,0	Kısmen kabul ederler	23	36,5
Toplam	43	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	63	100,0

“İlçe milli eğitim müdürleri okulumuzun sosyal çevre kaynaklı sorunların olduğunu kabul ederler mi” sorusuna normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulu müdürünün 19’u (%44,2) kabul ederler, 6’sı (%14,0) kabul etmezler, 18’i (%41,9) kısmen kabul ederler yanıtını vermiştir.

Bu soruya birleştirilmiş sınıflı 20 ilköğretim okulu müdürünün 10’u (%50) kabul ederler, 5’i (%25) kabul etmezler, 5’i (%25) ise kısmen kabul ederler seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 4.60. Köy İlköğretim Okulları Müdürlerinin Algılarına Göre Müfettişler, Denetim Yaparken Okulların Sosyal Çevre Kaynaklı Sorunlarını Dikkate Alıp Almadıkları

Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Evet dikkate alırlar	20	47,6	Evet dikkate alırlar	7	35,0	Evet dikkate alırlar	27	43,5
Hayır dikkate almazlar	8	19,0	Hayır dikkate almazlar	8	40,0	Hayır dikkate almazlar	16	25,8
Kısmen dikkate alırlar	14	33,4	Kısmen dikkate alırlar	5	25,0	Kısmen dikkate alırlar	19	30,7
Toplam	42	100,0	Toplam	20	100,0	Toplam	62	100,0

“Müfettişler, denetim yaparken okulunuzun sosyal çevre kaynaklı sorunlarını dikkate alırlar mı?” soruna normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okulu müdürünün 20’si (%47,6) evet dikkate alırlar, 8’i (%19) hayır dikkate almazlar ve 14’ü (%33,4) kısmen dikkate alırlar seçeneğini işaretlemiştir.

Aynı soruya birleştirilmiş sınıflı eğitim yapan okul müdürlerinin 7’si evet dikkate alırlar, 8’i (%40) hayır dikkate almazlar ve 5’i de kısmen dikkate alırlar seçeneğini işaretlemiştir.

Genel toplama baktığımızda köy ilköğretim okulu müdürlerinin %43,5’i Müfettişlerin teftiş esnasında köy ilköğretim okullarının sosyal çevreden kaynaklanan sorunlarını kabul ettiklerini, %25,8’i kabul etmediklerini ve %30,7’si kısmen kabul ettiklerini belirtmişlerdir.

Buradan büyük müfettişlerin genel olarak köy ilköğretim okullarında denetim yaparken okulların sosyal çevre kaynaklı sorunlarını dikkate almadıkları anlaşılmaktadır.

BÖLÜM 5

5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde yapılan araştırmada elde edilen sonuçlar aktarılacak ve bu sonuçlardan hareketle bir takım önerilerde bulunulacaktır.

5.1. Sonuç ve Tartışma

İstanbul iline bağlı köy ilköğretim okulunda görev yapan okul müdürlerinin %92,3 erkek, %7,7'si ise bayandır. Bu oranlara göre köy ilköğretim okullarında bayan müdür yok denecek kadar azdır.

Köy ilköğretim okulu müdürlerinin yaşlarına bakıldığında 25–35, 36–45, 46–55 yaş gurupları arasında büyük bir farkın olmadığı anlaşılmaktadır. 55 yaşından daha büyük olan yöneticilerin oranı ise genel oran içerisinde %3,1'tür. Normal sınıflı ilköğretim okulları müdürlerinin yaşları diliminde en yüksek oran %48,9 ile 46–55 yaş aralığıdır. Birleştirilmiş sınıflı köy okullarında ise en yüksek dilim, %50 ile 25–35 yaş aralığı dilimidir. Buradan birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okul müdürlerinin yaşça normal sınıflı köy ilköğretim okulu müdürlerine göre daha genç oldukları anlaşılmaktadır.

Normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okulu müdürlerinin %93,3'u, öğretmen yetiştiren fakültelerden mezun olmuştur. Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan okul müdürlerinin ise %80'i öğretmen yetiştiren fakültelerden mezun olmuştur. Genel toplamda ise köy ilköğretim okulu müdürlerinin %87,7'sinin öğretmen yetiştiren fakültelerden mezun oldukları görülmektedir. 65 okul müdüründen hiçbiri eğitim yönetimi bölümünden mezun değildir.

Normal sınıflı köy ilköğretim okulları müdürlerinin %22,2'si görevini vekâleten yürütmektedir. Müdürlerin %15,6'sı ise müdür yetkili öğretmen olarak görev yapmaktadır. 65

köy ilköğretim okuluna baktığımızda, okulların %15,4'ünde vekil müdürler, %41,5'inde de müdür yetkili öğretmenler görev yapmaktadır.

Normal sınıflı köy ilköğretim okulları müdürlerinin %55,5'i 0-6 yıl arası yöneticilik kademine sahipken; birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulları müdürlerinin %70'i 0-6 yıl arası yöneticilik kademine sahiptir. Bu duruma göre köy ilköğretim okulları müdürlerinin yeteri derecede yöneticilik tecrübesine sahip olmadıkları görülmektedir.

Köy ilköğretim okulu müdürlerinin yarıdan fazlası (%55,4) buldukları okullarda 0 ile 3 yıl arasında bir süre görev yapmaktadır. Buna göre, köy ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerinin buldukları okullarda çok uzun süreli görev yapmadıkları anlaşılmaktadır.

Normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okulları müdürlerinin %13,3'ü, hiç hizmet içi eğitim kursuna katılmamıştır. Birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okulları müdürlerinin ise %50'si hiçbir hizmet içi eğitim kursuna katılmamıştır. Genel olarak ise, köy ilköğretim okulları müdürlerinin %24,6'ı hiçbir hizmet içi eğitim kursuna katılmamıştır.

Normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okulu müdürlerinin %37,7'si, eğitim yönetimi ile ilgili ya hiç eser okumamış yâda 1-2 eser okumuştur. Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu müdürlerinin %85'i aynı şekilde eğitim yönetimi ile ilgili ya hiç eser okumamış yâda 1-2 eser okumuştur. Buradan, normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okulları müdürlerinin yöneticilik ilgili yayınlara daha fazla ilgi gösterdikleri anlaşılmaktadır

Normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okulları müdürlerinin %4,4'ü hiç bilgisayar kullanamamaktadır. Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu müdürlerinin hepsi az ya da çok bilgisayar kullanım becerisine sahiptir.

Normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okullarının %44,4'ünde bilgisayarlı okul yönetim programı yoktur. Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarının ise %80'inde bilgisayarlı okul yönetim programı bulunmamaktadır.

Köy ilköğretim okulları müdürlerinin 66,2'si köydeki okullarda yöneticilik yapmanın şehirdeki okullarında yöneticilik yapmaya göre, çalışma şartları açısından daha büyük güçlükler içerdiğini düşünmektedir.

Normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okullarının % 44,4'ü, birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarının %65'i şehir merkezinden 20 km'den daha fazla uzaklığa sahiptir.

Köy ilköğretim okulu müdürlerinin %50,8'i 1–2 günde bir ilçe milli eğitim müdürlüğüne gitmek zorunda kaldıklarını ifade etmiştir. Bu verilere baktığımızda okul müdürlerinin çok sık ilçe mili eğitim müdürlüğüne gitmek zorunda kaldıklarını görmekteyiz. Genel olarak okul müdürlerine göre ilçe milli eğitim müdürlüğüne gitmek zorunda kalma nedenlerin şunlardır.

- 1-İlçe milli eğitim müdürlüğünde yapılan resmi toplantılar
- 2-İlçe milli eğitim müdürlüğünden resmi yazıların alınması
- 3-Resmi yazıların ilçe milli eğitim müdürlüğüne teslim edilmesi
- 4-Detaylı bilgi gerektiren konularda bilgi edinme amaçlı ziyaretler
- 5-Maaş ve ek ders ödeme evraklarının hazırlanması
- 6-Öğretmenlerin özlük işlemlerinin takip edilmesi

Normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okulları müdürlerinin %33,3'ü ilçe milli eğitim müdürlüğüne gitmek istediklerinde ulaşım konusunda sorun yaşadığını, %22,2'si ise bazen sorun yaşadığını belirtmiştir. Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu müdürünün %50'si her zaman bu konuda sorun yaşadığını %15'i bazen sorun yaşadığını belirtmiştir. Bu verilerden köy ilköğretim okullarında büyük ölçüde ulaşım sorunu yaşandığı anlaşılmaktadır.

Köy ilköğretim okulları müdürlerinin %73,2'sine göre ulaşımında yaşanan sorunun kaynağı, araç sayısının az olması ve araç sefer sayısının düzensiz olmasıdır.

Normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okulları müdürlerinin %33,3'ü ilçe milli eğitim müdürlükleri ile yapılan yazışmaların zamanında gerçekleşmesinde sorun yaşarken, birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulları müdürlerinin %55,5'i bu konuda sorun yaşamaktadır. Buradan birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okulları müdürlerinin yazışmaların zamanında gerçekleşmesinde daha fazla sorun yaşadığı anlaşılmaktadır.

Köy ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerinin %57,9'u yazışmalarda yaşanan sorunun, yazışmaların yoğunluğundan kaynaklandığını belirtmiştir.

Köy ilköğretim okulları binalarının sadece %10,8'i 20 yıldan daha önce yapılmıştır. Bu durumda köy ilköğretim okullarında binalarının eskiliğinden kaynaklanan bir sorun yoktur, yorumu yapılabilir.

Köy ilköğretim okulları müdürlerinin %81,5'i okullarında büyük onarıma gerek olmadığını belirtmiştir.

Köy ilköğretim okullarının hepsinde tekli eğitim, %43,1'inde taşınmalı eğitim, %30'8'inde birleştirilmiş sınıflı eğitim yapılmaktadır. Ayrıca köy okullarının %46,2'sinde yalnız birinci kademe bulunmaktadır. Köy ilköğretim okullarının %30,8'inde birleştirilmiş sınıflı eğitim yapılmaktadır.

Normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okullarının % 55,6'sının okul mevcutları 0–300 öğrenci arasında %42,6'sının mevcudu ise 300–600 arasında değişmektedir. Birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarının sınıf mevcutları 0–150 arasında değişmektedir.

Köy ilköğretim okullarının %70,8'inde sınıf mevcudu 20–30 öğrenci arasında değişmektedir. Buradan köy ilköğretim okullarında kalabalık sınıflardan kaynaklanan sorunların yaşanmadığı anlaşılmaktadır.

Köy ilköğretim okullarının %29,2'sinde sınıf sayıları yeteri değildir. Buna göre büyük ölçüde olmasa da köy ilköğretim okullarında sınıf sayıları yetersizliği sorunu vardır.

Normal sınıflı eğitim yapan 45 ilköğretim okulunun 40 tanesinde (%88,9) bilgisayar laboratuvarı, 12 tanesinde (%26,7) fen laboratuvarı, 7 tanesinde (%15,6) atölye, 27 tanesinde kitaplık, 5 tanesinde (%11,8) spor salonu, 10 tanesinde (%22,2) oyun salonu ve 5 tanesinde de (%11,1) müzik odası bulunmaktadır. Birleştirilmiş sınıflı eğitim yapan 20 ilköğretim okulunun 13 tanesinde (%65) bilgisayar 4 laboratuvarı ve 5 tanesinde (%25) kitaplık bulunmaktadır. Köy okullarının tamamını ele aldığımız zaman eğitim odalarının oldukça yetersiz olduğu görülmektedir.

Normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okulları müdürlerinin %44,4'ü öğrenciler için yeterli ölçüde öğretim araç-gereç ve materyalleri sağlayabildiklerini, birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulları müdürlerin ise %10'u bu tür araçları sağlayabildiklerini belirtmiştir. Bu verilerden, göre köy ilköğretim okullarında öğretim araç-gereç ve materyal eksikliği bulunduğu anlaşılmaktadır.

Köy ilköğretim okulları müdürlerinin %76,9'u okullarında idari personel için yeterli odanın olduğunu belirtmiştir. Köy ilköğretim okulları müdürlerinin %75,4'u öğretmenler odasının öğretmen sayısı düşünüldüğünde uygun büyüklükte olduğunu belirtmiştir. Buna göre, köy ilköğretim okullarında gerek idareci odaları ve gerekse öğretmenler odası yetersizliğinden kaynaklanan, büyük ölçekli bir sorun olmadığı anlaşılmaktadır.

Köy okullarının %66,1'inde ana sınıfı için yeterli fiziki mekân yoktur. Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırma çabaları içerisinde bulunduğu günümüzde, köy ilköğretim okullarında yeterli ölçüde ana sınıfı uygulama sınıfının olmaması büyük bir eksikliklerdir.

Normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okullarının %69,2'sinde, çok amaçlı salon bulunmamaktadır. Bu durum, öğrencileri için sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlenmesini büyük ölçüde engelleyici bir sorundur.

Normal sınıflı eğitim yapan köy okulları müdürlerinin %53,3'ü belirli gün ve haftaların amacına uygun olarak kutlanması için yeterli imkânlarının olduğunu, birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu müdürlerinin %20'si ise bu tür kutlamalar için gerekli imkânlarının olmadığını belirtmiştir.

Normal sınıflı eğitim yapan köy ilköğretim okullarının %64,4'ünde, birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarının %75'inde, bir ya da birden fazla kadrolu öğretmen açığı bulunmaktadır. En fazla ihtiyaç duyulan branşlar ise: sınıf öğretmenliği, yabancı dil, fen ve teknoloji, teknoloji ve tasarım branşlarıdır.

Köy ilköğretim okulları müdürlerine göre, öğretmenlerin %53,5'i barınma konusunda sorun yaşamaktadır. Barınma konusunda yaşanan sorunun kaynağı ise okullarda yeterli sayıda lojman olmaması ve köylerde yeteri sayıda kiralık ev bulunmamasıdır.

Köy ilköğretim okullarının %69,2'sinde köy dışında ikamet eden öğretmen vardır ve bu öğretmenlerin % 58,6'sı okuldan eve, evden okula, gidişlerde sorun yaşamaktadır.

Normal eğitim yapan köy ilköğretim okullarının %75'inde, birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarının % 15'inde, görevlendirme olarak çalışan öğretmen vardır. Okul müdürlerine göre bu öğretmenler sırasıyla ulaşım, nöbet ve verimli olma konusunda sorun yaşamaktadır.

Köy ilköğretim okulları müdürlerinin %57,8'ine göre, genelde göreve başlayan öğretmenler köyde 3 ile 5 yıl arası kaldıktan sonra tayin isteğinde bulunurlar.

Köy ilköğretim okulları müdürlerinin %81,5'i, öğrencilerin okula devamı konusunda sorun yaşamadıklarını belirtmiştir. Yine okul müdürlerine göre devamsızlık konusunda kız erkek öğrenci arasında fark bulunmamaktadır. Köy ilköğretim okullarında, yaz aylarında öğrencilerin devamsızlık yaptığının düşünen müdürlerin oranı % 17,6'dır.

Köy ilköğretim okulu müdürlerinin %89,2'si mezun öğrencileri izleme olanaklarının olduğunu belirtmiştir. Müdürlerin % 46,6'sı mezun olan öğrencilerin genelde hepsinin bir üst öğrenime devam ettiklerini ifade etmiştir. Müdürlere göre, mezun öğrencilerin bir üst öğrenime devam etmeme nedenleri ise sırasıyla aile işlerine yardımcı olma, bir iş yerinde çalışma ve üst öğrenimde başarısız olma düşüncesidir.

Köy ilköğretim okulu müdürlerinin %80'i öğrenciler için yeterli ölçüde sosyal ve kültürel etkinlik düzenleyemediklerini belirtmiştir.

Köy ilköğretim okulları müdürlerinin %96,3'si okullarında öğrenciler arasında çeteleşme ve şiddet kullanma gibi olumsuz davranışlara rastlanmadığını belirtmiştir.

Köy ilköğretim okullarının %89,1'inde rehberlik servisi bulunmamaktadır. Okul müdürlerin %70,3'ü rehberlik hizmetleri konusunda ya bünyelerinde rehberlik servisi bulunan başka okullardan ya da ilçe rehberlik araştırma merkezinden yardım aldıklarını belirtmiştir.

Köy İlköğretim okullarının %92,3'ünde idari işlerin yürütülmesinde okul müdürüne yardımcı memur bulunmamaktadır. Okul müdürlerinin %43,3'üne göre, okulda memurun olmaması idari işlerin yürütülmesini büyük ölçüde etkilemektedir.

Köy ilköğretim okullarının %82,1'inde kadrolu hizmetli bulunmaktadır. Okullarında kadrolu hizmetli bulunmayan okulların müdürleri, okulun temizlik ve diğer destek hizmetlerinin yürütülmesi için ya ücretli hizmetli görevlendirdiklerini, ya da öğrenci velilerinden ve köy yönetiminden yardım aldıklarını belirtmişlerdir.

Köy ilköğretim okulu müdürlerinin %40'ına göre köy okullarında sosyal çevreden kaynaklanan ve eğitim-öğretimi olumsuz etkileyen sorunlar vardır. Okul müdürlerine göre bu sorunlar, sırasıyla velilerin eğitime ilgisizliği, velilerin eğitim seviyesinin düşük olması ve velilerin maddi imkânlarının iyi olmamasından kaynaklanmaktadır.

Köy ilköğretim okulları müdürlerinin %56,9'u okullarda yapılan sınıf-veli, okul-veli toplantılarına velilerin ilgisinin orta düzeyde olduğunu, yine müdürlerin %43,1'i velilerin orta düzeyde okul aile birliği çalışmalarına katıldıklarını belirtmiştir.

Köy ilköğretim okulu müdürlerinin %53,3'üne göre velilerin okula maddi katkıları çok azdır. Müdürlerin % 80'i köy yönetiminden kısmen de olsa maddi ve manevi destek gördüklerini belirtmiştir.

Köy ilköğretim okulları müdürlerinin %46'sı ilçe milli eğitim müdürlerinin köy okullarının sosyal çevre kaynaklı sorunlarının var olduğunu kabul ettiklerini belirtmiştir.

Köy ilköğretim okulu müdürlerinin % 43'u müfettişlerin denetim sırasında okulların sosyal çevreden kaynaklı sorunlarını dikkate aldıklarını belirtmiştir.

5.2. Öneriler

Eğitim sistemimizde yaygın olarak karşılaşılan vekâlet yoluyla yönetim uygulaması çok uzun süreli olmamalıdır. Müdür yetkili öğretmenlik uygulamasına son verilmeli, her okula müstakil müdürlük kadrosu verilmelidir.

Köy ilköğretim okulu müdür ve öğretmenlerine başta köy yerleşim alanında karşılaşılabilecek yönetim sorunları olmak üzere, yeterince hizmet içi eğitim faaliyeti düzenlenmelidir.

Köy ilköğretim okulları müdürleri için yeterli ölçüde bilgisayar ve internet kullanım kursu düzenlenmelidir.

Köy ilköğretim okullarında hatalı kayıtlara sebebiyet vermemek ve zamandan tasarruf sağlamak amacıyla mutlaka bilgisayarlı okul yönetim programını edinmeleri sağlanmalıdır. Bu konuda internet tabanlı yazılımlar kullanılmalı, ülke genelindeki bütün okullar arasında birlik sağlanmalıdır.

Köy ilköğretim okullarında yöneticilik yapan okul müdürlerinin kısa sürede tayin isteğinde bulunmamaları için, köy okulların da yöneticilik yapmak, cazip hale getirilmelidir.

Köy ilköğretim okullarının şehir merkezine uzaklığı, ulaşımda karşılaşılan sorunlar da göz önüne getirilerek okul müdürlerinin bürokrasi ve kırtasiyecilik baskısından kurtarılması gerekir. İlçe milli eğitim müdürlükleri ile gerçekleştirilen yazışmalar tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilmelidir.

Köy ilköğretim okullarının maddi olanaklarının az olması göz önüne alınarak, okullarda ortaya çıkan onarım ihtiyaçları öncelikle çözülmelidir.

Birleştirilmiş sınıflı eğitim uygulamasına son verilmeli, bu tür okullarda öğrenim gören öğrencilerin taşınmalı ya da yatılı ilköğretim okullarında toplanmaları sağlanmalıdır. Taşınmalı ve yatılı ilköğretim sistemi için alt yapı sorunları ortadan kaldırılmalıdır.

Köy ilköğretim okullarında yeterli ölçüde eğitim odalarının bulunmaması, bu öğrencilerin akranlarına göre eğitim olanaklarından daha az yararlanmaları sonucunu doğurmaktadır. Öğrenciler arasında fırsat eşitliği sağlanması için köy ilköğretim okullarının her türlü donanım eğitim araç-gereç ihtiyacı öncelikle karşılanmalıdır.

Köy ilköğretim okullarında yeterince yaygınlaşma fırsatı bulamayan ana sınıfı uygulaması için gerekli alt yapı kurulmalı ve bu uygulamanın yaygınlaştırılması teşvik edilmelidir.

Köy ilköğretim okullarında çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetlerin gerçekleştirilmesine imkân tanıyan çok amaçlı salonlar inşa edilmelidir.

Belirli gün ve hafta kutlamaları ve sosyal etkinlik çalışmalarının amaca uygun olarak gerçekleştirilebilmesi için gerekli imkânlar sağlanmalıdır.

Köy ilköğretim okullarının kadrolu öğretmen ihtiyacı giderilmelidir. Bu yerleşim alanlarında öğretmenlerin uzun süre kalmalarının teşvik edici motivasyon araçları geliştirilmelidir.

Köylerin şehir merkezlerine uzaklığı düşünülerek köy ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin barınma konusunda sorun yaşamamaları için bütün öğretmenlerin lojmanlardan yararlanmaları sağlanmalıdır. Mevcut lojman binalarının onarım ihtiyaçları için gerekli ödenek çıkarılmalıdır.

Köy ilköğretim okullarında ücret karşılığı okutması gereken ders saatini doldurmadıklarından, başka yerlerdeki okullarda görevlendirilen öğretmenlerin ulaşımında sorun yaşamamaları için servis tahsisi uygulaması yaygınlaştırılmalıdır.

Köy ilköğretim okullarından mezun olan öğrencilerin bir üst öğrenime devam etmeme nedenleri araştırılmalı ve bu öğrencilerin üst öğrenime devam etmeleri sağlanmalıdır.

Köy ilköğretim okullarında büyük ölçüde var olan rehberlik ve psikolojik danışmanlık branşındaki öğretmen ihtiyacı karşılanmalıdır.

Köy ilköğretim okullarında büyük ölçüde görülen kadrolu hizmetli açığı ivedilikle giderilmelidir.

Köy halkının eğitime alan ilgisini artırıcı çalışmalar yapılmalı, türlü araçlarla eğitimin önemi vurgulanmalıdır. Bu tür faaliyetler için hem köy okulları, hem köy okullarında görev yapan eğitim kadrosu kullanılmalıdır.

Görev zorlukları dikkate alınarak denetimde, köy okulu idareci ve öğretmenlerine daha ılımlı ve daha esnek davranılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Açıklan, A.,1998, **Toplumsal Kurumsal ve Teknik Açidan Okul Yöneticiliği**, Pegema Yayınları Ankara.
- Açikköz, K.,1994, **Eğitimde Etkili Yönetici Davranışları**, Kanyılmaz Matbaası, İzmir.
- Akyüz, Y.,1994, **Türk Eğitim Tarihi**, Kültür Koleji Yayınları, İstanbul.
- Arı, A., 2002, **Normal, Taşımali ve Yatılı İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması**, Milli Eğitim Dergisi, Sayı, 153–154, Kış-Bahar.
- Arı, A., 2003, **Taşımali İlköğretim Uygulaması (Uşak Örneği)** G.Ü. Gazi Eğitim Fak., Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt: 23, Sayı, 1.
- Aydoğan, İ., 2001, **Etkili Yönetim E.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi**, Güz Dönemi Sayı:13.
- Başaran,İ.E., 1996, **Eğitim Yönetimi**, Yargı Matbaası. Ankara.
- Başaran, İ.E., 1994, **Eğitime Giriş**, Kadıoğlu Matbaası, Ankara.
- Binbaşioğlu, C.,1983, **Eğitim Yöneticiliği**, Binbaşioğlu Yayınevi, Ankara.
- Bursalioğlu, Z., 1994, **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**, Pegema Yayınları, Ankara.
- Bülbül, H.İ., 2005, **İlköğretim Öğrencilerinin Öğretmen ve Öğrencilerle İlgili Algıladıkları Sorunlar**, M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Can, N., 2002, **Değişim Sürecinde Eğitim Yönetimi**, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:155–156 Yaz-Güz .
- Can, Y. ,2005, **Türk İdare Sisteminin Serencamı**,
http://www.ilkadimdergisi.com/199/arastirma_yusuf_can.htm.
- Çelikkaya, H., 1997, **Eğitime Giriş (Pedagojik Formasyon Amaçlı)**, Alfa Basın Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Çoker, Z., 2004, http://birimweb.icisleri.gov.tr/tid/dergi/446_001_016.doc.
- Ensari, H. ve Gündüz.Y., 2006, **İlköğretim Okullarında Yönetim ve Kalite**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.

- Ensari, H., 21. 1999. **Yüzyıl Okulları İçin Toplam Kalite**, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Demirel, Ö.,1993, **Eğitim Terimleri Sözlüğü**, Usem Yayınları,Ankara
- Deniz, A., 2004, **Eğitim Yöneticilerine Öneriler**, Zambak Yayınları, İstanbul
- Devlet Memurları Kanunu, **Sayı: 657**
- Er, İ., [http. education.ankara.edu.tr/~aksoy/eky/ibrahimer.doc](http://education.ankara.edu.tr/~aksoy/eky/ibrahimer.doc)
- Erdem, A.R., 2004, **Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim**, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Erdoğan, İ., 2003, **Yeni Bir Binyıla Doğru Türk Eğitim Sistemi**, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Erdoğan, İ., 2000, **Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği**, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Eren, E.,2004, **Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi**, Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Göncüler, Ş., 1996, **Yönetici Yetiştirme ve Geliştirme Faaliyetlerinin Yönetim Sorunlarının Çözümüne katkısı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gümüşeli, A.İ., 1996, **İstanbul İlinde İlköğretim Okulu Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranışları**, Yıldız Üniversitesi Fen Edebiyat Fak., İstanbul
- Gümüşeli, A.İ., 2002, **2001 Yılında İlköğretim Okul Müdürleri, (Çalışma Ortamı ve Koşulları Bireysel ve Mesleki Özellikleri)** Yıldız Üniversitesi Fen Edebiyat Fak., İstanbul
- Gürsel, M., 1997, **Okul Yönetimi (Kuramsal ve Uygulamalı)**, Mikro Yayınları, Konya.
- <http://orgm.meb.gov.tr/Istatistikler/istatistik2006/istatistikler2006.htm>
- <http://egitek.meb.gov.tr/aok/aio/tanitim.html>.
- Ilgar, L., 2005, **Eğitim Yönetimi Okul Yönetimi Sınıf Yönetimi**, Beta Basım Yayın, İstanbul.
- İlköğretim ve Eğitim kanunu sayı:222
- Kavak, Y., 1997, **Dünyada ve Türkiye’de İlköğretim**, Pegema Yayınları, Ankara.
- Kaya, Y.K., 1999, **Eğitim Yönetimi: Kuram ve Türkiye’deki Uygulama**, Bilim Yayıncılık Ankara.

- Kayıkçı K., 2001, **Yönetici Yetiştirme Sorunu**, Mili Eğitim Dergisi, Sayı:150.
- Kolay, Y., 2004, **Okul –Aile- Çevre İş Birliğinin Eğitim Sistemindeki Yeri ve Önemi**, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:160,
- Korkmaz, İ., 2006, **İlköğretim Okullarının Karşılaştıkları Finansman Sorunları**. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Konya.
- Koçer, H., 1991,**Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Kurt T., 2006, **Eğitim Yönetiminde Yerelleşme Eğilimi** Kastamonu Eğitim Dergisi Mart, cilt: 11, No: 1.
- Mili Eğitim Bakanlığı, 2006, **Türkiye’de İlköğretim Okulları**, Milli Eğitim Basımevi. Ankara
- Milli Eğitim Bakanlığı, 2003, **Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okulları Yönetici Kılavuz Kitabı**, ,Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Milli Eğitim Bakanlığı, 1999, **Müfredat Modelleri Okulları Modeli**. EARGED Yayınları. Ankara:
- Milli Eğitim Bakanlığı, **25212 Sayılı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği**.
- Milli Eğitim Bankalığı, **25386 Sayılı Taşınabilir İlköğretim Yönetmeliği**.
- Milli Eğitim Bankalığı, **25699 Sayılı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği**.
- Milli Eğitim Bankalığı, **İlköğretimde Yöneltilme Yönergesi**, Tebliğler Dergisi, Sayı: 2552
- Okutan, M., 2003, **Okul müdürlerinin İdari Davranışları**, Milli Eğitim Dergisi, sayı:157.
- Özben, K., 1999 **Birleştirilmiş okul Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar** Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Özbaykal, S., 1997, **Türkiye’de İlköğretim Okullarında Yönetim ve Sorunları**, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, M.Ü.Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özçelik, N., 2001, **İlköğretim Okulu Müdürlerinin Okul Yönetiminde Karşılaştıkları Sorunlar (Kırıkkale İli Örneği)**, Kırıkkale Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale.

Özsoy Y., 1987, **Türk Eğitim Sistemi ve Yönetimi**, Anadolu Üniversitesi Ders Kitapları Yayınları, Eskişehir.

Sungur, N., 1989, **Okul Yöneticisinin Yaratıcılığı**, Yaşadıkça Eğitim Dergisi Sayı:6, İstanbul.

Susar, A.F., 1996, **Özel Okul Yöneticilerinin Demografik Özelliklerini ve İşletme yönetimi Konusundaki Bilgilerinin İncelemeye Yönelik Bir Araştırma**, Yaşadıkça Eğitim Dergisi Sayı:46, İstanbul.

Tan, Hasan., 2000, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**, Mili Eğitim Basımevi, İstanbul.

Taşdemir, M., 1997, Birleştirilmiş Sınıflarla Öğretim, **Baran Ofset, Ankara**

Taymaz, H., 1997, **Uygulamalı Okul Yönetimi**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.

Taymaz, H.,1995, **Okul Yönetimi**, Saypa Yayınları, Ankara.

Töremen. F. ve Kolay. Y., 2003, **İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Sahip Olması Gereken Yeterlikler**, Mili Eğitim Dergisi, Sayı:160.

Türkoğlu R., 2004, **Eğitimde Yerelleşme Sorununa Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı ve Yerel Yönetim Yasa Tasarısının Getirdiği Çözümler Konusunda Yerel Yöneticilerin Görüşleri**, İnönü Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi cilt: 5 Sayı, 8.

Variş F., 1998, **Eğitim Bilimine Giriş**, Alkım Yayınları, İstanbul

www.icişleri.gov.tr/tid/dergi/446_001_016.doc

Yetim, Azmi., 1992 **Yönetimde Başarı İçin Yönetici Özellikleri**, Yaşadıkça Eğitim Dergisi, Sayı: 2, Ankara.

Yılmaz A. ve Kılavuz R., 2002, **Türk Kamu Bürokrasisinin İşlemsel Sorunları Üzerine Notlar** C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 3, Sayı 2.

Ek 1:**“İlköğretim Okulu Müdürlerinin Okul Yönetiminde Karşılaştıkları Sorunlar Anketi”**

Bölüm 1 --Bilgi Formu--

- 1 Cinsiyetiniz
  - a Erkek
  - b Bayan
- 2 Yaşınız
  - a 25–35
  - b 36–45
  - c 46–55
  - d 56+
- 3 En son mezun olduğunuz fakülte yâda yüksekokul hangisidir?
  - a Eğt. Fak.
  - b Fen Ed. Fak.
  - c Eğe. Yük. Ok.
  - d Diğer, lütfen belirtiniz
- 4 Bu okuldaki göreviniz
  - a Müdür
  - b Müdür vekili
  - c Müdür yetkili öğretmen
- 5 Okul müdürü olarak görev süreniz nedir?
  - a 0–3 Yıl
  - b 4–6 Yıl
  - c 7–9 Yıl
  - d 10+ Yıl
- 6 Bu okulda okul müdürü olarak görev süreniz nedir?
  - a 0–3 Yıl
  - b 4–6 Yıl
  - c 7–9 Yıl
  - d 10+ Yıl
- 7 Eğitim yöneticiliği alanında herhangi bir hizmet içi eğitim kursuna katılma durumunuz nedir?
  - a Hiç katılmadım
  - b 1–2 kez katıldım
  - c 3–4 kez katıldım
  - d 5+ kez katıldım
- 8 Eğitim yönetimi ile ilgili kaç eser okudunuz?
  - a Okumadım
  - b 1–2 Eser
  - c 3–4 Eser
  - d 5+ Eser
- 9 Bilgisayar kullanımını konusunda dereceniz nedir?
  - a Hiç kullanamıyorum
  - b Başlangıç
  - c Orta
  - d İleri
- 10 Okulunuzda okul yönetim programı var mıdır?
  - a Evet
  - b Hayır
- 11 Okulunuzda sizinle beraber kaç tane eğitim yöneticisi vardır?
  - a 1
  - b 2
  - c 3
  - d 4+
- 12 Köydeki okullarda yöneticilik yapmanın şehirdeki okullarında yöneticilik yapmaya göre çalışma şartları açısından daha büyük güçlükler içerdiğini düşünüyor musunuz?
  - a Evet düşünüyorum
  - b Hayır düşünmüyorum
  - c Fikrim yok

Bölüm 2-Anket Soruları

Ulaşım ile ilgili

- 1 Okulunuzun bulunduğu köyün şehir merkezine uzaklığı ne kadardır?
a 10 km den az   b 10--20   c 20--30   d 30+
- 2 İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne ne sıklıkta gitmeniz gerekiyor?
a 1-2 günde bir   b 3-5 günde bir   c 6-7 günde bir   d 8+ günde bir
- 3 a) İlçe merkezine gitmek istediğiniz zaman ulaşımında sorun yaşıyor musunuz?
a Evet   b Hayır   c- Bazen
- b) Cevabınız evet ise sorunun kaynağını lütfen belirtiniz.
.....
- 4 a) İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile yazışmaların zamanında gerçekleşmesinde problem yaşıyor musunuz?
a Evet   b Hayır   c- Bazen
- b) Cevabınız evet ise sorunun kaynağını lütfen belirtiniz.
.....

Fiziki Donanım ve Mekân

- 5 Okulunuzun binası kaç yıllıktır?
a 0-4 yıl   b 5-10 yıl   c 11-20 yıl   d 20+ yıl
- 6 Okulunuzun büyük onarıma ihtiyacı var mı?
a Evet   b Hayır
- 7 Lütfen okulunuzdaki eğitim şekli ile ilgili aşağıdaki seçenekleri işaretleyiniz. (Birden fazla olabilir)
a İkili eğitim   b Tekli eğitim   c Taşınmalı Eğitim
d Yalnız I. kademe   e Birleştirilmiş sınıflar
- 8 Oklunuzda ki öğrenci mevcudu ne kadardır?
a 0-150   b 151-300   c 301-600   d 601+
- 9 Sınıfların ortalama mevcudu ne kadardır?
a 20-30   b 31-40   c 41-50   d 51+
- 10 Okulunuzda sınıf sayısı yeterli midir?
a Yeterlidir   b Yetersizdir   c Kısmen yeterlidir
- 11 Okulunuzda aşağıdakilerden hangileri vardır?
a Bilgisayar   b Fen laboratuvarı   c Atölye   d Kitaplık
e Spor salonu   f Oyun salonu   g Müze   h Müzik odası
- 12 Okulunuzda öğrencilere öğretim araç-gereç ve materyalleri sağlayabiliyor musunuz?
a Sağlayabiliyoruz   b Sağlayamıyoruz   c Sağlıyoruz ama yetersiz
- 13 İdari personelin rahat çalışabilmesi için gerekli ve yeterli odanız var mı?
a Evet yeterli   b Hayır yetersiz
- 14 Öğretmenler Odası öğretmenler sayısı düşünüldüğünde uygun büyüklükte midir?
a Evet uygundur   b Hayır, uygun değildir

- 15 Ana sınıfı uygulaması için yeterli fiziki mekâna sahip misiniz?
a Evet sahibiz b Hayır, sahip değiliz c Sahibiz ama yetersiz
- 16 Okulunuzda veli toplantısı, öğretmenler kurul toplantısı ve müsamerelerin yapılabileceği uygun kapasitede salonunuz var mı?
a Evet var b Hayır yok c Var ama yetersiz
- 17 Okulunuzda belirli gün ve haftaların amacına uygun olarak kutlanması için yeterli imkânlar var mı?
a Evet b Hayır c Yetersiz

Öğretmenlerle İlgili

- 18 a)Okulunuzdaki öğretmen sayısı yeterli midir?
a Evet b Hayır yetersizdir
b) Cevabınız hayır ise hangi branşta öğretmene ihtiyaç vardır? Lütfen yazınız
.....

- 19 Öğretmenleriniz barınma konusunda sorun yaşıyorlar mı?
a Evet b Hayır c Kısmen evet

- 20 a)Köy dışında ikamet eden öğretmeniniz var mıdır?
a Evet b Hayır
b) Cevabınız evet ise öğretmenler ulaşım konusunda sorun yaşarlar mı?
a Evet b Hayır c Zaman zaman

- 21 a)Okulunuzdan başka bir okula veya başka bir okuldan okulunuza görevlendirilen öğretmen var mı?
a Evet var b) Hayır yok
b)Cevabınız evet ise görevlendirilen öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar var ise lütfen belirtiniz?

- 22 Öğretmenler genel olarak okulunuzda kaç yıl kaldıktan sonra tayin isteğinde bulunurlar
a Tayin istemezler b 2 Yıl bitiminde c 3-5 Yıl sonra d 5+ Yıl sonra

Öğrencilerle İlgili

- 23 a)Okulunuzdaki öğrencilerin derse devamı konusunda sorun yaşıyor musunuz?
a Evet b Hayır c Kısmen e
b)Cevabınız evet ise hangi cinsiyetteki öğrencilerde daha fazla sorun yaşanmaktadır?
a kız b Erkek
c)Cevabınız evet ise öğrenciler yaz aylarında ailelerine yardımcı olmak için devamsızlık yaparlar mı?
a Evet b Hayır c Zaman zaman

- 24 a)Mezun olan öğrencilerinizi izleme olanağınız var mıdır?
a Evet vardır b Hayır yoktur
b)Cevabınız evet ise bir üst öğrencilerinizin öğretime devam etme oranı nedir?
a Hepsi devam eder b Çok az sayıda devam ederler c Genelde devam ederler d Hiç devam etmezler
c) Devam etmeme nedenleri.....

- 25 Öğrenciler için yeterli sosyal ve kültürel etkinlik düzenleme imkânınız var mı?
a Evet b Hayır c Kısmen
- 26 Öğrenciler arasında şiddet, çeteleşme gibi olumsuz davranışlar var mıdır?
a Evet b Hayır
- 27 Öğrencilerinizin rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerini nasıl karşılıyorsunuz?
a Okulumuzda ki rehberlik servisiyle karşılıyoruz b Rehberlik araştırma merkezine başvuruyoruz
c Diğer okulların rehberlik servisinden yardım alıyoruz c Diğer.....

Hizmetli ve Memur ile İlgili

- 28 a)Okulunuzun idari işlemlerde size yardımcı olan memuru var mıdır?
a Evet b Hayır
b)Cevabınız hayır ise bu durum idari işlerin yürütülmesini ne ölçüde etkiliyor?
a Büyük ölçüde etkiliyor b Etkilemiyor c Kısmen etkiliyor
- 29 a)Okulunuza ait yeterli sayıda kadrolu hizmetliniz var mıdır?
a Evet b Hayır
b)Cevabınız hayır ise hizmetli ihtiyacınızı nasıl karşılıyorsunuz
a Ücretli hizmetli görevlendiriyoruz b Velilerden yardım alıyoruz
c Köy yönetiminden destek alıyoruz c Diğer.....

Sosyal Çevre, Maddi Olanaklar

- 30 a)Okulunuzdaki eğitim öğretimde sosyal çevre kaynaklı sorunlar var mıdır?
a Evet vardır b Hayır yoktur c Kısmen vardır
b)Cevabınız evetse hangi problemlerle karşılaşılıyorsunuz. Lütfen belirtiniz
.....
- 31 Okulunuzda yaptığımız veli-sınıf ve veli-okul toplantılarına velilerin katılma düzeyi nedir?
a Hiç katılmazlar b Az sayıda katılırlar
c Orta düzeyde katılırlar d Genelde hepsi katılır
- 32 Velilerinizin okula maddi katkıları hangi orandadır?
a Hiç katkı sağlamazlar b Çok az katkı sağlarlar
c Orta düzeyde katkı sağlarlar d Hiç katkı sağlamazlar
- 33 Okulunuzda okul aile birliği çalışmalarına velilerin hangi oranda katılırlar?
a Hiç katılmak istemezler b Çok az katılırlar
d Orta düzeyde katılırlar d Hiç katılmazlar
- 34 Köy yönetiminden yeterince maddi manevi destek görebiliyor musunuz?
a Evet görüyoruz b Hayır göremiyoruz c Kısmen görüyoruz

35 Okulunuzun yıllık bütçesinden en fazla harcama yaptığınız kalem hangisidir?

- a Kırtasiye giderleri
b Onarım giderleri
c Personel giderleri (hizmetli ücreti vb.)
c Diğer lütfen belirtiniz

Astlarla İlgili

36 İlçe Milli Eğitim Müdürleri okulunuzun sosyal çevre kaynaklı sorunlarının olduğunu kabul ederler mi?

- a Kabul ederler
b Kabul etmezler
c Kısmen kabul ederler

37 Müfettişler denetim yaparken okulunuzun sosyal çevre kaynaklı sorunlarını dikkate alırlar mı?

- a Evet dikkate alırlar
b Hayır dikkate almazlar
c Kısmen dikkate alırlar

38 Okul yönetiminde karşılaştığınız başka sorunlar varsa lütfen belirtiniz.

1) .....

2) .....

3) .....

ÖZGEÇMİŞ

Şakir GÜLDER

Kişisel Bilgiler:

Doğum Tarihi : 01.10.1973
Doğum Yeri : Korgan/ORDU
Medeni Durumu: Evli

Eğitim:

Lise 1988–1992 Ordu İmam Hatip Lisesi
Lisans 1992-1997 Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.,
2000–2004 Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi
Kamu Yönetimi Bölümü
Yüksek Lisans 2005–2007 Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü

Çalıştığı Kurumlar:

2000- Devam Ediyor Ümraniye Erdal Yılmaz İlköğretim Okulu
1998- 2000 Ümraniye Hikmet Tevfik Ataman İlköğretim Okulu